

Ministerstvo financí
Ústřední finanční a daňové ředitelství
Č.j.: 481/8/2001

V ý s l e d k y
činnosti územních finančních orgánů za rok 2000

O b s a h :

Výsledky činnosti
Přílohy č. 1 - 53

Předkládá: Ing. Vladimír Fikrle - ředitel odboru 48
Schválil: Ing. Bc. Robert Szurman - vrchní ředitel sekce 051

Praha, květen 2001

Obsah

	strana
I. ÚVOD	4
II. SPRÁVA DANÍ A POPLATKŮ	6
1. DAŇOVÉ POVINNOSTI A INKASO	6
a) daň z příjmů právnických osob.....	7
b) daň z příjmů fyzických osob podávajících přiznání	8
c) daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti.....	9
d) daň z příjmů vybíraná srážkou podle zvláštní sazby.....	10
e) daň silniční	10
f) daň z přidané hodnoty	11
g) daně spotřební.....	13
h) daň z nemovitostí.....	14
i) daň dědická, darovací a z převodu nemovitostí.....	15
2. VÝVOJ DAŇOVÝCH NEDOPLATKŮ	17
3. DAŇOVÉ SUBJEKTY	19
4. POSEČKÁNÍ DANĚ A POVOLENÍ SPLÁTEK	22
5. PŘÍSLUŠENSTVÍ DANĚ	23
6. PROMINUTÍ DANĚ	25
7. VYMÁHÁNÍ DAŇOVÝCH NEDOPLATKŮ	26
8. MÍSTNÍ ŠETŘENÍ	31
9. VYTÝKACÍ ŘÍZENÍ	32
10. DAŇOVÁ KONTROLA	33
- specializované daňové kontroly.....	35
11. FINANČNÍ KONTROLA	37
12. OPRAVNÉ PROSTŘEDKY	38
13. SANKCE	40
14. PODNĚTY PŘEDANÉ ORGÁNŮM ČINNÝM V TRESTNÍM ŘÍZENÍ	42
15. VYHLEDÁVACÍ ČINNOST	43
III. NEDAŇOVÉ AGENDY	44
1. CENOVÉ KONTROLY	44
2. DOTACE A HYPOTÉČNÍ ÚVĚRY	49
a) dotace na tepelnou energii.....	49
b) státní podpora hypotéčního úvěrování.....	50

	strana
c) ostatní dotace.....	51
d) návratné finanční výpomoci	51
e) závěr.....	52
IV. PERSONÁLNÍ PRÁCE ÚFO.....	53
1. STAV ZAMĚSTNANCŮ.....	53
a) z hlediska podílu žen.....	53
b) z hlediska vysokoškolského vzdělání	53
c) z hlediska činnosti	54
d) z hlediska organizačních jednotek	54
e) z hlediska věkového složení.....	54
f) z hlediska délky trvání pracovního poměru.....	54
2. VEDOUCÍ ZAMĚSTNANCI.....	55
- z hlediska věkového složení.....	55
- z hlediska délky trvání pracovního poměru.....	55
- změny ve vedoucích funkcích v roce 2000.....	55
3. OBMĚNA ZAMĚSTNANCŮ.....	56
a) z hlediska činnosti	56
b) z hlediska organizačního začlenění.....	56
c) z hlediska délky pracovního poměru.....	56
d) z hlediska pracovních pozic.....	57
4. ODMĚŇOVÁNÍ.....	58
- DALŠÍ ÚKOLY NA ÚSEKU PERSONÁLNÍ PRÁCE.....	59
V. VZDĚLÁVÁNÍ ZAMĚSTNANCŮ.....	60
1. VZDĚLÁVÁNÍ ZAJIŠTOVANÉ VE VZDĚLÁVACÍCH ZAŘÍZENÍCH ÚZEMNÍCH FINANČNÍCH ORGÁNŮ PŘEHRADA A VLTAVA.....	62
2. VZDĚLÁVÁNÍ ZAJIŠTOVANÉ Z ÚROVNĚ FINANČNÍCH ŘEDITELSTVÍ A Z ÚROVNĚ FINANČNÍCH ÚŘADŮ.....	65
VI. HOSPODAŘENÍ ÚFO.....	67
1. PŘÍJMY ÚFO.....	67
2. VÝDAJE ÚFO.....	67
a) věcné běžné (neinvestiční) výdaje.....	67
b) kapitálové (investiční) výdaje.....	68
3. PROGRAMOVÉ FINANCOVÁNÍ ÚFO.....	68
4. MIMOROZPOČTOVÉ ZDROJE.....	70
- VÝVOJ CELKOVÝCH VÝDAJŮ.....	71

	strana
VII. AUTOMATIZOVANÉ INFORMAČNÍ SYSTÉMY.....	72
1. AUTOMATIZOVANÝ DAŇOVÝ INFORMAČNÍ SYSTÉM (ADIS)	72
2. AUTOMATIZOVANÝ VNITŘNÍ INFORMAČNÍ SYSTÉM (AVIS).....	74
3. VEMA.....	75
VIII. PODÁNÍ DLE VLÁDNÍ VYHLÁŠKY Č. 150/1958 Ú. L.	76
IX. NAPADENÍ PRACOVNÍKŮ ÚFO	77
- PŘÍKLADY NĚKTERÝCH PŘÍPADŮ NAPADENÍ PRACOVNÍKŮ ÚFO V ROCE 2000.....	78
X. PŮSOBNOST ODBORU KONTROLY MF VŮČI ÚFO.....	79
1. VNITŘNÍ KONTROLA.....	79
2. INSPEKČNÍ ČINNOST.....	79
3. ŠKOLÍCÍ AKCE.....	79
XI. ZÁVĚR.....	80
XII. PŘÍLOHY.....	82

I. ÚVOD

Rok 2000 byl pro územní finanční orgány v mnoha směrech složitým obdobím. V důsledku legislativních úprav daňových zákonů došlo k nárůstu objemu některých činností vykonávaných na finančních úřadech v rámci správy daní. Dnem 1.4.2000 nabyla účinnosti novela zákona o dani z přidané hodnoty. Touto novelou vstoupilo v platnost zcela nové ustanovení (§45e), podle kterého může fyzická osoba (turista) uplatnit nárok na vrácení zaplacené daně za nakoupené zboží, pokud splňuje zákonem stanovené podmínky. Finanční úřady se spolupodílely na distribuci příslušných tiskopisů vydaných Ministerstvem financí k tomuto účelu a poskytovaly informace k této problematice širokému okruhu plátců DPH. Od stejného data nabyla účinnosti také novela zákona o spotřebních daních, kterou bylo schváleno vrácení spotřební daně z tzv. zelené nafty. Ačkoliv celková částka vrácené spotřební daně z tohoto titulu za rok 2000 nepřesáhla 1 000 mil. Kč, pro některé finanční úřady to znamenalo citelné zvýšení zatížení v důsledku poměrně náročné administrativy spojené s touto agendou.

Velmi obtížná situace nastala také na útvarech správy majetkových daní, a to v souvislosti s usnesením vlády ČR č. 600 ze dne 14.6.2000, kterým vláda vzala na vědomí, že územní finanční orgány budou respektovat nálezy Ústavního soudu (který vyhověl ústavním stížnostem dvou obcí a zrušil rozhodnutí ve věci vyměření daně z převodu nemovitostí) i v ostatních obdobných případech a přiznají nárok na osvobození od daně u převodů bytů, garáží a ateliérů. V důsledku toho se mimořádně zvýšil objem zahajovaných řízení o odvolání nebo o přezkoumání daňového rozhodnutí. Z tohoto titulu také vzrostl počet podaných dodatečných daňových přiznání.

Na dani z příjmů právnických osob došlo ke zvýšení počtu subjektů jejichž poslední známá daňová povinnost (za rok 1999) přesáhla 100 000 Kč a tudíž namísto pololetních záloh daně nadále platili zálohy čtvrtletně případně měsíčně. Pro finanční úřady se tím zvýšil počet případů předepsání, zaúčtování a vybírání příslušné částky záloh daně, zejména ve druhém pololetí roku 2000. Následně pak došlo ke zvýšení počtu případů penalizace ze strany FÚ za nedodržení zákonného termínu placení záloh.

Územní finanční orgány také musely zajistit plnění povinností podle nového zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, který nabyl účinnosti dnem 1.1.2000 tj. především zveřejnit určitý okruh informací ze své působnosti.

V roce 2000 pokračovala intenzivní spolupráce s územními finančními orgány na přípravě legislativního řešení důsledné organizační změny ve správě daní a cel přechodem k modelu nezávislého státního orgánu.

V rámci resortu Ministerstva financí existují dvě na sobě relativně nezávislé soustavy orgánů tj. soustava územních finančních orgánů a soustava celních orgánů. Odlišují se rozdílnou právní úpravou, organizační strukturou, způsobem financování i informačními systémy, což způsobuje řadu problémů v oblasti řízení, výměny nebo sdílení informací a řady dalších problémů.

Účelem navrhovaného zákona o úřadech daňové a celní správy je vytvoření nové organizační struktury úřadů daňové a celní správy, včetně vybavení jednotlivých úřadů odpovídajícími působnostmi, které zabezpečí zefektivnění celé správy daní a cel, zajištění zlepšení příjmů státního rozpočtu a jednotnou správu v této oblasti na celém území České republiky.

Nová organizační struktura a řešení pracovněprávních vztahů bude znamenat, že v těchto vztazích bude vystupovat již pouze jeden subjekt, a to stát, jehož jménem bude jednat Nejvyšší daňový a celní úřad. Tato úprava umožní mobilitu zaměstnanců celé daňové a celní správy mezi jednotlivými úřady, aniž bude nutno rušit původní a zahajovat nový pracovněprávní vztah a přiblíží úpravu připravované úpravě státní služby.

Při stanovení působností úřadů daňové a celní správy bylo v návrhu zákona přihlédnuto nejen k působnostem, které v současnosti územní finanční orgány a celní orgány plní, ale také k úkolům, které budou tyto orgány plnit po vstupu do Evropské unie. Rovněž jsou zapracovány kompetence, které umožní lepší fungování daňové a celní správy, zejména v oblasti odhalování porušování daňových a celních předpisů, jejichž výsledkem by mělo být omezení daňových a celních úniků.

Ke kladům navržené úpravy patří také navrhované vytvoření podmínek pro to, aby specializovaná vnitřní organizační jednotka – Inspektorát finanční a celní stráž – zajišťoval tzv. asistenční služby (např. předvádění osob, zabezpečování ochrany objektů, doručování úředních písemností apod.) ve prospěch všech úřadů daňové a celní správy.

Územní působnost daňových a celních ředitelství vychází ze stávající úpravy v zákoně č. 531/1990 Sb., o územních finančních orgánech, ve znění pozdějších předpisů, s výjimkou zřízení nového daňového a celního ředitelství Olomouc, jehož územní působnost je vymezena obvodem Olomouckého a Zlínského kraje.

Územní finanční orgány se podílely na přípravě některých zásadních materiálů, které Ministerstvo financí předložilo v roce 2000 k projednání vládě a Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky. V souvislosti s projednáním zprávy vlády o plnění státního rozpočtu České republiky za 1. čtvrtletí 1999 byl na základě požadavku Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky (usnesení č. 595 z 10.11.1999) předložen na schůzi vlády dne 28.2.2000 materiál "Souhrn opatření ke snížení daňových nedoplatků", který byl následně projednán na 24. schůzi Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky dne 12.4.2000. V návaznosti na tento materiál byl předložen vládě České republiky dne 19.7.2000 "Návrh opatření ke zvýšení efektivity výběru daní a cel". Opatření přijatá v těchto materiálech mají v podstatě dlouhodobý charakter a jejich realizace navazuje i na úkoly v oblasti legislativy. Obsahují řadu legislativních i organizačně technických opatření, které by měly ve střednědobém horizontu vytvořit nezbytné předpoklady ke zvýšení efektivity výběru daní a k výraznějšímu snížení daňových nedoplatků.

Na základě usnesení Poslanecké sněmovny České republiky č. 962 z 12.4.2000 byl na schůzi vlády dne 4.10.2000 předložen k projednání další materiál - "Analýza možností odpisu starého bloku daňových nedoplatků". Dne 8.12.2000 jej rovněž projednala 29. schůze Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Přijala k němu usnesení č. 1365, kterým žádá vládu, aby předložila zvláštní zákon, jehož obsahem bude pouze řešení podmínek faktického zániku daňových nedoplatků, včetně zániku uplatňování penále v průběhu konkursního řízení. Je v něm reagováno na skutečnost, že v evidenci daňových nedoplatků jsou stále vykazovány nedobytné pohledávky, u nichž není naděje na jejich vymožení.

Předkládaný materiál dokumentuje činnost územních finančních orgánů za rok 2000 a hodnotí dlouhodobé trendy vývoje některých ukazatelů a tak poskytuje řadu významných podkladů pro rozhodovací proces v oblasti daňové správy.

II. Správa daní a poplatků

1. Daňové povinnosti a inkaso

Základní údaje o daňových povinnostech a inkasu za rok 2000 podává **Tabulka č. 1**.

Tabulka č. 1 (v mil. Kč)

	Daňová povinnost <i>sl.1</i>	Inkaso <i>sl.2</i>	Rozdíl <i>sl.2 - sl.1</i>
DPH - daňová povinnost	138 876	133 137	-5 739
DPH - nadměrný odpočet	-202 263	-196 669	5 594
DPH CELKEM	-63 387	-63 532	-145
Daně spotřební - daňová povinnost	35 522	36 522	1 000
Daně spotřební - nárok na vrácení	-6 402	-5 809	593
DANĚ SPOTŘEBNÍ CELKEM	29 120	30 713	1 593
Daň z příjmů právnických osob	61 248	58 088	-3 160
Daň z příjmů srážkou (§ 36)	16 042	16 146	104
Daň silniční	5 654	5 551	-103
Daň dědická	124	122	-2
Daň darovací	453	413	-40
Daň z převodu nemovitostí	6 260	5 439	-821
Ostatní příjmy, odvody a poplatky	5 287	4 457	-830
Daň z příjmů fyz. osob z příznání	17 252	16 546	-706
Daň z příjmů fyz. osob - záv. činnost	73 097	72 749	-348
Daň z nemovitostí	4 475	4 469	-6
CELKEM NOVÉ DANĚ	155 625	151 161	-4 464
Daň z obratu	-1 608	10	1 618
Odvod ze zisku	-286	33	319
Odvod z objemu mezd	-60	29	89
Důchodová daň	-710	14	724
Daň z objemu mezd	-174	10	184
Daň z příjmů obyvatelstva	-142	27	169
Ostatní zrušené daně	-2 704	1 607	4 311
CELKEM STARÉ DANĚ	-5 684	1 730	7 414
CELKEM staré a nové daně	149 941	152 891	2 950

Porovnáme-li celkové inkaso starých i nových daní za rok 2000 s předchozím rokem zjistíme, že došlo ke snížení výnosu z vybraných daní o částku zhruba 30 843 mil. Kč, což představuje meziroční pokles inkasa ve výši 16,79 %. Tento pokles je způsoben především vyšší částkou vracených nepřímých daní, a to jednak z důvodu vyššího dovozu do ČR

(nadměrné odpočty DPH byly o 36 911 mil. Kč vyšší než v roce 1999 a jejich přírůstek koresponduje s přírůstkem inkasa DPH vybraného celními úřady), dále pak z titulu nově zavedeného vrácení spotřební daně z tzv. "zelené nafty" (za rok 2000 vráceno na spotřební dani přes 1 000 mil. Kč). Negativní dopad měl také pokles inkasa daně z příjmů vybírané srážkou podle zvláštní sazby, který je důsledkem legislativní úpravy ve smyslu snížení sazby daně z úrokových výnosů, dividend a jiných obdobných podílů na zisku z 25% na 15% (pokles inkasa o 4 512 mil. Kč proti roku 1999).

Významný byl také vliv přiznání nároku na osvobození od daně na majetkových daních (u převodů bytů, garáží a ateliérů) na základě usnesení vlády č.600/2000 ze dne 14. 6. 2000, kdy byly ze strany územních finančních orgánů respektovány příslušné nálezy Ústavního soudu (kvalifikovaný odhad snížení inkasa činí cca 700 mil. Kč).

Naproti tomu jsou druhy daňových příjmů, kde bylo v roce 2000 dosaženo přírůstku inkasa proti předchozímu roku. Nejvyššího přírůstku inkasa bylo dosaženo na dani z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti (tj. přírůstek inkasa o 5 868 mil. Kč). Dále následuje daň z příjmů právnických osob, kde došlo k navýšení o 3 269 mil. Kč. Také na silniční dani ve správě FÚ byl zaznamenán přírůstek inkasa o 365 mil. Kč, ačkoliv se zde předpokládalo meziroční snížení inkasa z důvodu daňového zvýhodnění některých druhů vozidel po poslední legislativní úpravě.

a) Daň z příjmů právnických osob

V roce 2000 bylo dosaženo přírůstku inkasa proti předchozímu roku o 3 269 mil. Kč, a to i přesto, že postupné legislativní úpravy směřují ke snižování daňového zatížení. Proti zdaňovacímu období roku 1998 vzrostl počet podaných daňových přiznání za rok 1999 o 11 054 případů a celková přiznaná daňová povinnost za rok 1999 vzrostla téměř o 6 500 mil. Kč. To se projevilo jednak ve vyúčtování daně (ke dni 31. 3. případně ke dni 30. 6. roku 2000) a dále pak zvýšením záloh placených ve zbývající části roku 2000. Pokračoval také příznivý efekt legislativních úprav přijatých v předchozích letech směřujících k omezení nežádoucí optimalizace základu daně, především v oblasti tvorby a používání rezerv na opravy hmotného investičního majetku, který převážil výpadek výnosu daně z důvodu zkrácení doby odepisování investičního majetku.

Výnos daně z příjmů právnických osob zatím neodráží dopad snížení sazby daně z 35% na 31% (počínaje zdaňovacím obdobím roku 2000), neboť je zejména tvořen úhrnem záloh, jejichž výše byla odvozena od daňové povinnosti za roky 1998 a 1999. Na vývoj inkasa pozitivně působí také trend zpomalování růstu vykazovaných daňových ztrát, který zužuje prostor pro jejich odečet od základu daně v následujících letech. Meziroční přírůstek objemu přiznaných daňových ztrát v letech 1999/1998 činil pouze 9%, což je významný pokles tohoto ukazatele ve srovnání s obdobím let 1998/1997 (16%). Údaje o výši přiznané daně (případně

o výši daňové ztráty) za rok 2000 budou k dispozici až po uplynutí zákonné lhůty pro podání daňového přiznání tj. nejdříve ve druhém pololetí roku 2001.

Vývoj inkasa na dani z příjmů právnických osob v letech 1995 - 2000 ukazuje **Tabulka č. 2.**

Tabulka č. 2 (v mil.Kč)

za ROK	1995	1996	1997	1998	1999	2000
daňové inkaso	55 383	49 968	41 020	52 064	54 819	58 088
CELKEM předepsáno	57 635	52 383	42 121	56 231	58 132	61 248

Podíl jednotlivých krajů na celkové hodnotě inkasa daně z příjmů právnických osob se však značně liší. Rozhodující podíl na inkasu daně z příjmů právnických osob za rok 2000 má Finanční ředitelství pro hlavní město Prahu, kde bylo vybráno cca 42,8 % celorepublikového výnosu této daně. Za regionem hl. města Prahy následují jihomoravský a střeďočeský kraj, kde bylo za rok 2000 vybráno dalších 24,9 % celorepublikového inkasa této daně. Naopak o stagnaci výroby, obchodu i služeb v jihočeském kraji vypovídá inkaso

daně z příjmů právnických osob se sídlem v této lokalitě, když za roky 1999 a 2000 dosahuje hodnoty jen 3,8% respektive 3,6% celorepublikového výnosu daně.

Přehled inkasa za roky 1999 - 2000 podle jednotlivých finančních ředitelství podává **Tabulka č. 2a.**

Tabulka č. 2a (v mil. Kč)

Finanční ředitelství	inkaso daně z příjmů PO stav za rok 1999	inkaso daně z příjmů PO stav za rok 2000
FŘ pro hl. m. Prahu	22 910	24 857
FŘ v Praze	6 941	6 547
FŘ v Českých Budějovicích	2 121	2 072
FŘ v Plzni	2 912	3 244
FŘ v Ústí nad Labem	5 110	4 427
FŘ v Hradci Králové	4 227	4 311
FŘ v Brně	6 624	7 911
FŘ v Ostravě	3 974	4 719
CELKEM	54 819	58 088

b) Daň z příjmů fyzických osob podávajících přiznání

Inkaso daně z příjmů fyzických osob podávajících přiznání v roce 2000 pokleslo o 557 mil.Kč (3,2%) proti roku 1999. Průměrné roční inkaso této daně (za rok 2000) na jednoho registrovaného poplatníka představuje částku 6 580 Kč, což je nesrovnatelně nízká hodnota v porovnání s průměrným inkasem od jednoho poplatníka na dani z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti. Ačkoliv dlouhodobě narůstá počet samostatně výdělečně činných fyzických osob, meziroční přírůstky inkasa příslušné daně z příjmů od těchto subjektů jsou poměrně nízké.

Daňová povinnost uvedená poplatníky daně z příjmů FO v přiznání za rok 1999 byla téměř o 615 mil. Kč vyšší než v roce 1998 a tudíž také zálohy daně předepsané finančními úřady k úhradě ve druhé polovině roku 2000 pro cca 1,4 mil. registrovaných subjektů (56%) mírně vzrostly. Naproti tomu druhá část poplatníků daně z příjmů fyzických osob podávajících přiznání (přibližně 1,1 mil. subjektů tj. 44%) ve stejné době neměla povinnost zálohy na daň platit, neboť v předchozím zdaňovacím období vykázala daňovou ztrátu nebo přiznala daň, která nepřesáhla 20 000 Kč.

Pokles inkasa daně za rok 2000 byl pravděpodobně způsoben zhoršující se ekonomickou situací některých poplatníků daně z příjmů fyzických osob podávajících přiznání, kteří se mnohem snáze dostávají do druhotné platební neschopnosti nežli právnické osoby s několikanásobně vyšším majetkem, který jim umožňuje určité rozložení rizika. Řada poplatníků se snažila svoji přechodnou insolventnost řešit žádostí o posečkání s placením daní nebo žádostí o povolení placení daně ve splátkách. Mnohým však ani toto opatření nepřineslo očekávaný efekt. Tomu nasvědčuje také skutečnost, že za rok 2000 došlo k přírůstku nedoplatků na dani z příjmů FO o 846 mil. Kč a počet dlužníků této daně se za rok 2000 zvýšil o 3 256.

Vývoj inkasa na dani z příjmů fyzických osob v letech 1995 - 2000 ukazuje **Tabulka č. 3.**

Tabulka č. 3 (v mil. Kč)

za ROK	1995	1996	1997	1998	1999	2000
daňové inkaso	14 815	15 843	15 880	16 530	17 103	16 546
CELKEM předepsáno	14 961	17 210	17 126	17 688	18 485	17 252

Tabulka č. 3a poskytuje přehled o výši inkasa za roky 1999 - 2000 podle jednotlivých finančních ředitelství.

Tabulka č. 3a (v mil. Kč)

Finanční ředitelství	inkaso daně z příjmů FO stav za rok 1999	inkaso daně z příjmů FO stav za rok 2000
FŘ pro hl. m. Prahu	5 058	4 917
FŘ v Praze	1 991	1 972
FŘ v Českých Budějovicích	1 041	1 026
FŘ v Plzni	1 094	1 040
FŘ v Ústí nad Labem	1 510	1 464
FŘ v Hradci Králové	1 648	1 445
FŘ v Brně	2 573	2 605
FŘ v Ostravě	2 188	2 077
CELKEM	17 103	16 546

c) Daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti

Tento druh daně vykazuje dlouhodobě nejvyšší inkaso z kategorie přímých daní. V roce 2000 došlo k výraznému zvýšení meziročního přírůstku inkasa na více než trojnásobek předchozího stavu z hodnoty 1 842 mil. Kč (za rok 1999) na hodnotu 5 868 mil. Kč (za rok 2000). To bylo způsobeno především tím, že ve sledovaném období nedošlo ke zvýšení odčitatelných částek od základu daně na rozdíl od růstu objemu mezd. Pozitivní úlohu ve vývoji inkasa roku 2000 sehrála také skutečnost, že v daném období existovala (vedle sazby daně uvedené v ust. § 16 zákona o daních z příjmů) nekorrespondující sazba pro výpočet měsíčních záloh daně, kde mezní sazba byla o 8 procentních bodů vyšší. To se pravděpodobně projeví poklesem inkasa v roce 2001, neboť takto vzniklé přeplatky budou vráceny v rámci ročního zúčtování záloh daně z příjmů FO ze závislé činnosti respektive po podání příznání k dani z příjmů fyzických osob.

Výši inkasa příznivě ovlivnilo také razantnější odebírání úlev z titulu neoprávněných odpočtů úroků ze stavebního spoření nebo z hypotéčních úvěrů a menší ochota poplatníků nechat se zaměstnat "na černo" za minimální mzdu.

Vývoj inkasa v letech 1995 - 2000 ukazuje **Tabulka č.4.**

Tabulka č.4 (v mil. Kč)

za ROK	1995	1996	1997	1998	1999	2000
daňové inkaso	45 216	54 102	60 642	65 039	66 881	72 749
CELKEM předepsáno	45 647	54 759	61 500	66 339	67 777	73 097

Tabulka č. 4a poskytuje přehled o výši inkasa za roky 1999 - 2000 podle jednotlivých finančních ředitelství.

Tabulka č. 4a (v mil. Kč)

Finanční ředitelství	inkaso daně ze závislé činnosti stav za rok 1999	inkaso daně ze závislé činnosti stav za rok 2000
FŘ pro hl. m. Prahu	20 897	23 494
FŘ v Praze	5 495	6 108
FŘ v Českých Budějovicích	3 672	3 906
FŘ v Plzni	4 622	4 912
FŘ v Ústí nad Labem	6 075	6 297
FŘ v Hradci Králové	5 980	6 568
FŘ v Brně	10 336	11 214
FŘ v Ostravě	9 804	10 250
CELKEM	66 881	72 749

d) Daň z příjmů vybíraná srážkou podle zvláštní sazby

Daň z příjmů vybíraná srážkou podle zvláštní sazby zahrnuje fyzické i právnické osoby. Na vývoj inkasa v roce 2000 měly vliv zejména legislativní úpravy (provedené zákony č. 129/1999 Sb. a č.17/2000 Sb.), na jejichž základě došlo s účinností od 1 ledna 2000 ke snížení zvláštní sazby u úrokových příjmů, dividendových příjmů a podílů na zisku z 25% na 15%. To se projevilo meziročním poklesem inkasa o 4 512 mil. Kč.

Vývoj inkasa na dani z příjmů vybírané srážkou podle zvláštní sazby v letech 1995 - 2000 ukazuje **Tabulka č. 5**.

Tabulka č. 5 (v mil. Kč)

za ROK	1995	1996	1997	1998	1999	2000
daňové inkaso	17 301	21 038	22 520	24 881	20 658	16 146
CELKEM předepsáno	17 248	21 165	22 436	24 688	20 616	16 042

e) Daň silniční

Inkaso daně silniční (vybírané finančními úřady) si zachovalo ve svém vývoji mírně rostoucí trend, ačkoliv se naopak očekávalo nižší inkaso proti roku 1999 z důvodu legislativních úprav (zákon č. 303/2000 Sb.), které umožnily daňové zvýhodnění u vozidel splňujících normy EURO 2 (o 25%) a EURO 3 (o 50%). Protože však byla příslušná novela zákona o dani silniční přijata až ve druhém pololetí roku 2000 a limity EURO 3 stanovilo Ministerstvo dopravy a spojů až v prosinci 2000, neprojevilo se zatím shora uvedené daňové zvýhodnění poklesem inkasa daně silniční. Většina poplatníků daně platila v průběhu roku 2000 zálohy na daň bez ohledu na předmětné zvýhodnění. Z tohoto titulu lze očekávat zvýšení objemu vrácených přeplatků na dani silniční při vyúčtování daně za rok 2000 proti stavu roku 1999.

Do budoucna se předpokládá mírné zvyšování inkasa daně silniční jako důsledek trendu zvyšování počtu vozidel používaných k podnikání. Pozitivně působí také obměňování a modernizace vozového parku jak u autodopravců, tak i u jednotlivých poplatníků, které jsou realizovány nákupem vozidel vyšších objemových a hmotnostních kategorií (vyšší daňové sazby).

Přehled o vývoji inkasa na dani silniční (FÚ) od roku 1995 poskytuje **Tabulka č. 6.**

Tabulka č. 6 (v mil. Kč)

za ROK	1995	1996	1997	1998	1999	2000
daňové inkaso FÚ	3880	4 262	4 534	4 325	5 186	5 551
CELKEM předepsáno FÚ	3930	4 201	4 668	4 420	5 234	5 654

Tabulka č. 6a poskytuje přehled o výši inkasa za roky 1999 - 2000 podle jednotlivých finančních ředitelství.

Tabulka č. 6a (v mil. Kč)

Finanční ředitelství	inkaso daně silniční vybírané FÚ stav za rok 1999	inkaso daně silniční vybírané FÚ stav za rok 2000
FŘ pro hl. m. Prahu	872	941
FŘ v Praze	610	661
FŘ v Českých Budějovicích	405	425
FŘ v Plzni	438	467
FŘ v Ústí nad Labem	497	532
FŘ v Hradci Králové	628	663
FŘ v Brně	981	1 051
FŘ v Ostravě	755	811
CELKEM	5 186	5 551

f) Daň z přidané hodnoty

Celkové inkaso daně z přidané hodnoty vybrané CÚ a FÚ vykazuje proti roku 1999 nárůst o 5,5 %. Daň z přidané hodnoty je vybírána celními orgány při dovozu zboží do republiky a při příležitostně autobusové přepravě v tuzemsku a dále finančními úřady ze zdanitelných plnění uskutečněných v tuzemsku.

Přehled o inkasu daně z přidané hodnoty za roky 1995 až 2000 je uveden v **Tabulce č. 7.**

Tabulka č. 7 (v mil. Kč)

ROK	1995	1996	1997	1998	1999	2000
inkaso – finanční úřady	-21 257	- 24 368	- 26 953	- 37 427	-27 381	-63 532
inkaso – celní úřady	116 058	133 681	144 526	156 786	165 663	209 440
INKASO CELKEM	94 801	109 313	117 573	119 359	138 282	145 908

Vzhledem k rozdělení správy DPH mezi finanční úřady a celní úřady dochází k tomu, že celní úřady nejen vyměří a vyberou daň z přidané hodnoty při dovozu, ale také vystaví daňové doklady, na základě kterých si plátcí daně následně uplatní u finančních úřadů nárok na vrácení daně. Výnos DPH u finančního úřadu tedy tvoří rozdíl mezi vybranou vlastní daňovou povinností a vrácenými nadměrnými odpočty DPH.

Podrobnější pohled na jednotlivé složky inkasa DPH v letech 1999 – 2000 za finanční a celní úřady poskytuje **Tabulka č.7a**

Tabulka č. 7a

(v mil. Kč)

	Rok 1999			Rok 2000		
	Celkem	FÚ	CÚ	Celkem	FÚ	CÚ
Vybraná daň	298 040	132 377	165 663	342 577	133 137	209 440
Vrácené nadměrné odpočty	-159 758	-159 758	0	-196 669	-196 669	0
Úhrnem DPH	138 282	-27 381	165 663	145 908	-63 532	209 440

Finanční úřady na nadměrných odpočtech DPH vrátily v roce 2000 o 36 911 mil. Kč více než v předchozím roce. Příčinou je jednak vyšší objem dovozu do ČR (viz. přírůstek DPH vybraného celními úřady), ale také zvýšení objemu vývozu zboží a služeb do zahraničí (tuzemský plátce DPH je v případě vývozu osvobozen od daně, avšak právo uplatnit případný nadměrný odpočet DPH u finančního úřadu mu zůstává zachováno).

Výši vybrané daně v tuzemsku ovlivnila, mimo jiné, také přijatá novela zákona o dani z přidané hodnoty, která sice v návrhu kalkulovala s tím, že legislativními úpravami dojde ke zvýšení inkasa DPH cca o 6 000 mil.Kč, nicméně v konečném znění byly přijaty pouze ty návrhy, které snižovaly výnos daně (byla snížena sazba daně u služeb veřejného stravování a ubytování, bylo zavedeno vrácení daně zdravotně postiženým osobám u osobních automobilů... atd.; naopak nebyl přijat návrh na přesun některého zboží a služeb ze snížené sazby do sazby základní a dále neprošel návrh na snížení prahu pro povinnou registraci).

Shora uvedenou novelou zákona byl také zaveden nový institut (§ 45e), podle kterého se vrací daň fyzickým osobám, které nemají v tuzemsku trvalé bydliště. Těmto osobám se vrací DPH, kterou původně zaplatí při nákupu zboží v České republice, pokud zboží vyvezou a spotřebují v zahraničí. Předpokládalo se, že do konce roku 2000 bude z tohoto titulu vráceno na DPH cca 1 500 mil. Kč. Ve skutečnosti se za období 4. - 12. měsíc roku 2000 vrátilo zahraničním fyzickým osobám na DPH jen 700 mil. Kč.

Na vývoji inkasa DPH se také negativně projevila přetrvávající platební nekázeň daňových subjektů.

Tabulka č. 7b poskytuje přehled o výši inkasa za roky 1999 - 2000 podle jednotlivých finančních ředitelství.

Tabulka č. 7b

(v mil. Kč)

Finanční ředitelství	inkaso DPH FÚ stav za rok 1999	inkaso DPH FÚ stav za rok 2000
FŘ pro hl. m. Prahu	929	-10 330
FŘ v Praze	-15 281	-21 184
FŘ v Českých Budějovicích	-3 375	-5 077
FŘ v Plzni	-914	-2 624
FŘ v Ústí nad Labem	2 133	699
FŘ v Hradci Králové	-1 646	-6 451
FŘ v Brně	-6 228	-12 266
FŘ v Ostravě	-2 998	-6 299
CELKEM	-27 381	-63 532

g) Daně spotřební

Přehled o inkasu spotřebních daní je uveden v **Tabulce č. 8.**

Tabulka č. 8 (v mil. Kč)

ROK	1995	1996	1997	1998	1999	2000
inkaso - finanční úřady	35 740	37 541	33 610	30 034	30 526	30 713
inkaso - celní úřady	20 910	23 629	30 562	37 767	42 617	40 165
INKASO CELKEM	56 650	61 170	64 172	67 801	73 143	70 879

Celkové inkaso spotřebních daní proti roku 1999 pokleslo o 3,1 %. Celní úřady vybraly o 5,8 % méně a finanční úřady naopak vybraly o 1% více než v předcházejícím roce.

Spotřební daně vybrané finančními úřady podle jednotlivých komodit

Spotřební daň z lihu

Celkové inkaso spotřební daně z lihu za rok 2000 činí 4 733 mil. Kč a oproti roku 1999 se snížilo o 564 mil. Kč (11,3 %). Důvodem tohoto snížení je především snížení odbytu lihovin a vyšší produkce lihovin s nižším objemem etanolu. Za další snižující faktor lze považovat i zvýšenou produkci ovocných destilátů (z pěstitelského pálení), u kterých se uplatňuje snížená sazba spotřební daně.

Spotřební daň z piva

Celkové inkaso spotřební daně z piva za rok 2000 činí 3 375 mil. Kč a oproti roku 1999 se snížilo o 158 mil. Kč (4,6 %). Snížení inkasa ovlivnilo současně několik faktorů. Jedná se především o snížení spotřeby piva v důsledku jeho zdražení, snížení odbytu piva s vyšším procentem extraktu mladiny a naopak větší odbyt piva s nižším procentem extraktu mladiny; vliv ekonomických problémů některých výrobců, kteří utlumili svoji činnost a snížili tak výrobu piva, čímž se dostali do nižší velikostní skupiny tzv. malých nezávislých pivovarů a z tohoto důvodu odváděli i nižší spotřební daň.

Spotřební daň z tabákových výrobků

Záporné inkaso spotřební daně z tabákových výrobků za rok 2000 ve výši – 1 924 mil. Kč vzniklo jednak z důvodu vrácení daně ze zdaněných tabákových výrobků vstupujících jako materiál pro výrobu tabákových výrobků, dále pak vrácením daně při vývozu. K 1.7.1999 nabyla účinnosti novela zákona o spotřebních daních, která stanovila zdaňování nové položky 240110 – tabákový odpad. Nárůst záporného inkasa proti předchozímu roku o 508 mil. Kč (36,4 %) Kč je především zapříčiněn uplatňováním vrátek spotřební daně největším výrobcem tabákových výrobků v ČR z titulu shora uvedené legislativní změny.

Spotřební daň z uhlovodíkových paliv a maziv

U spotřební daně z uhlovodíkových paliv a maziv došlo oproti roku 1999 ke zvýšení inkasa o 2 500 mil. Kč (11 %). Největší vliv na přírůstek inkasa mělo zvýšení prodeje pohonných hmot a zvýšení sazby daně u bionafty k 1.4.2000. Přírůstek inkasa z titulu zvýšení sazby u bionafty činí 1 200 mil. Kč. Částečný vliv na zvýšení inkasa má také snížení počtu subjektů, které v předchozím období požadovaly vrácení spotřební daně z protopených LTO a v důsledku jejich zdražení od 1.7.1999 přešly na jiné druhy vytápění. Zbývající část

přírůstku inkasa ve výši 1 300 mil. Kč jde na vrub legislativní změny – tj. prodloužení doby splatnosti zálohových odvodů daně o 30 dnů, která se projevila zejména v závěru roku 2000.

Nejmarkantnější zvýšení výnosu spotřební daně z uhlovodíkových paliv a maziv (téměř o 300 %) se projevilo u subjektu v působnosti FŘ pro hl. město Prahu. K přírůstku inkasa zde došlo z důvodu vyskladnění uhlovodíkových paliv a maziv při obnovách zásob ve Státních hmotných rezervách.

Zelená nafta - vrácení spotřební daně podle § 12f

S účinností od 1.4.2000 bylo novelou zákona schváleno vrácení spotřební daně z tzv. "zelené nafty" právnickým a fyzickým osobám provozujícím zemědělskou prvovýrobu, lesní školky a obnovu a výchovu lesa, které nakoupily pohonné hmoty za cenu obsahující spotřební daň a prokazatelně je použily pro výše uvedené účely. Nárok na vrácení je ve výši 60% daně obsažené v cenách nakoupených pohonných hmot. Z důvodu velmi náročné administrativy související s uplatňováním nároku na vrácení daně v současné době uplatňují nárok na vrácení daně především právnické osoby. Finanční úřady za rok 2000 vrátily spotřební daň z tohoto titulu v celkové výši 1 000 mil. Kč.

Spotřební daň z vína

Na této dani finanční úřady vybraly za rok 2000 celkem 309 mil. Kč. Pokles inkasa spotřební daně z vína v roce 2000 oproti roku 1999 ve výši 116 mil. Kč (25%) je způsoben především zrušením sazby spotřební daně z réвовého vína k 1.7.1999.

h) Daň z nemovitostí

Ve zdaňovacím období roku 2000 byl zachován dosavadní trend mírného růstu daňového inkasa, který je výsledkem zkvalitňování kontrolní a vyhledávací činnosti finančních úřadů. Celková výše předepsané daně zůstala zachována zhruba na úrovni předchozího roku, neboť pro zdaňovací období roku 2000 nedošlo k legislativním ani jiným změnám, které by měly významnější dopad na výši daně z nemovitostí.

Přehled vývoje inkasa od roku 1995 poskytuje **Tabulka č. 9**.

Tabulka č. 9 (v mil. Kč)

ROK	1995	1996	1997	1998	1999	2000
daňové inkaso	3 778	3 991	3 938	4 138	4 271	4 469
CELKEM předepsáno	3 092	4100	4 098	4 336	4 477	4 475

Přehled inkasa za roky 1999 - 2000 podle jednotlivých finančních ředitelství podává **Tabulka č. 9a**.

Tabulka č. 9a

(v mil. Kč)

Finanční ředitelství	inkaso daně z nemovitostí stav za rok 1999	inkaso daně z nemovitostí stav za rok 2000
FŘ pro hl. m. Prahu	328	335
FŘ v Praze	598	630
FŘ v Českých Budějovicích	371	381
FŘ v Plzni	355	413
FŘ v Ústí nad Labem	486	489
FŘ v Hradci Králové	567	600
FŘ v Brně	901	928
FŘ v Ostravě	665	693
CELKEM	4 271	4 469

Relativně nízký výnos daně z nemovitostí nacházejících se na území hlavního města Prahy potvrzuje skutečnost, že dosavadní způsob zdanění dostatečně nezohledňuje atraktivitu a strategickou polohu lokality, na které je nemovitost umístěna.

h) Daň dědická, darovací a z převodu nemovitostí

Ve srovnání s rokem 1999 došlo u těchto majetkových daní ke snížení celkového inkasa o 850 mil. Kč. Z toho u daně dědické o 26 mil. Kč a u daně z převodu nemovitostí o 832

mil. Kč. Inkaso daně darovací se oproti roku 1999 naopak zvýšilo o 8 mil. Kč. Hodnota celkového inkasa je podstatně ovlivněna dopady nálezů Ústavního soudu (dále jen "nálezy"), který vyhověl ústavním stížnostem dvou obcí a zrušil rozsudky krajských soudů a rozhodnutí územních finančních orgánů ve věci vyměření daně z převodu nemovitostí při prodeji bytů podle zákona č. 72/1994 Sb. (zákona o vlastnictví bytů).

Dne 14.6.2000 bylo přijato usnesení vlády ČR č. 600/2000. Tímto usnesením vzala vláda na vědomí, že územní finanční orgány budou respektovat tyto nálezy i v ostatních obdobných případech a přiznají nárok na osvobození od daně z převodu nemovitostí, případně od daně darovací, převodům bytů, garáží a ateliérů uskutečněným podle zákona č. 72/1994 Sb. do nabytí účinnosti zákona č. 103/2000 Sb., tj. do 1.7.2000.

V souvislosti s uvedeným usnesením vlády správci daně přednostně vyřizují vracení již vyměřené a zaplacené daně na základě žádosti poplatníků o přezkoumání daňového rozhodnutí, jakož i podaná odvolání či daňová přiznání na nižší daňovou povinnost z tohoto titulu. Zpracování velkého množství těchto značně složitých daňových řízení zahájených ve II. pololetí roku 2000 odčerpává podstatnou část personálních kapacit správců majetkových daní. Kromě toho bylo v souvislosti s uvedenými nálezy a přijatým usnesením vlády dokončeno vyměřovací řízení u značného počtu případů převodů bytů z vlastnictví obcí a měst, které bylo do vyjasnění situace dočasně pozastaveno. Poté byl také v těchto případech ve vyměřovacím řízení přiznán nárok na osvobození od daně, což se samozřejmě projevilo snížením inkasa. Přehled inkasa za roky 1995 - 2000 podle jednotlivých finančních ředitelství podávají **Tabulky č. 10 až 12.**

Tabulka č. 10

(v mil. Kč)

Daň dědická						
ROK	1995	1996	1997	1998	1999	2000
daňové inkaso	91	97	116	146	148	122
CELKEM předepsáno	92	99	116	147	151	124

Tabulka č. 11

(v mil. Kč)

Daň darovací						
ROK	1995	1996	1997	1998	1999	2000
daňové inkaso	357	296	350	427	405	413
CELKEM předepsáno	303	926	369	569	443	453

Tabulka č. 12

(v mil. Kč)

Daň z převodu nemovitostí						
ROK	1995	1996	1997	1998	1999	2000
daňové inkaso	2 768	3 464	4 488	5 677	6 271	5 439
CELKEM předepsáno	3 092	3 848	5 161	6 538	6 979	6 260

Daň z převodu nemovitostí tvořila i v roce 2000 nejvýznamnější část příjmů majetkových daní. Proto byl dopad shora uvedených nálezů významný právě u daně z převodu nemovitostí. Dle kvalifikovaného odhadu došlo z tohoto titulu v roce 2000 ke snížení inkasa o částku cca 700 mil. Kč oproti roku 1999.

Ke zvýšení příjmů u daně darovací ze 405 mil. Kč (v roce 1999) na 413 mil. Kč (v roce 2000) zřejmě přispělo jednak dodatečné zdanění darů politickým stranám, dále pak doměření daně z bezúplatných nabytí majetku zjištěných z výsledků kontrol u daně z příjmů.

V roce 2000 se již plně projevily legislativní úpravy u daně dědické (zákon č. 169/1998 Sb.) ve smyslu úplného osvobození příbuzných v řadě přímé a manželů od této daně. Vzhledem k tomu, že u převážné většiny dědictví se jednalo o dědictví mezi nejbližšími příbuznými (cca 80 %), došlo ve srovnání s rokem 1999 k poklesu příjmů z této daně o 26 mil. Kč. Vzhledem k uvedenému osvobození, je již tak obecně nízký výnos této daně velmi citlivý na celkovou situaci administrativy majetkových daní, která byla v roce 2000 komplikována realizací daňových řízení ve smyslu předmětného usnesení vlády.

Tato situace významně přispěla ke skluzu ve vyměrování majetkových daní u nových úplatných převodů nebo bezúplatných nabytí majetku. Teprve po dokončení procesních řízení spojených s nálezy lze očekávat opětovné zvýšení příjmů z předmětných majetkových daní.

Vzhledem k této mimořádné situaci nebylo v roce 2000 prováděno šetření ohledně počtu nevyměřených případů u daně dědické, darovací a z převodu nemovitostí, neboť údaje za rok 2000 by se z hlediska dlouhodobého sledování naprosto vymykaly srovnávacím kritériím a jejich získání z jednotlivých územních finančních orgánů by za daných podmínek ještě zvýšilo jejich již tak značné administrativní zatížení.

2. Vývoj daňových nedoplatků

Předmětem evidence příjmů, kterou vedou správci daně, je zachycování daňových a platebních povinností, jejich úhrad nebo zániků a z toho vyplývajících daňových přeplatků a nedoplatků. Pojem "splatný daňový nedoplatek" v jednotlivém případě představuje souhrnnou částku daňovým subjektem včas neuhrazené, splatné daně a po dni její splatnosti i částku naběhlého příslušenství daně k určitému dni sledování. Daňová pohledávka a její výše je stanovena správcem daně ve vyměřovacím řízení, kde je též určena lhůta její splatnosti. Podle délky časové prodlevy mezi splatností a úhradou daně a dle stanovené sazby zvyšuje penále lineárně souhrnnou částku daňového nedoplatku daňového subjektu.

Podle evidence přeplatků a nedoplatků za jednotlivé druhy daní v České republice za rok 2000 vykázaly územními finanční orgány celkem **99,1 mld. Kč** splatných daňových nedoplatků. Z toho nedoplatky na daních nové daňové soustavy platné od 1. 1. 1993 dosáhly 91,3 mld. Kč, tj. 92,1 % z celkového objemu daňových nedoplatků a na daních staré daňové soustavy platné do 31. 12. 1992 činily 7,8 mld. Kč, tj. 7,9 % z celkového objemu daňových nedoplatků. Ve srovnání s údaji za rok 1999 vzrostl celkový objem kumulované hodnoty daňových nedoplatků z 97,8 mld. Kč na 99,1 mld. Kč, tj. meziročně o necelých 1,3 mld. Kč (*nárůst o 1,3 %*). Tento meziroční nárůst je výrazně nižší při jeho porovnání s údaji roku 1999/1998, kdy meziroční nárůst dosáhl absolutně částku přes 17 mld. Kč (*tj. nárůst o 21 %*). U daní nové daňové soustavy se objem daňových nedoplatků zvýšil o 8,7 mld. Kč. U daní staré daňové soustavy jejich objem naopak poklesl o 7,4 mld. Kč. Přehled přeplatků a nedoplatků za rok 2000 zahrnující údaje podle jednotlivých finančních ředitelství ukazuje, že největší objem splatných daňových nedoplatků je evidován finančními úřady v působnosti Finančního ředitelství pro hlavní město Prahu (*29,1 mld. Kč, tj. 29,4 % z objemu daňových nedoplatků celkem*), Finančního ředitelství v Brně (*15,5 mld. Kč, tj. 15,6 % z objemu daňových nedoplatků celkem*) a Finančního ředitelství v Ústí nad Labem (*14,8 mld. Kč, tj. 14,9 % z objemu daňových nedoplatků celkem*). Na druhé straně se tyto regiony podílejí v rozhodující míře na výběru daňových příjmů. Naopak nejnižší objem daňových nedoplatků vykazují dlouhodobě finančními úřady v působnosti Finančního ředitelství v Českých Budějovicích (*3,5 mld. Kč*) a Finančního ředitelství v Plzni (*6,6 mld. Kč*). Adekvátní je i jejich podíl na výběru daňových příjmů.

Na daňových nedoplatcích celkem se v rozhodující míře podílejí neuhrazené daňové povinnosti na daních "nové" daňové soustavy. Hlavní skupinu těchto nedoplatků představují daňové pohledávky u rozhodujících daní, tj. nedoplatky na dani z přidané hodnoty a na daních z příjmů právnických osob. Nedoplatky u **nepřímých daní** tj. dani z přidané hodnoty a spotřebních daní činily 44,7 mld. Kč, tj. 45,1 % z celkového objemu daňových nedoplatků. Objem nedoplatků na dani z přidané hodnoty činil za rok 2000 téměř 37 mld. Kč. Jejich podíl na celkovém objemu evidovaných daňových nedoplatků je nejvyšší a za rok 2000 činil 37,3 %. Ve srovnání s vývojem v roce 1999 mírně poklesl o 2,9 bodu. Proti roku 1996 se výše nedoplatků na této dani téměř zdvojnásobila, avšak od roku 1998 a zejména v roce 2000 se meziroční nárůst nedoplatků zpomalil. Podíl nedoplatků na spotřebních daních k celkovému objemu daňových pohledávek evidovaných za rok 2000 činil jen 7,8 % a ve srovnání s rokem 1999 se snížil o 1,2 bodu. Vývoj nedoplatků na této dani je od roku 1996 provázen zpomalováním tempa jejich meziročního růstu a v roce 2000 již došlo k jejich mírnému poklesu.

U **přímých daní** dosáhl objem daňových nedoplatků evidovaných za rok 2000 částku 46,6 mld. Kč. Jejich podíl k celkovému objemu daňových nedoplatků evidovaných územními finančními orgány v České republice činil 47 %. V porovnání s rokem 1999 vzrostl tento podíl o 6 bodů. Největší suma nedoplatků je u této skupiny vykazována u daní z příjmů

(32,6 mld. Kč), jejichž podíl k celkovému objemu daňových nedoplatků činil 32,9 %. Vyšší nárůst objemu nedoplatků je zejména od roku 1995 evidován u daně z příjmů právnických osob. Ve srovnání s rokem 1999 se objem daňových nedoplatků u této daně zvýšil o 21 % a dosáhl 18,7 mld. Kč. Obdobně, i když mírněji, rostly daňové nedoplatky i u daně z příjmů fyzických osob z podnikání. U ostatních přímých daní (*majetkové daně, daň silniční a ostatní příjmy, odvody, pokuty a poplatky*) dosáhla výše daňových nedoplatků 14 mld. Kč a jejich podíl k celkovému objemu daňových nedoplatků evidovaných územními finančními orgány v České republice činil 14,2 %. Ve srovnání s rokem 1999 tento podíl mírně vzrostl o 1,9 bodu. U majetkových daní je největší suma nedoplatků vykazována u daně z převodu nemovitostí (4,6 mld. Kč, tj. 4,6 % z celkového objemu daňových nedoplatků vykazovaných územními finančními orgány v České republice). Z dlouhodobějšího pohledu je vývoj nedoplatků u majetkových daní a i u daně silniční v podstatně stabilní a z hlediska hodnocení vývoje nedoplatků za Českou republiku nehraje významnější roli. Růst nedoplatků byl v posledních dvou letech zaznamenán i u ostatních příjmů, odvodů, pokut a poplatků, jejichž objem vzrostl z 5,6 mld. Kč v roce 1999 na 6,5 mld. Kč v roce 2000.

Vývoj daňových nedoplatků v České republice od roku 1993 do konce roku 2000 ukazuje, že v jednotlivých letech a i meziročně pokračuje trend růstu celkové hodnoty splatných daňových nedoplatků z titulu neuhrazených, ale předepsaných daňových povinností. Ve sledovaném období daňové nedoplatky průměrně meziročně rostly o cca 25 % (v roce 2000 jen o 1,3 %). Jedná se o údaje shrnující všechny daňové nedoplatky již od roku 1990 do současnosti za všechny druhy daňových příjmů, bez ohledu na jednotlivá období a rozlišení na daně a příslušenství daní. Souhrnná částka splatných daňových nedoplatků je kumulovanou hodnotou a proto ji nelze přímo srovnávat s veličinami, které jsou vykazovány jen za příslušný kalendářní rok. Trend meziročního růstu daňových nedoplatků na daních nové i staré daňové soustavy upřesňuje indexové srovnání jejich vývoje v období 1993 až 2000, které znázorňuje následující **Tabulka č. 13**

Tabulka č. 13

Ukazatel / index	1996/1995	1997/1996	1998/1997	1999/1998	2000/1999
DN - staré daně	1,06	0,91	0,98	1,21	0,51
DN - nové daně	1,54	1,28	1,30	1,21	1,1
DN celkem	1,38	1,19	1,24	1,21	1,01

3. Daňové subjekty

Počtem daňových subjektů se v tomto případě rozumí počet tzv. osobních daňových účtů (ODÚ), které vede příslušný správce daně každému poplatníkovi nebo plátcí daně, a to samostatně pro jednotlivé druhy příjmů (daní). To znamená, že jeden poplatník nebo plátec daně může mít několik ODÚ podle toho, kolik druhů daňových příznání, hlášení, případně jiných podkladů nezbytných pro stanovení daně je povinen ve sledovaném období podat.

Tabulka č. 14 porovnává počty daňových subjektů v letech 1999 a 2000 v členění podle jednotlivých daní.

Tabulka č. 14

	počet daňových subjektů		rozdíl	index 2000/1999
	1999	2000		
Daň z přidané hodnoty	390 547	421 619	31 072	1,08
Daně spotřební	5 365	6 643	1 278	1,24
Daň z příjmů PO	258 743	280 399	21 656	1,08
Daň z příjmů FO podávajících příznání	2 306 443	2 514 470	208 027	1,09
Daň z příjmů FO - závislá činnost	494 570	527 441	32 871	1,07
Daň z příjmů - zvláštní sazba (§ 36)	341 406	365 158	23 752	1,07
Daň z nemovitostí	2 527 060	2 557 765	30 705	1,01
Daň dědická, darovací a z přev. nemovitostí.	523 603	465 741	-57 862	0,89
Daň silniční	805 079	868 783	63 704	1,08
CELKEM	7 652 816	8 008 019	355 203	1,05

Počet daňových subjektů vykazuje dlouhodobě mírně rostoucí trend. Průměrný přírůstek počtu osobních daňových účtů za rok 2000 proti předchozímu roku činí 39 500. Nejvyššího přírůstku v počtu daňových subjektů je již tradičně dosahováno u daně z příjmů fyzických osob podávajících příznání tj. u osob samostatně výdělečně činných. Tento fakt ovšem žádoucím způsobem nepůsobí na vývoj inkasa příslušné daně z příjmů. Skutečnost, že téměř 45% podnikatelů - fyzických osob více než 5 let hospodaří se ztrátou, případně vykazuje velmi nízký daňový základ signalizuje, že situace v oblasti tzv. drobného podnikání není příznivá.

Zdánlivý pokles počtu subjektů na dani dědické, darovací a dani z převodu nemovitostí je pouze přechodným jevem, který je zapříčiněn nárůstem počtu nevyměřených případů v období, kdy správci daně přednostně řešili dopady shora uvedených nálezů Ústavního soudu (řízení o příznání nároku na osvobození od daně), které měly ve svém důsledku retroaktivní charakter.

V následujících **Tabulkách** je uveden přehled o vývoji počtu daňových subjektů za poslední dva roky u hlavních druhů daňových příjmů spravovaných finančními úřady.

Přehled o počtu evidovaných daňových subjektů na dani z příjmů právnických osob v letech 1999 a 2000 podle jednotlivých finančních ředitelství poskytuje **Tabulka č. 15**.

Tabulka č.15

Počet subjektů evidovaných na dani z příjmů právnických osob

Finanční ředitelství	1999	2000	přírůstek
FŘ pro hl. m. Prahu	74 464	81 809	7 345
FŘ v Praze	21 765	23 736	1 971
FŘ v Č. Budějovicích	15 611	16 976	1 365
FŘ v Plzni	17 554	19 177	1 623
FŘ v Ústí nad Labem	22 036	23 785	1 749
FŘ v Hradci Králové	24 939	26 676	1 737
FŘ v Brně	50 106	53 339	3 233
FŘ v Ostravě	32 268	34 901	2 633
CELKEM	258 743	280 399	21 656

Přehled o počtu daňových subjektů evidovaných na dani z příjmů fyzických osob v letech 1999 a 2000 podle jednotlivých finančních ředitelství poskytuje **Tabulka č. 16.**

Tabulka č.16

Počet subjektů evidovaných na dani z příjmů fyzických osob

Finanční ředitelství	1999	2000	přírůstek
FŘ pro hl. m. Prahu	356 843	386 236	29 393
FŘ v Praze	248 036	270 652	22 616
FŘ v Č. Budějovicích	171 175	186 638	15 463
FŘ v Plzni	189 506	207 435	17 929
FŘ v Ústí nad Labem	235 069	257 972	22 903
FŘ v Hradci Králové	277 662	301 575	23 913
FŘ v Brně	441 545	480 222	38 677
FŘ v Ostravě	386 607	423 741	37 134
CELKEM	2 306 443	2 514 470	208 027

Rostoucí trend v počtu daňových subjektů je vykazován také na DPH ve správě územních finančních orgánů. Přehled podle jednotlivých finančních ředitelství ukazuje **Tabulka č. 17.**

Tabulka č. 17

Počet subjektů evidovaných na DPH ve správě FÚ

Finanční ředitelství	1999	2000	přírůstek
FŘ pro hl. m. Prahu	69 438	74 645	5 207
FŘ v Praze	42 791	46 163	3 372
FŘ v Č. Budějovicích	25 993	28 164	2 171
FŘ v Plzni	28 840	31 824	2 984
FŘ v Ústí nad Labem	37 322	40 532	3 210
FŘ v Hradci Králové	48 099	51 326	3 227
FŘ v Brně	80 450	86 239	5 789
FŘ v Ostravě	57 614	62 726	5 112
CELKEM	390 547	421 619	31 072

Vysoký počet poplatníků daně z nemovitostí koncentrovaný do nejbližšího okolí Brna a Prahy klade zvýšené nároky na pracovníky majetkových daní z těchto oblastí. Počty subjektů podle finančních ředitelství ukazuje **Tabulka č. 18.**

Tabulka č. 18

Počet poplatníků na dani z nemovitostí

Finanční ředitelství	1999	2000	přírůstek
FŘ pro hl. m. Prahu	96 586	98 441	1 855
<i>FŘ v Praze</i>	<i>414 687</i>	<i>419 778</i>	<i>5 091</i>
FŘ v Č. Budějovicích	217 600	221 077	3 477
FŘ v Plzni	227 718	231 815	4 097
FŘ v Ústí nad Labem	254 445	258 059	3 614
FŘ v Hradci Králové	356 901	360 510	3 609
<i>FŘ v Brně</i>	<i>556 696</i>	<i>560 964</i>	<i>4 268</i>
FŘ v Ostravě	402 427	407 121	4 694
CELKEM	2 527 060	2 557 765	30 705

4. Posečkání daně a povolení splátek

Základní přehled o povoleném posečkání daně a placení daně ve splátkách v roce 2000 poskytuje následující **Tabulka č. 19**.

Tabulka č. 19

(v mil. Kč)

Přehled posečkané daně a povolených splátek za rok 2000

Daň	Celkem posečkáno	Počet subjektů	* Z toho v min. letech	Počet subjektů
Daň z přidané hodnoty	7 581,3	10 440	1 516,7	2 661
Daň spotřební	593,4	129	87,7	40
Daň z příjmů právnických osob	3 560,7	2 572	694,7	652
Daň z příjmů srážkou § 36	119,1	172	8,2	61
Daň silniční	85,0	902	10,6	196
Daň dědická	7,1	352	2,5	132
Daň darovací	158,3	1 527	119,4	504
Daň z převodu nemovitostí	1 080,6	6 959	310,2	2 520
Ostat. příjmy. odvody a poplatky	2 662,8	1 984	1 236,7	761
CELKEM NOVÉ DANĚ - rozp. rep.	15 848,3	25 037	3 986,7	7 527
Daň z obratu	67,5	78	38,2	72
Odvod ze zisku	731,0	39	537,8	36
Odvod z objemu mezd	352,7	24	268,2	20
Důchodová daň	16,2	89	15,9	86
Daň z objemu mezd	3,1	13	3,0	10
Ostat. zrušené daně - rozp. rep.	116,8	178	71,8	147
CELKEM STARÉ DANĚ - rozp. rep.	1 287,3	421	934,9	371
CELKEM ROZPOČET REPUBLIKY	17 135,6	25 458	4 921,6	7 898
Daň z příjmů fyz. osob z přiznání	1 646,0	9 358	407,2	2 619
Daň z příjmů fyz. osob - záv. činnost	666,7	1 070	109,4	348
Daň z nemovitostí	202,7	865	36,2	272
CELKEM NOVÉ DANĚ - rozp. úz.	2 515,4	11 293	552,8	3 239
Daň z příjmů obyvatelstva	37,5	510	26,7	416
Ostatní zruš. daně - rozp. úz.	34,6	60	28,4	55
CELKEM STARÉ DANĚ - rozp. úz.	72,0	570	55,1	471
CELKEM ROZPOČTY ÚZEMNÍ	2 587,5	11 863	607,9	3 710
CELKEM NOVÉ DANĚ	18 363,7	36 330	4 539,5	10 766
CELKEM STARÉ DANĚ	1 359,3	991	990,1	842
CELKEM	19 723,0	37 321	5 529,5	11 608

* objem daně posečkané k 31. 12. předchozího roku

Z výše uvedené **Tabulky** vyplývá, že pracovníci správce daně za rok 2000 vyhověli celkem ve 25 713 případech žádostem daňových subjektů o povolení posečkání nebo zaplacení daně ve splátkách. Objem takto posečkané daně činil cca 14 194 mil. Kč.

5. Příslušenství daně

Příslušenstvím daně se rozumí penále, zvýšení daně, náklady daňového řízení, úroky a pokuty. Z toho nejvýznamnější složku představuje penále. Penále je dlužník povinen zaplatit, nezaplatil-li splatnou částku daně nejpozději v den její splatnosti. Pokuty správce daně zpravidla ukládá za porušení povinnosti nepeněžitě povahy. Zvýšení daně může správce daně uložit za pozdě podané daňové přiznání. Úrok se ukládá za dobu posečkání s placením. Ostatní příslušenství daně tvoří především exekuční náklady. **Tabulka č. 20** udává celkový objem předepsaného příslušenství daně (bez exekučních nákladů) za rok 2000. Nejvyšší položku představuje penále z prodlení při placení daní, které činilo celkem 6 754 mil. Kč.

Tabulka č. 20

(v mil. Kč)

Přehled předepsaného příslušenství daně za rok 2000

Daň	Pokuty	Zvýšení daně	Úrok	Penále
Daň z přidané hodnoty	0,1	12,9	59,78	3 365
Daň spotřební	0,0	0,6	2,37	-325
Daň z příjmů právnických osob	0,0	1,2	27,96	3 120
Daň z příjmů srážkou § 36	0,0	0,0	0,22	47
Daň silniční	0,0	5,9	0,37	179
Daň dědická	0,0	0,6	0,02	1
Daň darovací	0,0	1,6	2,17	33
Daň z převodu nemovitostí	0,0	37,8	9,00	236
Ostat. příjmy. odvody a poplatky	39,2	0,0	54,69	778
CELKEM NOVÉ DANĚ - rozp. rep.	39,3	60,7	156,58	7 434
Daň z obratu	0,0	0,3	1,11	10
Odvod ze zisku	0,0	0,0	8,60	-29
Odvod z objemu mezd	0,0	0,2	9,96	-8
Důchodová daň	0,0	0,0	0,15	38
Daň z objemu mezd	0,0	0,0	0,00	7
Ostat. zrušené daně - rozp. rep.	0,0	0,0	0,00	-2 281
CELKEM STARÉ DANĚ - rozp. rep.	0,0	0,5	19,82	-2 263
CELKEM ROZPOČET REPUBLIKY	39,3	61,2	176,40	5 171
Daň z příjmů fyz. osob z přiznání	0,1	6,6	10,71	773
Daň z příjmů fyz. osob - záv. činnost	0,0	0,0	4,29	658
Daň z nemovitostí	0,0	2,9	1,89	117
CELKEM NOVÉ DANĚ - rozp. územ.	0,1	9,5	16,89	1 548
Daň z příjmů obyvatelstva	0,0	-8,5	0,64	27
Ostatní zruš. daně - rozp. úz.	0,0	0,0	0,26	8
CELKEM STARÉ DANĚ - rozp. úz.	0,0	-8,5	0,90	35
CELKEM ROZPOČTY ÚZEMNÍ	0,1	1,0	17,79	1 583
CELKEM NOVÉ DANĚ	39,4	70,2	173,47	8 982
CELKEM STARÉ DANĚ	0,0	-8,1	20,72	-2 228
CELKEM	39,4	62,2	194,19	6 754

Podle údajů uvedených v **Tabulce č. 20** předepsali správci daně za rok 2000 příslušenství daně v celkové výši téměř 7 050 mil. Kč (bez exekučních nákladů). To představuje zhruba 4,7 % z předepsané daňové povinnosti za stejné období.

Tabulka č. 21

(v mil. Kč)

Přehled prominutého příslušenství daně za rok 2000

Daň	Prominuté příslušenství daně	Počet případů
Daň z přidané hodnoty	242,3	4 230
Daň spotřební	4,3	43
Daň z příjmů právnických osob	278,6	1 763
Daň z příjmů srážkou § 36	4,0	185
Daň silniční	16,0	1 794
Daň dědická	0,1	70
Daň darovací	3,2	158
Daň z převodu nemovitostí	24,1	1 142
Ostat. příjmy, odvody a poplatky	428,9	529
CELKEM NOVÉ DANĚ - rozp. rep.	1 001,4	9 914
Daň z obratu	-1,1	9
Odvod ze zisku	32,1	3
Odvod z objemu mezd	4,8	6
Důchodová daň	0,3	5
Daň z objemu mezd	0,5	4
Ostat. zrušené daně - rozp. rep.	20,0	21
CELKEM STARÉ DANĚ - rozp. rep.	56,5	48
CELKEM ROZPOČET REPUBLIKY	1 057,9	9 962
Daň z příjmů fyz. osob z příznání	146,8	5 956
Daň z příjmů fyz. osob - záv. činnost	58,2	1 113
Daň z nemovitostí	18,6	1 957
CELKEM NOVÉ DANĚ - rozp. územ.	223,6	9 026
Daň z příjmů obyvatelstva	4,3	205
Ostatní zruš. daně - rozp. úz.	3,4	12
CELKEM STARÉ DANĚ - rozp. úz.	7,7	217
CELKEM ROZPOČTY ÚZEMNÍ	231,3	9 243
CELKEM NOVÉ DANĚ	1 225,0	18 940
CELKEM STARÉ DANĚ	64,2	265
CELKEM	1 289,2	19 205

Podle údajů uvedených v **Tabulce č. 21** bylo za rok 2000 prominuto příslušenství daně v celkové výši cca 1 289 mil. Kč. To představuje zhruba 18,3 % z příslušenství daně předepsaného za stejné období (bez exekučních nákladů).

6. Prominutí daně

Daň je oprávněno prominout pouze Ministerstvo financí (výjimku mají majetkové daně), a to pouze z důvodu nesrovnalostí vyplývajících z uplatňování daňových zákonů. Na rozdíl od příslušenství daně, které lze prominout také z důvodu tvrdosti zákona. Na daních staré daňové soustavy bylo za rok 2000 prominuto celkem 325 mil. Kč. Na nových daních bylo za stejné období prominuto celkem 695 mil. Kč. Podrobné údaje o výši prominuté daně podle jednotlivých druhů daní poskytuje **Tabulka č. 22**.

Tabulka č. 22

(v mil. Kč)

Daň	Prominutá daň	Počet případů
Daň z přidané hodnoty	97,4	25
Daň spotřební	0,0	0
Daň z příjmů právnických osob	100,6	14
Daň z příjmů srážkou § 36	0,0	4
Daň silniční	-0,1	21
Daň dědická	0,5	79
Daň darovací	0,4	47
Daň z převodu nemovitostí	39,1	198
Ostat. příjmy, odvody a poplatky	481,3	226
CELKEM NOVÉ DANĚ - rozp. rep.	719,3	614
Daň z obratu	82,4	6
Odvod ze zisku	81,3	2
Odvod z objemu mezd	55,2	1
Důchodová daň	0,0	1
Daň z objemu mezd	0,6	4
Ostat. zrušené daně - rozp. rep.	13,0	45
CELKEM STARÉ DANĚ - rozp. rep.	232,6	59
CELKEM ROZPOČET REPUBLIKY	951,9	673
Daň z příjmů fyz. osob z příznání	-26,2	50
Daň z příjmů fyz. osob - záv. činnost	0,7	13
Daň z nemovitostí	0,8	31
CELKEM NOVÉ DANĚ - rozp. územ.	-24,7	94
Daň z příjmů obyvatelstva	2,0	12
Ostatní zruš. daně - rozp. úz.	0,7	4
CELKEM STARÉ DANĚ - rozp. úz.	2,7	16
CELKEM ROZPOČTY ÚZEMNÍ	-22,0	110
CELKEM NOVÉ DANĚ	694,6	708
CELKEM STARÉ DANĚ	235,3	75
CELKEM	929,9	783

7. Vymáhání daňových nedoplatků

Součástí analýzy vývoje daňových pohledávek je rozbor výsledků práce územních finančních orgánů na úseku zajištění daní a pohledávek na daních, včetně příslušenství daní (*použití zajišťovacích instrumentů podle § 71 a § 72 zákona o správě daní a poplatků*) a rozbor výsledků z oblasti vymáhání daňových nedoplatků.

Vývoj na úseku zajištění daní a pohledávek na daních a příslušenství daní zajišťovacím příkazem a uplatněním zástavního práva dokumentují údaje v **Tabulce č. 23**.

Tabulka č. 23.

zákon č. 337/1992 Sb.	Ukazatel	1995	1996	1997	1998	1999	2000
zajištění dle § 71	počet rozhodnutí	514	573	701	625	467	411
	částka (v mil. Kč)	787	932	1 454	1 226	957	909
zástav. právo dle § 72	počet rozhodnutí	5 124	9 366	11 088	10 736	11 269	15 231
	částka (v mil. Kč)	9 959	11 458	14 689	15 665	17 558	12 795

**) Údaje jsou uvedeny sumárně za daně staré daňové soustavy platné do 31.12.1992 a nové daňové soustavy platné od 1.1.1993.*

Ve srovnání s minulým rokem došlo u zajištění daní dle § 71 opět k poklesu jeho uplatnění cca o 65 mil. Kč (*index 2000/1999 = 0,95*). Použití zajištění daňových pohledávek uplatněním zákonného zástavního práva podle § 72 kleslo o 4 763 mil. Kč (*index 2000/1999 = 0,75*). Nutno upozornit, že v **Tabulce** je uvedena výše daňové pohledávky, ale často je hodnota zástavy nižší.

Porovnání vývoje od roku 1993 dokládá, že správci daní využívají instrumentu zajištění úhrady nesplacené nebo dosud nestanovené daně v podstatně menším rozsahu. Jedním z důvodů je velmi časté užití opravných prostředků proti tomuto institutu. Navíc je tento institut vhodný jen v opravdu výjimečných případech, a to jen je-li odůvodněná obava, že úhrada nesplacené nebo dosud nestanovené daně bude v době jejich splatnosti a vymahatelnosti nedobytná nebo, že v této době bude vybrání daně spojeno se značnými obtížemi. V podstatně větší míře se uplatňuje k zajištění daní a daňových pohledávek institut zákonného zástavního práva. K zajištění daní přistupují správci daní zejména při doměření daní na základě daňových kontrol nebo při povolování splátek nebo posečkání daňových nedoplatků. Letitým problémem pro větší a efektivnější užití těchto institutů je skutečnost, že majetek "rizikových" daňových subjektů je buď předlužen, zatížen hypotekárními zástavními právy a úvěry bank, nebo věcnými právy ve prospěch jiných osob.

Realizace zákonných zástavních práv v praxi narážela na problémy spojené zejména s legislativní úpravou tohoto institutu. Použití zákonného zástavního práva k nemovitosti podle zákona o správě daní mělo zaručit nepřevoditelnost této nemovitosti a tím umožnit správci daně její exekuci, pokud by nebyla nalezena jiná a jednodušší cesta k uspokojení daňové pohledávky. Zákon č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění pozdějších předpisů, i vývoj judikatury však tento výklad popřel s tím, že zástavní právo obecně vázne na věci a nelze jej měnit s institutem zakazujícím dispozice s věcí. Uspokojení správce daně prodejem nemovitostí bylo obecně komplikováno tím, že na nemovitosti obvykle vázlo více zástavních práv a pokud správce daně přikročil

k provádění rozvrhu, byl tento postup značně rizikový právě kvůli legislativně rozdílným výkladům a judikátům. Úspěšnost institutu zákonného zástavního práva, např. u motorových vozidel, je značně omezena tím, že nelze označovat uplatnění zástavního práva do technického průkazu vozidla. Tento postup je v souladu s právním výkladem, podle něhož je tento průkaz pouze dokladem o technické způsobilosti daného vozidla. Movitou věc lze zastavit vyznačením pouze do listiny, která je potřebná k nakládání s věcí (pouze letecký a námořní rejstřík).

Vývoj ve vymáhání daňových pohledávek finančními úřady dokumentují údaje v následující **Tabulce č. 24.**

Tabulka č. 24.

Rok	Nedoplatky vymáhané		Nedoplatky vymožené	
	Počet případů	Částka (mld. Kč)	Počet případů	Částka (mld. Kč)
1995	30 633	17,284	24 714	2,648
1996	49 954	22,649	35 973	2,895
1997	80 558	29,006	51 226	4,240
1998	100 743	31,375	72 371	3,957
1999	127 278	33,131	92 710	4,235
2000	138 919	40,860	96 365	4,482

**) Údaje jsou uvedeny sumárně za daně staré daňové soustavy platné do 31.12.1992 a nové daňové soustavy platné od 1.1.1993*

Každoročně se zvyšuje objem vymáhaných pohledávek a ještě výrazněji roste počet případů nedoplatků, předaných k vymáhání. Podíl vymáhaných pohledávek na celkovém objemu evidovaných daňových nedoplatků činil v roce 2000 **41,2 %** a proti předchozímu roku vzrostl o 7,3 procentního bodu. V roce 2000 se zvýšil i podíl vymožených daňových pohledávek k celkovému objemu evidovaných daňových nedoplatků, který činil **4,5 %**, když celková suma vymožených nedoplatků činila 4,482 mld. Kč. Rozbor údajů ukazuje, že správci daní sice výrazně zvyšují rozsah daňových exekucí, avšak efektivita vymožení daňových nedoplatků je stále poměrně nízká. Vyšší úspěšnost vymáhání je dosahována převážně u menších dlužných částek v intervalu od 0,1 do 1,0 mil. Kč. Nejmenší úspěšnost vymáhání daňových pohledávek je u nedoplatků s objemem nad 10 mil. Kč.

Na efektivitu vymáhání daňových nedoplatků působí řada vlivů. Nejzávažnějším problémem je přetrvávající nepříznivá hospodářská a platební situace poměrně velké části podnikatelských subjektů. Mnohé z nich nedisponují dostatečnou majetkovou podstatou nebo jsou dlouhodobě přeúvěrovány. Řada obchodních a jiných aktivit podnikatelských subjektů sleduje zastření a rozmělnění skutečných platebních povinností nebo využití legislativních mezer. Roste počet daňových dlužníků, vstupujících do likvidace nebo konkurzu, aniž je zde evidován jakýkoliv majetek. Zvyšuje se množství prodejů zadlužených obchodních společností (*zejména spol. s r. o.*) osobám, které jsou nekontaktní, případně osoby nemajetné či se sníženou schopností vnímat důsledky právních úkonů nebo se adekvátně účastnit daňového řízení. V těchto případech se jedná zcela jednoznačně o nedobytné daňové pohledávky. Značně pracné a obtížné je vyhledávání a zjišťování zdrojů při vymáhání velkého množství nezaplacených blokových pokut, ukládaných zejména dopravními inspektoráty Policie České republiky. Přitom jednotlivé vymáhané částky jsou ve většině případů nižší než náklady vynaložené finančními úřady při výkonu daňové exekuce.

K vymožení daňových nedoplatků využívají územní finanční orgány všech zákonem svěřených exekučních prostředků. Nejvíce uplatňovaným prostředkem je příkazání pohledávky podle § 73 odst. 6 písm. a) zákona o správě daní a poplatků s přiměřeným použitím občanského soudního řádu. V roce 2000 bylo tímto prostředkem vymáháno 22,6

mld.

Kč,

tj. 55,3 % z celkového objemu vymáhaných daňových pohledávek. Efektivitu výběru u této nejpoužívanější formy daňové exekuce ukazují doplňující údaje z oblasti vymáhání (viz **Tabulka č. 25**), zpracované podle údajů územních finančních orgánů. Skutečná výše vymožených pohledávek činila v roce 2000 částku 2,4 mld. Kč. Při porovnání s rokem 1999 poklesla i efektivita vymáhání příkázáním pohledávky na peněžní prostředky daňových dlužníků na účtech vedených u bank. Tento trend lze vysvětlit jednak včasným odčerpáním peněžních prostředků ze strany podezřelých subjektů a jednak avizovanou spoluprací bank s klienty. Největším problémem při výkonu exekucí prodejem nemovitostí jsou zástavní práva bank vážnoucí na nemovitostech. Uspokojení daňových pohledávek v rámci rozvrhových řízení bývá pro správce daně ve většině případů bez efektu, neboť zástavy bank, které navíc vznikají již při poskytování úvěrů a mají tak většinou přednost před zástavami správců daní, vysoce převyšují tržní hodnotu nemovitostí. V uplynulém roce dále poklesla výtěžnost exekucí prodejem movitých věcí. Hlavní příčinou je stále menší zájem veřejnosti o dražené věci z důvodu insolventnosti občanů či jiných daňových subjektů a problémem je i minimum vhodného majetku pro daňovou exekuci. V roce 2000 se značně snížil počet případů, kdy správci daní požádali o provedení exekuce soudy (*za rok 2000 se jednalo celkem o 2 182 případů v částce 1,68 mld. Kč, tj. 4,1 % z celkového objemu vymáhaných daňových nedoplatků*). Vážným problémem je zde i nadále "nečinnost" soudů.

Téměř 36 % daňových nedoplatků je evidováno za subjekty, na jejichž majetek byl prohlášen konkurs. V roce 2000 pokračoval neuspokojivý trend, kdy výtěžnost daňových pohledávek přihlášených do konkursu je na velmi nízké úrovni. Z celkové výše daňových nedoplatků přihlášených do konkursu (*k 31.12.2000 ve výši 35,6 mld. Kč*) byly v průběhu konkursu do vydání rozvrhového usnesení uspokojeny daňové pohledávky ve výši cca 560 mil. Kč a v rámci rozvrhového usnesení ve výši cca 206 mil. Kč. Celková výše uhrazených daňových pohledávek činila k 31.12.2000 částku 766 mil. Kč, nebo-li podíl uspokojených pohledávek k celkovému objemu daňových nedoplatků přihlášených do konkursu představuje pouze **2,2 %**. V průběhu roku 2000 byla provedena zákonem č. 105/2000 Sb., rozsáhlá novela zákona o konkursu a vyrovnání, jež nabyla účinnosti dnem 1.5.2000. V důsledku přijetí této novely došlo ke zrušení skupiny pohledávek třetí třídy, které byly sloučeny s pohledávkami druhé třídy. Tyto legislativní úpravy pak v konečném důsledku způsobily, že daně (*jako veřejnoprávní pohledávky*) mají v rozvrhu stejné postavení jako pohledávky ze soukromoprávních vztahů. Novela zákona o konkursu a vyrovnání též odebrala územním finančním orgánům pravomoc rozhodovat o pravosti a výši daňových pohledávek přihlášených do konkursu, které byly popřeny v průběhu přezkumného jednání. Pokud jde o režim nároků přihlášených do konkursu přetrvává i nadále negativní trend v tom, že výše daňových nedoplatků přihlášených do konkursu je v jeho průběhu neúměrně zvyšována o penále. Tento problém by měl být legislativně řešen na základě usnesení Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky ze dne 8.12.2000 č. 1365.

U nedoplatků, kde daňová správa přistupuje k vymáhání, je zásadní otázkou právní úprava vymáhání pohledávek a schopnost daňové správy platnou úpravu realizovat. Ke zkvalitnění právní úpravy mohla od 1.1.2001 přispět jednak rozsáhlá novela občanského soudního řádu, která by v případě přijetí novely zákona o správě daní a poplatků umožnila správcům daní využít obdobné instituty nuceného výkonu práva i pro výkon daňové exekuce. Vládní návrh novely zákona o správě daní a poplatků však nebyl Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky přijat. V souladu s harmonogramem legislativních prací vlády se již připravuje komplexní úprava správního řízení, včetně nového exekučního správního řádu

a zákona o správě daní a poplatků, které by mohly od roku 2003 přispět k celkovému zkvalitnění právní úpravy nuceného vymáhání daňových nedoplatků i ostatních veřejnoprávních pohledávek. Legislativními prostředky je nutno řešit i problémy daňového řízení technického

rázu, které by územním finančním orgánům umožnily komplexnější využívání dat z již existujících centrálních registrů, např. v oblasti součinnosti třetích osob.

Efektivitu výběru daní negativně ovlivňuje přetrvávající nevyhovující stav v personálním obsazení vymáhacích útvarů, a to nejen z hlediska kapacity pracovníků, ale i možnosti získání kvalifikovaných pracovníků s odpovídajícím, zejména právním vzděláním. Předpokládá se, že ke komplexnímu řešení stabilizace pracovníků územních finančních orgánů přispěje až zákon o státní službě, který by měl být přijat s účinností od 1.1.2002.

Vyšší účinnost vymáhání daňových nedoplatků závisí i na vytváření nezbytných materiálně technických podmínek finančních úřadů. Výkon daňové exekuce je poměrně nákladnou záležitostí, vyžadující odpovídající techniku, skladovací a dražební prostory apod. Tyto potřeby souvisí s jejich rozpočtovým zajištěním, které je stále nedostatečné.

Další rozbor činnosti územních finančních orgánů z oblasti vymáhání dokumentují údaje z **Tabulky č. 25.** "Doplňující údaje z oblasti vymáhání" (*stav za Českou republiku k 31.12.2000*):

Tabulka č. 25.

	<u>Ukazatel</u>	Počet případů	Částka (v tis. Kč)
1.	Případy předané k vymáhání z r. 1999 a předchozích let, u nichž nebylo zahájeno vymáhací řízení	36 329	1 949 911
2.	Počet případů a souhrnná částka, která byla vybrána pracovníky vym. Referátu, po převzetí nedoplatku k vymáhání, ještě před vydáním exekučního příkazu	63 341	1 690 721
3.	Počet případů a částka vymožených nedoplatků a dále v členění podle jednotlivých exekučních prostředků	59 170	2 791 378
	a) příkázáním pohledávky na peněžní prostředky na účtech vedených u bank	34 983	1 981 750
	b) příkázáním jiné pohledávky	3 401	439 651
	c) srážkou ze mzdy apod.	16 255	138 129
	d) prodejem movitých věcí	1 118	92 892
	e) prodejem nemovitostí	244	149 627
4.	Souhrnná výše daňových nedoplatků přihlášená do konkursu z toho :		35 632 122
	a) výše daň. nedoplatků zajištěných zákonným zástavním právem		7 784 405
	b) přednostní pohledávky druhé třídy		20 278 298
	c) pohledávky třetí třídy		4 597 158
5.	Výše nedoplatků vzniklých po prohlášení konkursu – pohledávky za podstatou		1 059 710
6.	Suma daňových nedoplatků uhrazených v průběhu konkursu do vydání rozvrhového usnesení		559 248
7.	Suma nedoplatků uhrazených v rámci rozvrhového usnesení z toho :		206 151
	a) uhrazené nedoplatky vzniklé v průběhu konkurzu, ale do rozvrhového usnesení nebyly uhrazeny		5 988
	b) uhrazené nedoplatky přihlášené jako přednostní pohledávky II.třídy		182 903
	c) uhrazené nedoplatky přihlášené jako pohledávky III.třídy		18 843
8.	Počet prohlášených konkursů	8 563	
9.	Počet ukončených konkursů	808	
10.	Souhrnná výše ostatních nároků přihlášených do konkursu		1 390 637
11.	Ostatní nároky uhrazené v rámci rozvrhového usnesení		6 496
12.	Nedoplatky, které byly vymoženy soudy od počátku roku	186	68 694
13.	Počet žalob podaných proti procesním rozhodnutím FÚ, souvisejících s daňovou exekucí	56	
14.	Počet zahájených incidenčních sporů z toho :	63	
	a) o pravost	35	
	b) o výši	13	
	c) o pořadí	16	
15.	Počet pravomocně ukončených incidenčních sporů z toho :	55	
	a) o pravost	26	
	b) o výši	14	
	c) o pořadí	15	

8. Místní šetření

Místní šetření, jako jeden z procesních úkonů v daňovém řízení, je upraveno ustanovením § 15 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů. Místním šetřením se prověřují skutečnosti nutné pro vedení daňového řízení. Místní šetření jsou na finančních úřadech prováděna pracovníky všech oddělení finančních úřadů, v největší míře pracovníky kontrolních oddělení.

V roce 2000 provedly finanční úřady 105 975 místních šetření. V tomto údaji je každé místní šetření započteno jen jednou, i kdyby se případně týkalo více kontrolovaných roků. V roce 2000 se snížil počet provedených místních šetření o 12 175 proti předchozímu roku. Největší počet místních šetření byl proveden za účelem ověření nároku na nadměrný odpočet daně z přidané hodnoty. Přehled o počtu uskutečněných místních šetření v letech 1999 – 2000 poskytuje **Tabulka č. 26**.

Tabulka č. 26

	Počet místních šetření			
	1999	2000	rozdíl	2000/1999
DPH	56 642	55 498	-1 144	0,98
spotřební daně	5 094	3 688	-1 406	0,72
daň z příjmů právnických osob	9 267	8 080	-1 187	0,87
daň z příjmů fyzických osob	22 344	18 779	-3 565	0,84
DPFO - závislá činnost	3 269	3 098	-171	0,95
daň z příjmů zvláštní sazba (§ 36)	511	358	-153	0,70
daň z nemovitostí	4 695	3 720	-975	0,79
daň dědická, darovací, z převodu nemovitostí	2 612	2 116	-496	0,81
silniční daň	1 386	1 308	-78	0,94
dotace na tepelnou energii	176	122	-54	0,69
ostatní	12 154	9 208	-2 946	0,76
CELKEM	118 150	105 975	-12 175	0,90

Většina místních šetření je zaměřena na prověřování nadměrných odpočtů daně z přidané hodnoty před jejich vyplacením, na prodej nealkoholovaných cigaret, na ověřování obchodní marže používané při prodeji v maloobchodě, na prokázání původu zboží, na ověřování údajů v případě žádosti o registraci daně z přidané hodnoty, na ověřování skutečností při ukončení registrace k daním, na zjišťování pobytu cizinců, zaměstnávání cizinců, na dodržování záznamní povinnosti, na ověřování poskytování půjček a na ověřování prodejních cen autobazarů.

Místní šetření u subjektů, které nejsou daňovými subjekty jsou prováděna převážně na základě vnějších podnětů, jako jsou např. dožadání jiných správců daně, podněty jiných státních orgánů, stížnosti, anonymní podání apod. Tato místní šetření jsou zaměřena především na ověřování uskutečnění služeb (na zprostředkování, průzkum trhu, poradenská činnost), na zjišťování cen z prodeje movitých věcí a na ověření poskytnutých půjček a vkladů do podnikání.

Příklady nejzávažnějších nedostatků zjištěných při místních šetření finančních úřadů v roce 2000 jsou uvedeny v **Příloze č. 1**.

9. Vytýkací řízení

Vytýkací řízení je vedeno vzniknou-li pochybnosti o správnosti, pravdivosti, průkaznosti nebo úplnosti podaného daňového přiznání nebo hlášení a dále vzniknou-li pochybnosti o pravdivosti údajů uvedených v dokladech předložených daňovým subjektem.

Vytýkací řízení je jedním z nástrojů správce daně pro co nejkvalitnější vyměrování daní. V naprosté většině případů je používáno při uplatňování nároku na vrácení nadměrného odpočtu daně z přidané hodnoty nebo při uplatňování nároku na vrácení spotřební daně tak, aby byla prověřena oprávněnost těchto nároků před vyplacením požadovaných částek.

V roce 2000 bylo jen u daně z přidané hodnoty vydáno 49 279 výzev k odstranění pochybností (tj. počet případů vytýkacích řízení). Po ukončení vytýkacích řízení probíhajících v roce 2000 nebyl uznán nárok na vrácení nadměrného odpočtu DPH v celkové hodnotě 1 134 mil. Kč a přiznaná vlastní daňová povinnost DPH byla z tohoto titulu zvýšena celkem o 1 174 mil. Kč. Případy odhalení neoprávněných nároků na vrácení DPH (spotřební daně) ještě před vyměřením by nebyly uskutečnitelné bez kvalifikované činnosti finančních úřadů a z mnoha důvodů si zasluhují mimořádné ocenění. Jednak pro vysokou hospodárnost řízení, kdy je pokus o získání finančních prostředků, na které není právní nárok, často odhalen bezprostředně po podání příslušného formuláře na finanční úřad a tudíž není třeba dalších úkonů (např. daňová kontrola). Dále pak pro přímou úsporu prostředků státního rozpočtu, neboť je mnohem efektivnější sporné finanční prostředky nevyplatit, nežli následně po daňové kontrole vymáhat jejich vrácení. Z důvodu omezené personální kapacity FÚ a značného rozsahu ostatních činností, které musí být zabezpečeny v rámci výkonu správy daní však není reálné (ani účelné), aby finanční úřady zahajovaly vytýkací řízení u všech případů podání. I zde musí být odborným způsobem proveden výběr, a to často ve velmi krátkých zákonných lhůtách (zpravidla méně než do 30- ti dnů od podání).

Tabulka č. 27 poskytuje přehled o výsledcích vytýkacích řízení na DPH za rok 2000 podle jednotlivých finančních ředitelství.

Tabulka č. 27

Finanční ředitelství	Počet ukončených vytýkacích řízení na DPH za rok 2000	z toho počet těch, kde došlo ke změně proti hodnotě deklarované DS	Částka v mil. Kč	
			o kterou byla zvýšena daň po vytýkacím řízení	o kterou byl snížen NO po vytýkacím řízení
FŘ pro hl. m. Prahu	13 495	3 630	270	-334
FŘ v Praze	5 207	1 223	65	-58
FŘ v Č. Budějovicích	1 526	457	7	-22
FŘ v Plzni	4 889	1 145	74	-45
FŘ v Ústí n./L	3 271	1 302	227	-206
FŘ v Hradci Králové	2 863	1 111	166	-135
FŘ v Brně	7 939	2 773	196	-204
FŘ v Ostravě	8 736	2 342	169	-130
CELKEM	47 926	13 983	1 174	-1 134

Legenda: DS – daňový subjekt

NO – nadměrný odpočet DPH

10. Daňová kontrola

Daňová kontrola je jako jeden z procesních úkonů v daňovém řízení upravena ustanovením § 16 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů. Správce daně při ní zjišťuje nebo prověřuje daňový základ nebo jiné okolnosti rozhodné pro správné stanovení daně u daňového subjektu. Přitom některá další ustanovení zákona se daňové kontroly více či méně také dotýkají.

V následujících **Tabulkách č. 28 a 29** je uveden přehled počtu subjektů, počet daňových kontrol (*započteno je tolik kontrol, kolik kalendářních roků bylo zkontrolováno*) a dodatečně doměřené daně z kontrol v členění podle druhu příjmů za roky 1999 a 2000 (*tyto údaje nebyly v předcházejících letech k dispozici*). Do příslušných řádek jsou zahrnuty i kontroly vykonané na daních daňové soustavy platné do 31. prosince 1992.

Tabulka č. 28

Přehled o počtu a výsledcích daňových kontrol se zohledněním počtu zkontrolovaných roků za rok 1999			
<u>Druh příjmů</u>	Počet		Doměřeno z kontrol
	subjektů	kontrol podle roků	
DPH	390 547	39 641	2 006 920 207
spotřební daně	5 365	1 064	239 010 707
daň z příjmů práv. osob	258 743	21 177	2 619 977 317
DPFO	2 306 443	45 489	1 349 726 753
DPFO-závislá činnost	494 570	35 470	456 573 010
daň z příjmů zvl. sazba (§36)	341 406	14 096	40 628 348
daň z nemovitostí	2 527 060	12 060	19 335 489
daň dědická, darovací a z převodu. nem.	523 603	91	3 136 380
silniční daň	805 079	34 661	34 202 518
ostatní	79 072	9231	713 241 325
CELKEM	7 731 888	212 980	7 482 752 054

Tabulka č. 29

Přehled o počtu a výsledcích daňových kontrol se zohledněním počtu zkontrolovaných roků za rok 2000:			
<u>Druh příjmů</u>	Počet		Doměřeno z kontrol
	subjektů	kontrol podle roků	
DPH	421 619	35 861	2 005 935 504
spotřební daně	6 643	1 162	229 662 381
daň z příjmů práv. osob	280 399	19 149	3 363 473 254
DPFO	2 514 470	38 901	1 281 952 620
DPFO-závislá činnost	527 441	32 125	309 097 758
daň z příjmů zvl. sazba (§36)	365 158	12 179	51 011 057
daň z nemovitostí	2 557 765	10 223	12 703 029
daň dědická, darovací a z převodu. nem.	465 741	208	2 432 650
silniční daň	868 783	30 559	26 889 866
ostatní	57 567	6 556	21 680 558
CELKEM	8 065 586	186 923	7 304 838 677

*Poznámka : Údaj "Počet subjektů" je počtem registrovaných daňových subjektů
ve sledovaném období*

Z uvedených údajů je patrné, že se proti předchozímu roku zvýšil celkový počet registrovaných daňových subjektů u všech druhů příjmů, kromě daně dědické, darovací a z převodu nemovitostí. Poklesl počet daňových kontrol, což bylo ovlivněno tím, že kontrola se zaměřuje na významnější daňové subjekty, u kterých je předpoklad, že bude dodatečně vyměřena větší daň.

Nutno konstatovat, že proces daňové kontroly je stále náročnější. Je to způsobeno hlavně tím, že při kontrolách jsou stále méně zjišťovány nálezy, které vyplývají z neznalosti daňové legislativy a z chyb ve vedení účetnictví. Naopak narůstá počet případů, kdy se daňové subjekty pokouší úmyslně snižovat daňový základ. Přitom dokazování těchto nálezů je stále obtížnější, neboť úroveň jejich krytí se zdokonaluje. Tomuto stavu mnohdy napomáhá i úroveň zákonů

a právních předpisů. Správci daně se víceméně dostávají do situací, kdy je prakticky nemožné v rámci platné právní úpravy prokázat a úspěšně doměřit zcela evidentní případy krácení daně. Tyto komplikované případy – vzhledem k častým obstrukcím ze strany kontrolovaných subjektů – ztěžují práci pracovníků kontrolních oddělení. Prodlužuje se tak doba trvání jednotlivých kontrol, snižuje se počet zkontrolovaných subjektů i celkové doměrky daní.

Potvrzuje se také trend předchozích let, kdy jsou zjišťovány "nestandardní" nálezy vycházející z dokonalé znalosti daňové problematiky a zejména z nedostatků daňové, ale i nedaňové legislativy. Mezi tyto "nestandardní" nálezy patří např. neoprávněné uplatnění odpočtu daně z přidané hodnoty z faktur za služby a zboží za účelem získání neoprávněného majetkového prospěchu na úkor státního rozpočtu, neoprávněné uplatnění částek uvedených na těchto fakturách do daňových nákladů či výdajů za účelem snížení základu daně z příjmů, legalizace nelegálně získaného zboží či zboží pochybného původu. Značnou část těchto případů se daří odhalit již ve vytykáacím řízení v rámci prvního vyměření daně, k čemuž do značné míry napomohlo jak zavedení úlohy "Důvěryhodnost daňových přiznání" v systému ADIS, která již byla v roce 2000 finančními úřady plnohodnotně využívána, tak i zkvalitnění práce pracovníků správců daně. Ti jsou na základě získaných zkušeností a dostupných informací schopni kvalitněji zhodnotit podané daňové přiznání a následně vyhodnotit doklady v tomto daňovém přiznání uplatněné. Ke zlepšení činnosti správců daně v této oblasti by měla přispět realizace úlohy ADIS "Řízení výběru daňových subjektů ke kontrole", která bude finančním úřadům zpřístupněna v 1. pololetí roku 2001.

Přetrvávají nedobré zkušenosti i s některými daňovými poradci. Ti v řadě případů zcela záměrně prodlužují daňové řízení a zvyšují náklady na něj (*přebírání písemností v poslední den úložní lhůty, podání nesplňují předepsané náležitosti nebo není uhrazen správní poplatek, u žádosti o prodloužení lhůt není uváděno, dokdy subjekt žádá lhůtu prodloužit, záměrně jsou podávána odvolání bez zákonem stanovených náležitostí atd.*). Zprávy finančních ředitelství potvrzují, že uvedený stav nejen trvá, ale nadále se prohlubuje. Vedle uplatnění metod tzv. "dokladových kontrol" byla daňová kontrola v roce 2000 více orientována i na další metody, které se svým charakterem blíží policejní práci (*vyhledávání nekontaktních obchodních partnerů, dokazování neexistence obchodního případu, vyhledávání důkazů prokazujících nevěrohodnost tvrzení navrhovaných svědků, ověřování věrohodnosti předkládaných daňových dokladů apod.*). S uvedenými stále častěji používanými metodami kontroly se zvyšují i nároky na odborné znalosti pracovníků kontrolních oddělení. Je nutná detailnější znalost i jiných než daňových předpisů, a to s ohledem na obory, v nichž podnikají kontrolované daňové subjekty (*finanční trh, stavební předpisy, potravinářská výroba, hospodaření s odpady, autorská práva atd.*).

Problémem zůstává spolupráce a vzájemná komunikace mezi správcem daně a daňovými subjekty. V řadě případů jsou daňové subjekty nekontaktní a je velkým problémem vůbec daňovou kontrolu zahájit. Pokud se to podaří, je kontrola záměrně prodlužována (nemoc,

zahraniční cesty, dovolená, neplnění dohodnutých termínů atd.). Přetrvává nárůst agresivity daňových subjektů vůči pracovníkům správce daně. Spočívá ve verbálním napadání pracovníků správce daně při daňových kontrolách, ale i běžně na veřejnosti (*není výjimkou, že pracovníci správce daně nemohou z uvedených důvodů navštěvovat některé obchody, restaurace či společenské akce*). Na pracovníky územních finančních orgánů jsou podávány neoprávněné stížnosti, jejichž vyřízení vyžaduje značný časový fond jak pracovníků územních finančních orgánů, tak i v řadě případů pracovníků Ministerstva financí.

Stále se vyskytují případy, kdy jsou při kontrolách zjišťovány případy zapojení daňových subjektů do řetězců společností, mezi kterými je zboží přefakturováno - dochází přitom ke značnému navýšení cen a někdy i množství zboží (*v případě následného vývozu zboží je daňový subjekt, kterému vzniká daňová povinnost, nekontaktní*). Jsou zjišťovány případy, kdy v daném řetězci společností je jedna dodávka zboží fakturována několika odběratelům a při fyzické kontrole zboží finanční úřady zjišťují, že společnosti prokazují nákup stejného zboží, event. je zjišťováno, že se předmětná hospodářská operace neuskutečnila - subjekt neprokáže nabytí zboží. Tyto případy zkrácení daně jsou oznamovány orgánům činným v trestním řízení.

Z údajů o vývoji doměrků vyplývá, že celková částka dodatečně vyměřených daní oproti roku 1999 poklesla o 178 mil. Kč. Vývoj doměrků je ovlivňován mnoha faktory působícími na kontrolní proces, které jsou uvedeny výše. Pokles částky dodatečně vyměřené daně z příjmů fyzických osob po daňových kontrolách provedených v roce 2000 (*o 68 mil. Kč méně než v roce 1999*) je ovlivněn rovněž tím, že kontrolní činnost finančních úřadů byla v roce 2000 více orientována na právnické osoby. U daně z příjmů právnických osob bylo dodatečně vyměřeno po kontrole o 747 mil. Kč více než v roce 1999, a to i při nižším počtu provedených kontrol.

Specializované daňové kontroly:

Na základě ustanovení § 10 odst. 3 zákona 311/1999 Sb., kterým se mění zákon č. 531/1990 Sb., o územních finančních orgánech, ve znění pozdějších předpisů, byly v roce 2000 vytvořeny na vybraných finančních úřadech útvary specializované daňové kontroly s rozšířenou územní působností v rámci obvodu příslušného finančního ředitelství.

Potřeba zřídit tato specializovaná pracoviště daňových kontrol s rozšířenou územní působností vznikla na základě přibývajících zjištění o nových a dokonalejších formách daňových úniků, které se vyskytují především u propojených subjektů do řetězců, subjektů s rozvětvenou územní a organizační strukturou nebo subjektů působících v neobvyklých oborech podnikání. V praxi se osvědčilo pověřit v rámci správy daní provedením rozsáhlých a náročných úkonů směřujících k odhalování rozsáhlých daňových podvodů a daňových úniků jiný, než místně příslušný finanční úřad. Přínosem specializovaných kontrolních útvarů je operativnost při provádění daňových kontrol, možnost koordinace kontrolní činnosti při odhalování tzv. "řetězců" daňových subjektů a možnost vyšší odborné specializace pracovníků.

Činnost oddělení specializovaných daňových kontrol vychází především z dožádání místně příslušných finančních úřadů, zkušeností pracovníků pověřených řízením těchto útvarů i z plánů kontrolní činnosti. Tato oddělení se zaměřují především na významnější daňové subjekty - akciové společnosti, banky, společnosti s ručením omezeným, na vybrané fyzické osoby a podnikatele s velkým obrátem, včetně subjektů s výraznými vazbami na zahraničí nebo subjekty s rozsáhlou majetkovou a personální propojeností.

V období roku 2000 bylo pracovníky oddělení specializovaných daňových kontrol provedeno u podnikatelských subjektů celkem 43 kontrolních akcí, na daních doměřeno celkem 37 740 375,-Kč a snížena ztráta, vykázaná v daňových přiznáních v celkové výši 48 770 064,- Kč.

Nedostatky byly zjišťovány zejména při kontrolách správnosti vykázaného daňového základu u daně z příjmů právnických osob. K jeho ovlivňování docházelo nejčastěji chybným časovým rozlišováním nákladů a výnosů, nesprávnou tvorbou a zaúčtováním zákonných rezerv a opravných položek, nesprávným odpisováním hmotného a nehmotného majetku, různými transakcemi za použití jiných než obvyklých cen, zatajováním případně neuváděním všech zdanitelných příjmů resp. výnosů.

Další nedostatky byly zjišťovány při kontrolách daně z přidané hodnoty, které spočívaly v nesprávném a neprokázaném uplatňování odpočtů daně z přidané hodnoty na vstupu u přijatých zdanitelných plnění, které nesloužily k dosažení obratu, v prokazování vývozu zboží a v nesprávném vykazování daně z přidané hodnoty na výstupu.

Příklady nejzávažnějších nedostatků zjištěných při kontrolní činnosti finančních úřadů v roce 2000 podle druhů státních příjmů jsou uvedeny v **Příloze č. 2**.

Přehled o počtu daňových subjektů, kontrol a místních šetření za rok 2000 podle jednotlivých druhů daní a finančních ředitelství poskytuje **Příloha č. 3**.

11. Finanční kontrola

Finanční ředitelství provedla v roce 2000 celkem **193 kontrol**, při nichž bylo zjištěno neoprávněné použití nebo zadržení rozpočtových prostředků ve výši 546 429 847,18 Kč a daňové nedostatky v celkovém objemu 1 195 943 304,94 Kč. Přehled kontrolních akcí je uveden v **Příloze č. 4**.

Kontroly bylo podrobena **36** vybraných **nemocnic a zdravotnických zařízení**, z toho v **15** případech bylo zjištěno porušení rozpočtové kázně neoprávněným použitím dotací ve výši 431,9 mil. Kč.

Dále byly provedeny kontroly u **12 příspěvkových organizací Ministerstva kultury**. V **8** případech bylo zjištěno porušení rozpočtové kázně v celkové výši 9 267 531,-- Kč, z toho neoprávněné čerpání systémové investiční dotace na neinvestiční akce činilo 3 656 030,-- Kč. Ve **2** případech byla provedena úhrada prostředky dotace ze státního rozpočtu až v následujícím roce. U **1** prověřované organizace byla neoprávněně použita dotace ve výši 1 196 309,-- Kč na opravu a údržbu cizího majetku.

Kontroly proběhly též u **26** vybraných **okresních úřadů (OkÚ)**, při kterých u **20** OkÚ byly zjištěny nedostatky především při čerpání dotací, nedodržování zákona o účetnictví a Instrukce MF při použití prostředků na volby. V rámci kontrol byl navržen odvod za neoprávněné čerpání rozpočtových prostředků ve výši 30 746 tis. Kč.

V povodněmi postižených oblastech uskutečnila FR kontrolu u **14** OkÚ. Mezi hlavní zjištění patřilo použití rozpočtových prostředků na jiný účel a porušení zákona o zadávání veřejných zakázek.

V oblasti kontroly čerpání prostředků státního rozpočtu poskytovaných školám a školským organizacím z rozpočtu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) bylo provedeno **18** kontrol u příspěvkových organizací a **6** kontrol u rozpočtových organizací. Z toho byly zjištěny nedostatky u **7** organizací příspěvkových a u **4** organizací rozpočtových. K odvodu bylo oznámeno pro porušení rozpočtové kázně celkem 32 775 tis. Kč.

Mezi další kontrolované subjekty patřila občanská sdružení a výrobní družstva. **3** občanská sdružení, která obdržela dotaci od MŠMT v souhrnné výši 565 341,-- Kč v roce 1998 a 174 998,-- Kč v roce následujícím, použila v rozporu s dotačními podmínkami např. 372 000,-- Kč na pohoštění, dary a odměny. **2** kontroly byly zaměřeny na čerpání dotace z kapitoly VPS na tisk národnostních menšin. Objevily se chyby v účetnictví a v neoprávněném čerpání části dotace.

U **15** provedených kontrol výrobních družstev invalidů bylo zjištěno neoprávněné použití investičních dotací na pořízení neinvestičního majetku. Častými nedostatky bylo pozdní vrácení zbylých prostředků státní dotace a opožděné splátky návratných finančních výpomocí.

V rámci finančních kontrol bylo dále u **30** subjektů zjištěno neoprávněné snížení základu daně z příjmu právnických osob, neoprávněné zvýšení daňové ztráty, nebo neoprávněné uplatnění nároku na odpočet daně z přidané hodnoty. Jde o závažná zjištění v celkové výši více jak 1 mld. Kč.

Závěry všech kontrol byly projednány s vedením organizací a podle stupně závažnosti byly postoupeny místně příslušným finančním úřadům jako podnět k zahájení řízení podle zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků. Navíc na základě zjištěných nedostatků v účetnictví mohou finanční úřady uložit subjektům pokuty dle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví. V **5** případech bylo podáno oznámení o podezření z trestné činnosti orgánům činným v trestním řízení a pět kontrol bylo provedeno na vyžádání orgánů Policie ČR.

12. Opravné prostředky

V roce 2000 došlo k zastavení trendu růstu počtu podaných opravných prostředků proti rozhodnutím správců daně. Počet podaných odvolání proti platebním výměrům podle jednotlivých daní dokumentuje **Tabulka č. 30**. Ve srovnání s rokem 1999 poklesl počet podaných odvolání o 3 % a celková částka poklesla o 29 %.

Tabulka č. 30

Druh příjmu	Odvolání proti platebním výměrům podaná			
	v minulém roce a nevyřízená k 1.1.		ve sledovaném období	
	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč
Daň z přidané hodnoty	741	522 570	5 423	2 042 465
Daně spotřební	22	1 067 842	148	312 361
Daň z příjmů PO	348	699 223	1545	1 806 750
Daň z příjmů FO - podáv. přízn.	1 008	277 322	4 090	1 075 259
Daň z příjmů FO - závislá činnost	124	-8 972	640	96 443
Daň z příjmů - zvláštní sazba (§ 36)	15	747	87	92 770
Daň z nemovitostí	157	74 712	935	15 436
Daň dědická, darovací a z přev. nem.	375	40 285	5 743	354 277
Daň silniční	155	2 321	611	7 317
Ostatní příjmy, odvody, poplatky	11	31 170	145	184 130
CELKEM	2 956	2 707 220	19 367	5 987 208

Tabulka č. 31

Druh příjmu	způsob vyřízení u finančních úřadů 1)					
	vyhověno 2)		zamítnuto 3)		postoupeno FŘ	
	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč	počet	tis. Kč
Daň z přidané hodnoty	2 615	563 135	794	176 907	1 785	999 085
Daně spotřební	44	24 666	7	9 624	68	254 045
Daň z příjmů PO	419	-156 995	209	212 020	943	1 699 414
Daň z příjmů FO - podáv. přízn.	1 329	70 433	828	169 087	2 184	866 172
Daň z příjmů FO - závislá činnost	244	7 572	156	15 484	271	75 805
Daň z příjmů - zvláštní sazba (§ 36)	33	469	10	36	46	92 238
Daň z nemovitostí	513	2 304	217	17 661	228	68 455
Daň dědická, darovací a z přev. nem.	3 503	92 145	476	46 848	1 938	207 634
Daň silniční	399	3 190	181	2 017	107	3 010
Ostatní příjmy, odvody, poplatky	29	6 536	27	2 334	83	171 188
CELKEM	9 128	613 455	2 905	652 018	7 653	4 437 046

Poznámka:

1) rozdíl oproti celkovému počtu jsou nové případy dosud v řízení

2) i částečně

3) § 49 odst. 2 zákona č. 337/1992 Sb.

Způsob vyřízení odvolání proti platebním výměrům v roce 2000 u finančních úřadů podle jednotlivých daní ukazuje **Tabulka č. 31.**

Vybrané ukazatele z oblasti soudního řízení ve věcech žalob proti rozhodnutím územních finančních orgánů jsou prezentovány v **Tabulce č. 32.**

Tabulka č. 32

Přehled o žalobách k soudu proti rozhodnutí územních finančních orgánů a o výsledku řízení v roce 2000 u daní daňové soustavy platné od 1.1.1993				
Druh příjmu	zamítnuto počet	zamítnuto tis. Kč	vyhověno počet	vyhověno tis. Kč
Daň z přidané hodnoty	172	1 008 916	106	246 515
Daně spotřební	7	111 506	5	277 331
Daň z příjmů PO	103	222 187	49	97 625
Daň z příjmů FO - podávajících příznání	189	112 302	78	42 295
Daň z příjmů FO závislá činnost	11	1 089	0	0
Daň z příjmů zvl. sazba § 36	0	0	0	0
Daň z nemovitostí	13	7 282	7	207
Daň dědická, darovací, z převodu nem.	17	17 108	84	4 099
Daň silniční	1	52	0	0
Ostatní	16	303 973	19	7 213
CELKEM	529	1 784 415	348	675 285

13. Sankce

Finanční úřady ukládaly pokuty daňovým subjektům podle ustanovení § 37 a § 37a zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, a to především za porušení povinností uložených rozhodnutím správce daně podle ustanovení § 39 citovaného zákona (*nevedení evidencí uložených správcem daně*), dále pokuty za porušení povinností dle ustanovení § 33 ZSDP a pokuty za porušení příslušných ustanovení zákona č. 588/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů (§ 11 a § 12).

V roce 2000 prováděly finanční úřady rovněž kontroly a ukládaly sankce podle zákona č. 136/1994 Sb., o barvení a značkování některých uhlovodíkových paliv a maziv a dále podle zákona č. 303/1993 Sb., o zrušení státního tabákového monopolu.

Blokové pokuty ukládali správci daně stánkovým prodejcům na veřejných prostranstvích (*zejména za porušení povinností zajistit přístup k nabývacím dokladům na prodávané zboží, případně jejich zapůjčení*).

Pokuty uložené za porušení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, jsou ukládány nejčastěji za neúplné a neprůkazné účetnictví (*např. chybí-li fyzická inventura zásob, nemají-li daňové subjekty zaučtovány všechny účetní případy či nevedou-li předepsané účetní evidence*).

Přehled o sankcích ukládaných podle výše uvedených zákonů podává **Tabulka č. 33**.

Tabulka č. 33

Sankce uložena dle	Počet případů		Částka v tis. Kč	
	1999	2000	1999	2000
zák.č.337/1992 Sb., pokuty podle § 37	5 873	5 463	24 866	23 522
zák.č.337/1992 Sb., § 37a blok. řízení	1 577	1 440	1 589	1 275
zák. č. 563/1991 Sb. o účet.- fyz. osobám	488	511	8 915	7 455
zák. č. 563/1991 Sb. o účet.- práv. osobám	282	237	17 857	10 232
CELKEM	8 220	7 651	53 227	42 484
zák. č. 136/1994 Sb. pokuty dle § 9	0	2	0	40
zák. č. 303/1993 Sb. - pokuty dle § 7	6	2	123	60
CELKEM	6	4	123	100

Významnou a administrativně velmi náročnou část agendy územních finančních orgánů představují sankce (*především pokuty*) ukládané jinými nedaňovými správními a státními orgány, které jsou finančním úřadům předávány v rámci tzv. "dělené správy" k vybírání

a vymáhání. Zejména v posledních letech neúměrně narůstá počet nových právních předpisů (*příp. novel stávajících předpisů*), kterými se vybírání a vymáhání nejrůznějších druhů "cizích" pokut svěřuje územním finančním orgánům, a to většinou bez finančních prostředků na personální, technické a materiálové zajištění této agendy.

Jak je zřejmé z následující **Tabulky č. 34.**, počet případů nevybraných "cizích" pokut předaných územním finančním orgánům jen za rok 2000 představuje významný objem správní činnosti. V roce 2000 převzaly územní finanční orgány k vymáhání celkem **551 474 případů nevybraných pokut**, které byly uloženy jinými správními orgány v celkové částce **901 mil. Kč**. Největší objem nevybraných pokut byl předán k dalšímu řízení od Dopravních inspektorátů Policie České republiky (50,8 %), tj. 280 303 případů pokut. Dále následují orgány Policie České republiky, které ve sledovaném období předaly finančním úřadům

k vymáhání celkem 232 624 případů nevybraných pokut. V minulých letech byla situace obdobná - viz **Tabulka č. 35**.

Tabulka č.34

Přehled o pokutách uložených jinými orgány, ale vymáhaných finančními úřady ČR v roce 2000				
Ukládající orgán	Od počátku roku převzato FÚ k vymáhání		Od počátku roku vymoženo FÚ	
	počet případů	částka (v mil. Kč)	počet případů	částka (v mil. Kč)
ČOI	1 989	9	2 392	10
IBP	609	12	657	11
ČZPI	1 189	18	761	9
Okresní úřady	815	6	1 125	6
Cenové pokuty FŘ	338	56	311	40
Policie-DI	280 303	349	225 125	267
Policie ČR	232 624	324	175 876	274
Ostatní	33 607	124	20 527	82
CELKEM	551 474	901	426 774	703

Vzhledem k nedostatečným kapacitám při vysoké administrativní náročnosti této agendy roste objem nevybraných pokut z minulých let. Vymáhání pokut uložených jinými orgány odčerpává stávající kapacity specializovaných útvarů finančních úřadů a dopadá i na vymáhání daňových nedoplatků. Za situace, kdy jsou územní finanční orgány kritizovány pro vysoký objem vykazovaných daňových nedoplatků, narůstají problémy s vybíráním a vymáháním zejména blokových pokut na místě nezaplacených, uložených jinými správními orgány a předaných územním finančním orgánům k vybírání a vymáhání. Těžiště současných problémů spočívá zejména v tom, že jsou tyto pokuty na místě nezaplacené ukládané jinými správními orgány mnohdy i nekontaktním osobám, rozhodnutí jsou neúplná nebo neobsahují základní náležitosti rozhodnutí. Údaje v pokutových blocích (*adresa, identifikace osoby, podpis ukládajícího orgánu, úřední razítko*) u blokových pokut na místě nezaplacených, jsou často nečitelné, nesprávně vyplňované nebo nejsou vyplněny vůbec. Vybírání a vymáhání těchto pokut ukládaných jinými správními orgány je tak velmi ztíženo a mnohdy znemožněno. Lze konstatovat, že i přes mnohá jednání s ukládajícími orgány k výraznému zlepšení nedošlo.

Přes tyto obtíže se územním finančním orgánům podařilo dosáhnout, jak plyne z údajů **Tabulky č. 35**, meziročního nárůstu (2000/1999) v počtu vymožených případů o 56 % a ve vymožené částce o 46 %. Nově převzatých případů k vymáhání bylo v roce 2000 o 16% více a částka předaná finančním úřadům k vymáhání byla o 25 % vyšší než v roce 1999.

Tabulka č. 35

Vývoj objemu pokut uložených jinými orgány, ale vymáhaných finančními úřady v letech 1996 až 2000.				
ROK	Od počátku roku převzato FÚ k vymáhání		Od počátku roku vymoženo FÚ	
	počet případů	částka (v mil. Kč)	počet případů	částka (v mil. Kč)
1996	271 977	546	153 283	380
1997	340 351	612	188 863	387
1998	418 762	700	224 900	416
1999	474 770	719	272 500	480
2000	551 474	901	426 774	703
CELKEM	2 057 334	3 478	1 266 320	2 366

14. Podněty předané orgánům činným v trestním řízení

Podněty předané orgánům činným v trestním řízení ohledně trestného činu zkrácení daně jsou jedním z výstupů zejména kontrolní činnosti finančních úřadů. Jsou to podněty, které se týkají např. nepřiznání příjmů, neodvádění sražené daně z příjmu, falšování daňových dokladů, nadměrný odpočet (*u DPH*) uplatněný na základě zfalšovaných daňových dokladů, daňové doklady vystavené neplátcem DPH.

Trvalým problémem je prokázání subjektivní stránky jednání ze strany orgánů činných v trestním řízení a také ne vždy dokonalá orientace těchto orgánů v daňové problematice. Nejčastějším důvodem podání trestních oznámení je neexistence účetních dokladů, neodvedení sražené daně z příjmů a zapojení daňových subjektů do tzv. řetězců, za účelem získání nadměrného odpočtu DPH.

V počtu případů, které v roce 2000 předaly finanční úřady k dalšímu šetření orgánům činným v trestním řízení pro podezření z trestného činu zkrácení daně dochází k zastavení rostoucího trendu z minulých let. Zatímco v roce 1998 to bylo 1 362 případů v částce 3 535 mil. Kč, v roce 1999 se tento počet zvýšil na 2 533 případů v částce 3 416 mil. Kč a v roce 2000 dochází již jen k nepatrnému nárůstu počtu případů o 24, při současném poklesu částky o 331 mil. Kč (viz **Tabulka č. 36**).

Tabulka č. 36

	Počet případů předaných od počátku roku do konce téhož roku		Částka v mil. Kč	
	1999	2000	1999	2000
ohledně trestného činu zkrácení daně	1 468	1 934	2 851	2 891
ohledně jiného trestného činu	1 065	623	565	194
CELKEM	2 533	2 557	3 416	3 085

15. Vyhledávací činnost

Vyhledávací činnost je územními finančními orgány prováděna podle ustanovení § 36 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhledávací činnost není na finančních úřadech obvykle soustředěna do samostatných útvarů, nýbrž je vykonávána a zajišťovaná průběžně v rámci činností všech oddělení finančních úřadů. Vyhledávací činností se zabývají všichni pracovníci daňové správy jako nedílnou součástí výkonu jednotlivých agend. Systematičtější vyhledávací činnost je pak prováděna jednotlivými pracovníky dle vykonávané agendy s přihlédnutím k případným specifikám organizace práce u finančního úřadu.

Na některých zejména větších finančních úřadech byly pro vyhledávací činnost zřízeny samostatné referáty. Pracovníci finančních úřadů poznatky z vyhledávací činnosti získávají z daňových kontrol a místních šetření, ze spolupráce a součinnosti s jinými institucemi např. s policií, s celní správou, s okresním státním zastupitelstvím, s katastrálními úřady, se stavebními úřady, s živnostenskými úřady a úřady práce, se zdravotními pojišťovnami, bankami, ověřují bydliště nekontaktních fyzických a právnických osob a provádějí doručování písemností.

Při vyhledávací činnosti jsou využívány zejména tyto zdroje :

- údaje z databází ADIS, ARES, údaje z obchodního rejstříku, Internetu, Intranetu,
- údaje z celostátních a místních evidencí (*např. evidence obyvatelstva, evidence motorových vozidel*),
- spolupráce s celními orgány (*např. informace o dovezených ojetých automobilech u subjektů, kteří nejsou zaregistrováni*),
- oznamovací povinnost právnických a fyzických osob podle ustanovení § 34 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů,
- monitorování celostátního a regionálního tisku (*např. šetření některých podezřelých inzerátů nabízející optimalizaci daňového základu, zaměstnávání cizích státních příslušníků*),
- sledování celostátního i regionálního televizního zpravodajského vysílání a sledování reklam ve sdělovacích prostředcích,
- různá oznámení, podání a stížnosti občanů a organizací,
- podněty z ostatních orgánů státní správy nebo samosprávy.

Vyhledávací činnost je zaměřena především na :

- zjišťování majetkových poměrů, především daňových dlužníků
- zjišťování plateb jiným subjektům za prováděné práce
- zjišťování existence nových provozoven
- vyhledávání neregistrovaných plátců daně z přidané hodnoty a plátců daně z příjmů ze závislé činnosti
- zmapování daňových subjektů zabývajících se dovozem a opravami ojetých vozidel
- zjišťování prodejců na tržištích, kterým byla následně uložena záznamní povinnost
- vyhledávání osob, které mají (*nebo měly*) v držení větší počet motorových vozidel.

III. Nedaňové agendy

1. Cenové kontroly

V průběhu roku 2000 provedli pracovníci oddělení cenové kontroly finančních ředitelství celkem **666 kontrolních akcí a šetření stížností a podnětů občanů**. Ve správním řízení bylo vydáno **331 rozhodnutí za porušení cenových předpisů, o zastavení nebo přerušování řízení a o vyloučení podjatosti**. Kontrolovaným subjektům byly uloženy **pokuty v celkové výši 181 554 tis. Kč**. Počet a výsledky cenových kontrol a stížností dle jednotlivých finančních ředitelství a kontrolovaných oblastí jsou uvedeny v **Přílohách č.5 až 7**.

Jako každoročně byly cenové kontroly zaměřeny na věcně usměrňované ceny tepelné energie, vodného a stočného, sběru, svozu, třídění a zneškodňování komunálního odpadu. Značný počet kontrol věcně usměrňovaných a maximálních cen byl prováděn v oblasti zdravotnictví. Důležitou oblastí se stávají kontroly nájemného a cen služeb spojených s užíváním bytu. Nově se v tomto roce prováděly kontroly minimálních cen kravského mléka syrového. Kontroly možného zneužití hospodářského postavení prodávajících při sjednávání cen proběhly hlavně v oblasti pohřebních služeb a při poskytování služeb kabelové televize, vycházely převážně ze stížností občanů.

V oblasti cen tepelné energie bylo v průběhu roku 2000 provedeno **204 cenových kontrol** a bylo vydáno **85 rozhodnutí**, kterými byla ve správním řízení uložena **pokuta v celkové výši 152 894 tis. Kč**. Celkově bylo zkontrolováno 103 886 tis. GJ tepelné energie dodané domácnostem a ostatním odběratelům. Zde je důležité zdůraznit, že kontrolu cen lze provádět za období tří let nazpět. **Bylo podáno celkem 77 stížností a podnětů, z toho 19 bylo oprávněných a 58 neoprávněných.**

Kontrolní činnost byla zaměřena hlavně na kontrolu věcně usměrňovaných cen tepelné energie uplatňovaných v letech 1997 –99. Stále se ještě objevují podání občanů na překročení ceny maximální, jejíž platnost skončila k 31.12.1997. Celkem 43 kontrol bylo zaměřeno na šetření žádostí dodavatelů tepla v souvislosti s uplatněním možnosti zvýšení průměrné VUC nad stanovený limit dle ustanovení výměru MF č. 01/2000, části II, bodu 4, pol. č. 4. Předmětem dalších kontrol bylo dodržování povoleného limitu meziročního zvýšení cen tepelné energie, zpravidla na základě podnětu odběratelů.

Podobně jako v minulých letech, porušení cenových předpisů bylo nejčastěji zjišťováno v kalkulování nákladových položek, které podle výměru ministerstva financí nejsou ekonomicky oprávněnými, např. odměny členů statutárních orgánů nebo duplicitní zahrnování DPH. Dále byly kalkulovány náklady vyšší, než skutečně vykazovala účetní evidence např. u odpisů, oprav, nájemného ze spravovaného majetku, správní režie, nákladů na vstupy, úroků z úvěrů. Docházelo k chybnému stanovení zisku na investice. Bylo prokázáno i překračování meziročního limitu růstu cen.

V oblasti věcně usměrňovaných cen vody pitné a užitkové dodávané odběratelům a vody odvedené kanalizací bylo provedeno **30 cenových kontrol** a uloženo **22 pokut v celkové výši 3 888 tis. Kč**. Bylo šetřeno 17 stížností, z toho 12 neoprávněných.

Mezi nejčastější porušení cenových předpisů patří zahrnutí vyšší částky úplaty za vypouštění odpadních vod a přírážek sankčního charakteru, které nejsou oprávněnými náklady ve věcně usměrňovaných cenách. Do cen vodného a stočného byly započítávány vyšší náklady na sociální a zdravotní pojištění než stanoví právní předpis. Dále docházelo k nesprávnému použití koeficientu pro přerozdělení zisku ve prospěch domácností a k zahrnutí

vyšší míry zisku ve srovnání s dlouhodobě obvyklým tuzemským podílem. K porušování cenových předpisů dochází stále i tím, že na věcně usměrňované ceny nebyly zpracovány kalkulace, nebo nebyla plněna povinnost cenové evidence. Aktuálně se znovu objevuje problém výše nájemného, které nepodléhá cenové regulaci a má významný vliv na růst ceny vodného a stočného.

Jedna stížnost byla zaměřena na neregulovanou cenu opravy vodovodní přípojky. Zneužití postavení nebylo prokázáno.

V oblasti zdravotnictví se cenové kontroly týkaly zejména výroby, dovozu, distribuce a prodeje léčiv a prostředků zdravotnické techniky. Bylo ukončeno celkem **115 cenových kontrol** a na základě jejich výsledků vydáno **86 rozhodnutí** o uložení pokuty za nedodržení cenových předpisů. **Výše uložených pokut činí 11 901,9 tis. Kč.** V několika případech, díky spoluvlastnictví, byly na základě jedné kontroly uloženy pokuty více vlastníkům – prodávajícím.

V lékárnách bylo provedeno **29 cenových kontrol**, u **24 kontrol zjištěno porušení** cenových předpisů a uložena **pokuta ve výši 198,8 tis. Kč.** Nejčastějším porušením bylo již tradičně nedodržení stanovených podmínek pro vedení cenové evidence při prodeji hromadně vyráběných léků a při výrobě a prodeji individuálně připravovaných léků. Dále došlo k překračování maximálních cen, zejména z titulu nedodržení pravidel tvorby přírážek za obchodní výkony a k nedodržení pravidel stanovených pro tzv. taxa laborum při individuální přípravě léků.

U distributorů a dovozců léčiv a prostředků zdravotnické techniky bylo dokončeno **23 cenových kontrol**, z toho v **9 případech** bylo vydáno **rozhodnutí o pokutě v celkové výši 1 608,9 tis. Kč.** Nejčastějším porušením cenových předpisů je trvale navyšování skutečných dovozních cen uvedených na fakturách nebo jiném obdobném dokladu (dodací list). Dovozeči i distributoři nevycházeli ze skutečně účtovaných cen zahraničním dodavatelem.

U výrobců a prodejců prostředků zdravotnické techniky bylo ukončeno **20 kontrol** a vydáno **21 rozhodnutí o pokutě v celkové výši 336,4 tis. Kč.** Opakovaným zjištěním bylo zejména započtení DPH do obchodní přírážky prodejce konečnému spotřebiteli, překročení úředně stanovených maximálních cen některých výrobků, nevedení řádné cenové evidence s chybějící specifikací prodaného zboží ve vazbě na kódy SUKLu a dalších identifikačních údajů vztažených ke konkrétnímu druhu výrobku a překročení maximální výše obchodní přírážky nerespektováním podmínky sjednat přírážky k ceně dodavatelem skutečně vyúčtované. Prodejci argumentují např. stanovenými úhradami zdravotních pojišťoven, které jsou údajně z technických údajů stanoveny pevně, bez ohledu na stanovená pravidla věcného usměrňování cen daná cenovým orgánem, kterým je Ministerstvo financí.

V **jednom případě** byla kontrola zaměřena na prodejce **oční optiky** se zjištěním překročení maximální ceny. **Pokuta** byla uložena ve výši vyčísleného neoprávněného majetkového prospěchu v **částce 0,7 tis. Kč.**

V zubních ordinacích a stomatologických laboratořích bylo provedeno **22 cenových kontrol** a vydáno **24 rozhodnutí o uložení pokuty ve výši 481,8 tis. Kč.** Nejčastějším porušením bylo zejména nedodržení informační povinnosti, kalkulování ekonomicky neoprávněných nákladů v položkách mzda, pojistné a provozní režie v tzv. minutové sazbě ordinace či laboratoře, často nezpracování a neuchování kalkulace regulovaných cen.

U výrobců a dovozců bylo realizováno **11 cenových kontrol**, v **7 případech se zjištěním porušení cenových předpisů** jednak překračováním maximálních cen a dále nerespektování skutečně účtovaných cen zahraničním dodavatelem. **Pokuty** byly uloženy **v celkové výši 9 275,3 tis. Kč**.

Dále bylo kontrolováno **9 organizačních složek v oblasti zdravotnictví**. Tyto subjekty jsou zřizovány za účelem zastupování zájmů zahraničních dodavatelů v České republice, mimo jiné i v cenových záležitostech, bez oprávnění k obchodní činnosti. Zajišťují podklady pro vyhlásování maximálních cen a změn cen dovážených léčiv a PZT podléhajících pravidlům věcného usměrňování cen. V rámci kontroly těchto subjektů **nebylo zjištěno porušení cenových předpisů**.

Přesto, že cenové kontrolní orgány zjišťují v oblasti zdravotnictví každý rok značné nedostatky v dodržování cenových předpisů, je na tyto ceny podáváno minimum stížností. **V roce 2000 to byly jen 3, z toho 1 neoprávněná.**

V oblasti věcně usměrňovaných cen za sběr, svoz, třídění a zneškodňování komunálního odpadu byly z celkového počtu **21 kontrol** uloženy **pokuty 17** kontrolovaným **subjektům ve výši 294 tis. Kč**. Kontroly byly prováděny převážně ve středočeském a severomoravském regionu.

Vzhledem k přenesení působnosti ve vyhlásování maximálních cen této služby na obce a možnosti stanovení poplatku za tuto službu od roku 2000, se objem kontrol snížil. Kontroly probíhaly u obcí, návazně u obchodních společností provádějících svoz komunálního odpadu a u několika skládek. Většina kontrol zjistila porušení cenových předpisů. Šlo zejména o nedostatečnou evidenci a nepředložení cenových kalkulací nebo o nepřesné vymezení podmínek, za kterých ceny platily. V kalkulacích cen docházelo k neoprávněnému zahrnutí některých položek nákladů např. odměn členů orgánů společnosti, zůstatkových cen prodaného HIM a NHIM, o pokuty a penále, škody, které nejsou oprávněnými náklady.

V roce 2000 byly šetřeny 4 stížnosti, z toho 3 neoprávněné.

K dalšímu nárůstu kontrol došlo opět v oblasti nájemného, které jsou prováděny vesměs na základě stížností a podnětů občanů. Celkem bylo provedeno **66 kontrol** a vydáno **84 rozhodnutí o pokutě**. Celková **výše uložených pokut činí 504 tis. Kč**. Počet vydaných rozhodnutí o pokutě proti počtu kontrol výrazně narostl z důvodu četnosti spoluvlastníků nemovitosti, která byla předmětem kontroly. Velkým a specifickým problémem hl. m. Prahy je vlastnictví celé nebo části nemovitosti občany žijícími trvale v zahraničí. Nově se objevily stížnosti nájemníků penzionů pro důchodce a občanů z domova s pečovatelskou službou, kde byly provedeny **2 kontroly** dodržování cen služeb spojených s bydlením.

Cenovými kontrolami bylo prověřováno zejména vyúčtování cen služeb spojených s užíváním bytu, výše maximálního nájemného z bytu a nájemného za vybavení bytu zařízením, včetně dodržení podmínek, na něž je vázáno uplatnění ceny. V menším rozsahu byly také prováděny kontroly věcně usměrňovaného nájemného.

Nejčastějším porušením cenových předpisů bylo chybné vyúčtování služeb spojených s užíváním bytu, tj. nákladů na tepelnou energii, vodu, odvoz odpadu nebo elektrickou energii spotřebovanou pro společné prostory. Dále bylo zjišťováno, že bez dohody se všemi nájemníky byl použit jiný způsob rozúčtování nákladů za poskytované služby než stanoví cenový výměr, do osvětlení společných prostor byly zahrnuty náklady na elektrickou energii výtahu. Zjištěno bylo i překračování maximálních cen nájemného. Stížnosti upozorňovaly také na neprovedení nebo pozdní vyhotovení vyúčtování záloh na služby spojené s užíváním bytu.

U vlastníků domovních objektů, tj. prodávajících bylo zjišťováno neplnění povinnosti vedení cenové evidence a nezpracování, tedy i nepředložení kalkulace věcně usměrňované ceny tepelné energie a nájemného.

Celkem bylo podáno 137 stížností a podání občanů, z nichž pouze 36 bylo kvalifikováno jako oprávněné.

V oblasti věcně usměrňovaných cen veřejné vnitrostátní autobusové dopravy byly provedeny 3 kontroly na základě stížností občanů, 2 stížnosti byly neoprávněné. Za neprokázání výše nákladů kalkulovaných do ceny jízdného a způsobu rozdělení nákladů mezi regulovanou autobusovou pravidelnou vnitrostátní dopravu a ostatní dopravu byla uložena **pokuta ve výši 10 tis. Kč.**

Věcně usměrňované ceny vnitrostátních telekomunikačních služeb - na základě podnětu stěžovatele byla provedena prověrka služeb souvisejících se zřízením a pronájmem telekomunikačních okruhů. Do kalkulací těchto věcně usměrňovaných cen byly zahrnuty náklady, které nelze považovat za ekonomicky oprávněné např. náklady na vložený kapitál a náklady na finanční operace. Vzhledem k nemožnosti vyčíslit neoprávněně získaný majetkový prospěch byly uložena **pokuta 1 000 tis. Kč.**

Dodržování cen elektrické energie regulovaných maximálními cenami bylo kontrolováno u tří prodávajících. Za porušení cenových předpisů byla vydána **2 rozhodnutí a uloženy pokuty ve výši 139 tis. Kč.**

Na nátlak zemědělské veřejnosti došlo k přesunutí značné kapacity kontrolních cenových orgánů v řadě FŘ do netradiční oblasti - **kontroly dodržování minimální ceny mléka kravského syrového.** Kontroly byly prováděny na základě požadavků Agrární komory ČR, Ministerstva zemědělství a jednotlivých zemědělců. Institut minimální ceny mléka kravského syrového byl od 1.4.1999 vydáním výměru MF č. 05/1999 použit na základě rozhodnutí Rady státního fondu tržní regulace v zemědělství plošně pro všechny kupující subjekty.

V roce 2000 bylo ukončeno **7 kontrol.** Ve všech případech bylo zjištěno porušení cenových předpisů spočívající v nedodržení stanovené minimální ceny kupujícím. V jednom případě bylo cenovou kontrolou prokázáno zneužití hospodářského postavení vůči prodávajícímu uplatňováním znevýhodňujících srážek za dodávky nestandardní suroviny oproti uplatňování nižších zvýhodňujících srážek v případě jiného dodavatele. **Uložené pokuty ve výši neoprávněně získaného majetkového prospěchu činí 10 590,2 tis. Kč.**

Kontrolní nálezy dosahují vysokých částek se značným dopadem do hospodářských výsledků kontrolovaných mlékáren a tyto dopady jsou násobeny v důsledku ustanovení § 18 zákona 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů, neboť uložením pokuty není dotčeno právo na vydání majetkového prospěchu tomu, na jehož úkor byl získán. Mlékárny v souladu se smlouvami uzavřenými se Státním fondem tržní regulace budou rovněž nuceny vracet získané finanční intervence do vývozu másla a sušeného mléka.

Jedna kontrola byla realizována v oblasti plynárenství a byla zaměřena na ověření oprávněnosti požadavku výrobce plynu na zvýšení maximálních cen. Bylo ověřeno, že v kalkulovaných cenách jsou zahrnuty náklady, které svým charakterem neodpovídají ekonomicky oprávněným dle cenových předpisů. **Jedna stížnost** byla podána na ceny propanbutanových lahví, kontrola konstatovala její **neoprávněnost.**

K porušení cenových předpisů u **neregulovaných cen** může dojít jen tehdy, má-li prodávající na trhu určitého zboží výhodné hospodářské postavení a toto zneužije prodejem za cenu, která obsahuje neoprávněné náklady nebo nepřiměřený zisk. Tyto kontroly jsou prováděny převážně na základě oznámení nebo stížností občanů.

V oblasti cen pohřebních služeb proběhly kontroly možného zneužití hospodářského postavení při sjednávání cen za služby spojené s pronájmem hřbitovních míst, zejména za odběr vody a odvoz odpadků ze hřbitova. Dále se ověřovalo, zda nedošlo k překročení maximálních cen za pronájem hrobového místa patřících do oblasti nájemného z pozemků nesloužících k podnikání. Ze zkušeností kontrolních cenových pracovníků např. vyplynulo, že většina kontrolovaných subjektů vůbec o regulaci cen za pronájem hřbitovních míst stanovením maximální ceny nevěděla a teprve v průběhu cenových kontrol se seznamovala se zněním cenových předpisů.

Bylo ukončeno **35 kontrol** a vydáno **24 rozhodnutí** o uložení **pokuty v celkové výši 326,7 tis. Kč**, z toho 216 tis. bylo uloženo za zneužití hospodářského postavení poskytovatelům služeb v této sociálně zvlášť citlivé oblasti. Převážná část kontrol se týkala východočeského a severočeského regionu.

V průběhu vykazovaného období byla ukončena kontrola možného zneužití hospodářského postavení při sjednávání neregulovaných cen za **provozování kabelové televize**, aniž aby bylo prokázáno zneužití tohoto postavení. Kontrolou se zabýval kontrolní orgán na území hl. m. Prahy a v severočeském regionu. Zneužití hospodářského postavení nebylo prokázáno.

Další kontroly možného zneužití hospodářského postavení byly provedeny v oblasti poskytování služeb spočívajících v opravách výplatních strojů a opravy vodovodní přípojky. Dvě kontroly zneužití hospodářského postavení při poskytování pohřebních služeb a prodeji mléka jsou uvedeny v předchozích částech.

Ostatní činnost některých oddělení cenové kontroly spočívala v oblasti oceňování, zejména v posouzení správnosti znaleckých posudků při nákupu nemovitostí a převodu vlastnických práv na FR, v ocenění pozemků pro FÚ a metodické pomoci při stanovení cen nemovitého majetku

Ze strany cenových kontrolních orgánů nebyl předán žádný podnět orgánům činným v trestním řízení.

Zpětná funkce cenových kontrolních orgánů spočívá v přenášení poznatků o účinnosti regulačních opatření na metodické odbory ministerstva financí. Na základě poznatků a zkušeností získaných při výkonu cenové kontroly navrhly cenové kontrolní orgány úpravy regulačních pravidel v oblasti pohřebnictví a zdravotnictví.

Celkově lze hodnotit činnost cenové kontroly jako velmi důležitý institut, protože v mnoha oblastech je stále znalost a dodržování cenových předpisů na nízké úrovni.

2. Dotace a hypotéční úvěry

Finanční úřady v sídlech okresů jsou kromě správy daní pověřeny ze zákona správou odvodů za porušení rozpočtové kázně, což v sobě zahrnuje i kontrolu příjemců prostředků státního rozpočtu. Práci na všech úrovních správy dotací výrazně zefektivnilo zavedení informačního systému CEDR. Informační systém, do kterého předávají údaje o poskytovaných neinvestičních dotacích všechny kapitoly státního rozpočtu, je nezastupitelným zdrojem informací pro správce dotací o výši poskytnuté dotace, účelu, adresátovi, předpisech apod. Nevýhodou ovšem je, že tento systém, který jako jediný přináší úplné informace nezbytné pro zahájení daňového řízení v této oblasti, neobsahuje ve stejném rozsahu i údaje o investičních dotacích.

Od roku 2000 zajišťuje systém (*kromě vstupních informací*) i veškeré výstupy z této oblasti. Je jediným zdrojem informací o provedených kontrolách, počtu příjemců dotací, vyplaceném a zkontrolovaném objemu dotací a ostatní činnosti finančních úřadů na tomto poli působnosti.

a) Dotace na tepelnou energii

Poskytování dotací na tepelnou energii bylo finančními úřady ukončeno v roce 1998, v letech 1999 a 2000 již probíhaly pouze kontroly konečných příjemců. V průběhu roku 2000 dokončilo 60 % finančních úřadů kontrolu (*nebo ji alespoň zahájilo*) u všech svých příjemců dotací tepelné energie, přičemž finanční úřady v působnosti Finančního ředitelství v Praze zkontrolovaly již 92 %, v působnosti Finančního ředitelství v Brně 86 % svých příjemců. Zbylé finanční úřady provedly kontroly u převážné většiny příjemců s větším objemem přijatých dotací. Během roku 2001 by měly být kontroly dotací na tepelnou energii ukončeny na celém území České republiky.

Finanční úřady v roce 2000 zabezpečily v této oblasti celkem 1 330 kontrol a místních šetření, objem zkontrolovaných prostředků poskytnutých formou dotace na tepelnou energii dosáhl 1 695,4 mil. Kč. Za porušení rozpočtové kázně byl předepsán odvod zpět do státního rozpočtu ve výši 15,5 mil. Kč, přičemž penále činilo 7,3 mil. Kč.

K zintenzivnění své činnosti se v této oblasti odhodlalo i Finanční ředitelství pro hlavní město Prahu (*zvýšení počtu kontrol oproti předchozímu období o cca 100, zvýšení zkontrolovaného objemu o cca 6,5 mil.*), kde tak byli zkontrolováni všichni příjemci dotace u 7 z 12 finančních úřadů. Naopak Finanční ředitelství v Praze sice vykázalo nejmenší počet kontrol (25), ale pouze jediný z jimi řízených finančních úřadů (*Finanční úřad v Benešově*) nemá zkontrolovány všechny příjemce dotace. Finanční úřady v působnosti Finančního ředitelství v Ústí nad Labem ukončily kontroly všech příjemců větších částek dotace, zbývají pouze majitelé rodinných domů.

Většina důvodů porušení rozpočtové kázně v této oblasti spočívala ve vyúčtování vyšších cen tepelné energie než byly ceny uvedené v žádostech o přidělení dotace nebo ceny skutečné a v chybném výpočtu spotřebovaného tepla

O základních údajích z této oblasti vypovídá **Tabulka č. 37**

Tabulka č. 37

v tis. Kč

Přehled o počtu a objemu zkontrolovaných dotací na tepelnou energii (TE) v roce 2000				
	Počet kontrol a MŠ	Zkontrolovaný objem dotací	Předepsaný odvod	Předepsané penále
FŘ pro hl. m. Prahu	389	236 351	2 340	654
FŘ Praha	25	982	2	2
FŘ České Budějovice	71	167 460	244	74
FŘ Plzeň	102	145 235	1 893	2 626
FŘ Ústí nad Labem	354	505 028	4 992	1 454
FŘ Hradec Králové	153	38 633	899	190
FŘ Brno	197	383 167	1 121	2 064
FŘ Ostrava	39	218 584	3 927	206
C E L K E M	1330	1 695 440	15 418	7 270

b) Státní podpora hypotečního úvěrování

Státní finanční podpora hypotečního úvěrování je vyplácena ze státního rozpočtu od roku 1995. Konečnými příjemci jsou buď fyzické osoby (*státní finanční příspěvky k hypotečnímu úvěrování bytové výstavby*) nebo osoby podnikající (*dotace*). O hypoteční úvěrování se zvedá vlna zájmu, což se odrazilo v masivním nárůstu počtu příjemců podpory i dotace a ve velkém zvýšení objemu vyplacených prostředků státního rozpočtu v roce 2000.

Přehled o vyplacených částkách a počtu kontrol na úseku hypotečního úvěrování je uveden v **Příloze č. 8**.

Objem vyplacené podpory hypotečního úvěrování v roce 2000 činil cca 280 mil. Kč, což je více než **90%** objemu **vyplacených podpor** za všechny předcházející roky dohromady. Samozřejmě také došlo k výraznému zvýšení počtu příjemců, zejména z řad fyzických osob (*o cca 3 000*). Rovněž objem dotací, vyplacených v roce 2000 podnikajícím osobám, se zdvojnásobil – z 27 mil. Kč poskytnutých od počátku poskytování podpory do konce roku 1999 se zvýšil na 50 mil. Kč **jen** v roce 2000.

Kontrolu této naprosto nové oblasti zahájily finanční úřady koncem roku 1998, přičemž rok 1999 byl jejich hlavním učebním obdobím. V tomto roce zabezpečily kontroly u cca 20 % příjemců podpory. V roce 2000 se již kontrola hypoték dostává na standardní úroveň, přičemž je v průměru kontrolováno cca 15 % veškerých příjemců. Vzhledem k dlouhodobému charakteru (*20 let*) poskytování této státní podpory je uvedený rozsah kontrol dostačující.

Velký nárůst počtu kontrol zaměřených na hypoteční úvěrování (*téměř dvojnásobek*) zaznamenalo Finanční ředitelství v Brně, kde byl však v roce 1999 počet zkontrolovaných subjektů výrazně pod celorepublikovým průměrem. Stále však existují úřady, které neprovedly ani jednu kontrolu v této oblasti, ačkoliv do jejich působnosti spadají desítky subjektů pobírajících státní příspěvek nebo dotaci (*např. Finanční úřady v Pelhřimově, Prachaticích a v Mělníku*).

Nejčastější důvody vedoucí ke konstatování porušení rozpočtové kázně jsou stejné jako v předchozích letech: nová bytová jednotka vzniká pouze dostavbou staré, nové byty nebo jejich části jsou používány k podnikatelským aktivitám, dotaci čerpá osoba podnikající, která nemá předmět činnosti provádění občanské výstavby. Často také příjemce podpory provede změny v projektu s následnou změnou charakteru stavby, aniž by toto oznámil.

c) Ostatní dotace

Jako tradičně byla největší pozornost finančních úřadů zaměřena na oblast zemědělských dotací, kde bylo provedeno cca 2000 kontrol, tj. 30 % veškerých kontrol a místních šetření. Důvodem tak masivního zájmu finančních úřadů je jednak znalost těchto dotací (*byly vypláceny finančními úřady*), jednak existence okresních zemědělských pracovišť, která zajišťují vlastní a poměrně kvalitní kontrolu svých příjemců a dávají tak časté podněty finančním úřadům ke kontrole.

Další oblastí, na kterou byla zaměřena zvýšená pozornost finančních úřadů byla oblast bydlení, včetně hypoték. Na kontrolu hypoték se finanční úřady masivně zaměřily poprvé v roce 1999 a tento trend, i když s klesající tendencí byl dodržen i v roce 2000. Celkově bylo kontrolám hypoték věnováno 27 % všech prováděných kontrol.

Daleko za nimi zůstávají další oblasti jako je školství (*s 3 % kontrolní činností*) či kultura (2 %). Roste sice i počet kontrol příjemců dotací z resortů práce a sociálních věcí, zdravotnictví. Četnost zkontrolovaných subjektů v těchto resortech však není adekvátní objemu jimi vyplácených dotací. Je proto třeba právě na tyto oblasti, kam roky nevstoupila noha kontrolora, stále více zaměřovat pozornost. Finanční úřady svoji kontrolní aktivitou vnášejí mezi dotované subjekty větší povědomí o tom, že prostředky státního rozpočtu jim nebyly darovány k osobní spotřebě, ale byly poskytnuty většinou přísně účelově, přičemž nedodržení účelu je ze strany finančních úřadů tvrdě sankcionováno.

Přehled o provedených kontrolách a místních šetřeních ve vybraných okruzích je uveden v **Příloze č. 9**.

d) Návrtné finanční výpomoci

Finanční úřady jako jednu z mnoha agend spravují i tzv. návratné finanční výpomoci. Tyto výpomoci byly v předcházejících letech poskytovány různými kapitolami státního rozpočtu a splátkový kalendář byl mnohdy subjektům stanoven na několik let (10 – 15). Při neplnění splátek a ve většině případů i nekomunikativnosti subjektu se poskytovatel obrací na finanční úřad s žádostí o zajištění odvodu splátek včetně dalšího administrativní spravování těchto prostředků státního rozpočtu.

Do informačního systému CEDR byly údaje o návratné finanční výpomoci vloženy poprvé až v roce 2000. Do té doby oficiálně ani neoficiálně nebyly jako celek vykazovány. Finanční úřady, podle údajů ze systému, spravují v současné době návratné finanční výpomoci v objemu 2,7 mld. Kč u cca 2800 příjemců. Největší objem spravované návratné finanční výpomoci vykázal IS CEDR u Finančního úřadu pro Prahu 1 (*cca 1 mld. Kč*), přičemž úřadu není o této návratné finanční výpomoci nic známo. Dle popisu je však zřejmé, že objem cca 1 mld. Kč byl do této kategorie zařazen poskytovatelem omylem, protože se nejedná o návratné finanční výpomoci, ale o rezervu na poskytnutí státní garance. O této oblasti činnosti finančních úřadů vypovídá tabulka v **Příloze č. 10**.

Celkově bylo finančními úřady zkontrolováno cca 300 smluv o poskytnutí finanční návratné výpomoci v celkovém objemu cca 300 mil. Kč s tím, že do státního rozpočtu by se mělo v roce 2000 vrátit 120 mil. Kč. Při kontrolách NFV se většinou jedná o ověření, zda byl nebo nebyl dodržen splátkový kalendář. V mnoha případech je odvod zpět do státního rozpočtu roven splátce (*nebo dlužným splátkám*).

Novým zákonem o rozpočtových pravidlech (*zákon č. 218/2000 Sb.*) byla od 1. 1. 2001 přenesena povinnost vést evidenci návratných finančních výpomocí, sledovat splátkový kalendář a evidovat jejich splátky jednoznačně na poskytovatele návratných finančních výpomocí.

e) Závěr

Díky personálnímu posílení finančních úřadů v této oblasti, k němuž došlo v roce 2000, se samozřejmě zintenzivnila kontrolní činnost finančních úřadů v této oblasti. Celkem bylo zkontrolováno 30 % vyplaceného objemu dotací v daném roce. Na odvodech do státního rozpočtu bylo předepsáno 1,5 mld Kč a na penále 0,5 mld. Kč. Finanční úřady mají jen za rok 2000 ve své evidenci 70 tisíc příjemců dotací, z nichž bylo zkontrolováno téměř 10 % (viz **Příloha č. 11**).

Tyto výsledky mohou být důvodem k optimismu, neboť např. v roce 1996 nebyly k dispozici žádné souhrnné údaje o provedených kontrolách, počtu konečných příjemců dotací, finanční úřady veškerou evidenci (*pokud ji vůbec vedly*) vykazovaly ručně. Jedinou více zmapovanou oblastí byly dotace na tepelnou energii, kterou finanční úřady samy vyplácely. Teprve od roku 1997 jsou shromažďovány první výsledky ohledně daňového řízení při správě dotací, přičemž v tomto roce bylo zaevidováno 3 786 kontrol, v následujícím roce již 5 405, v roce 1999 6 330 a v roce 2000 již 6 588. Vzhledem k tomu, že k personálnímu posílení došlo až koncem roku 2000 je hlavní efekt pro správu dotací očekáván až v roce 2001.

Samozřejmě se předpokládá, že připravovaný vznik samostatných oddělení dotací jak na finančních úřadech, tak na finančních ředitelstvích přinese i další efekty pro výkon správy daní, a to nejen v oblasti kontrolní, ale zejména v zintenzivnění metodické činnosti.

IV. Personální práce ÚFO

Číselné údaje z oblasti personální práce územních finančních orgánů za rok 2000 jsou v podrobnějším členění rozpracovány v **Přílohách č. 12 - 38.**

1. Stav zaměstnanců

Limit počtu zaměstnanců ÚFO k 1.1.2000 byl shodný s rokem 1999 a činil 14 209 zaměstnanců. V souvislosti se schválením zákona č. 311/1999 Sb., kterým se mění zákon č. 531/1990 Sb., o územních finančních orgánech, ve znění pozdějších předpisů, bylo schváleno i zvýšení počtu zaměstnanců pro územní finanční orgány. Schváleným navýšením byl zohledněn nárůst počtu daňových subjektů a zejména stanovený větší rozsah úkolů ÚFO. Navýšení počtu bylo etapovitě rozvrženo do let 2000 až 2003. Pro rok 2000 byl limit počtu zaměstnanců od 1.7.2000 zvýšen ve fyzických osobách o 778 zaměstnanců.

Upravený limit počtu 14 987 zaměstnanců byl ke 31.12.2000 plněn na 97,9 % a skutečný evidenční počet činil 14 676 zaměstnanců (ve fyzických osobách) ÚFO.

Přestože zvýšení počtu zaměstnanců bylo pro FŘ rozepsáno až ve 2. pololetí r. 2000, dosáhlo FŘ v Brně ke 31.12.2000 téměř 100 % plnění stanoveného limitu 2 968 zaměstnanců. Naopak problém se získáním zaměstnanců se projevil u FŘ pro hl. m. Prahu, které ke konci roku 2000 vykázalo podstav 114 zaměstnanců při zvýšení počtu o 118 zaměstnanců na celkový upravený limit 2 468.

Celkový skutečný evidenční počet 14 676 zaměstnanců ke 31.12.2000 zahrnoval:

a) z hlediska podílu žen

76 % žen z celkového počtu zaměstnanců, což z **celkového počtu** zaměstnanců je **o 1% více** ve srovnání s rokem 1999;

76 % žen z počtu odborných zaměstnanců. **Nejvyšší podíl žen (82 %)** z celkového počtu zaměstnanců opětovně vykázalo FŘ pro hl. m. Prahu a FŘ v Ústí nad Labem (80 %), naproti tomu **nižší podíl žen, než je celostátní průměr**, mělo FŘ v Českých Budějovicích (71 %), FŘ v Ostravě (72 %), FŘ v Brně a FŘ v Hradci Králové (73 %).

b) z hlediska vysokoškolského vzdělání

32 % zaměstnanců s vysokoškolským vzděláním z celkového počtu zaměstnanců, (v roce 1999 činil podíl z celkového počtu zaměstnanců 31%);

32 % zaměstnanců s vysokoškolským vzděláním z počtu odborných zaměstnanců.

Nejvyšší podíl zaměstnanců s VŠ z celkového počtu i z počtu odborných zaměstnanců opět vykazují FŘ v Ostravě (**43%**) a FŘ v Brně (37 %), která při personálním obsazování pracovních míst dlouhodobě usilují o plnění stanovených kvalifikačních předpokladů vzdělání, naproti tomu s podílem VŠ hluboce **pod celostátním průměrem** nadále zůstalo FŘ v Ústí nad Labem (**21 %**), FŘ pro hl. m. Prahu (24 %) a FŘ v Praze (26 %).

c) z hlediska činnosti

98,1 % (14 398) **odborných zaměstnanců;**

1,9 % (278) obslužných zaměstnanců (POP),
kde podíl obslužných zaměstnanců z celkového počtu se oproti předchozímu roku snížil především u FŘ pro hl. m. Prahu (-3%). Strážní služba zde byla zajištěna nájemní firmou.

Velký podíl POP (23 %) představovalo 65 obslužných zaměstnanců ve vzdělávacích zařízeních.

d) z hlediska organizačních jednotek

8,4 % zaměstnanců finančních ředitelství;

90,9 % zaměstnanců finančních úřadů;

0,7 % zaměstnanců vzdělávacích zařízení.

V návaznosti na novelu zákona o územních finančních orgánech došlo v roce 2000 k navýšení počtu zaměstnanců; posíleny byly především stávající agendy FÚ (podíl zaměstnanců FÚ vzrostl o 0,5%, naopak klesl u FŘ o 0,4% a u VZ o 0,1%);

Nejnižší podíl aparátu finančního ředitelství (6,6 %) vykázalo FŘ v Ostravě a **(6,9 %)** FŘ v Brně, naproti tomu **větší podíl aparátu FŘ** stále mělo FŘ v Plzni **(8,4 %)** a FŘ pro hl. m. Prahu, kde i po odečtení POP činil podíl aparátu FŘ **(10,9 %)**.

e) z hlediska věkového složení

17 % (2 461) zaměstnanců do 30 let;

26 % (3 839) zaměstnanců od 31 do 40 let;

34 % (4 968) zaměstnanců od 41 do 50 let;

23 % (3 408) zaměstnanců nad 50 let,

z toho byla **2 % přesluhujících zaměstnanců (celkem 281)**, což je stejný podíl jako v roce 1999;

Příznivý podíl byl zachován u zaměstnanců ve věku od 31 do 50 let, proti předchozímu roku se snížil o 1 % podíl zaměstnanců ve skupině od 41 do 50 let a o shodné % se zvýšil podíl zaměstnanců ve skupině nad 50 let. Projevila se nižší míra fluktuace při dovršení vyššího produktivního věku zaměstnanců.

f) z hlediska délky trvání pracovního poměru

67 % (9 763) zaměstnanců bylo v pracovním poměru k ÚFO **déle než 5 let**, což je o 1 % více než v roce 1999;

8 % (1 162) zaměstnanců bylo v pracovním poměru k ÚFO **kratší dobu než 1 rok**, tj. o 3 % vyšší podíl proti roku 1999.

I zde se potvrzuje zvyšující se stabilizace zaměstnanců ÚFO ve srovnání s předchozími lety.

2. Vedoucí zaměstnanci

Z celkového evidenčního počtu 14 676 zaměstnanců územních finančních orgánů bylo ke **31.12.2000 ve vedoucí funkci 2 008 zaměstnanců, tj. 13,7%.**

Jeden vedoucí zaměstnanec ÚFO v průměru řídil 7,3 zaměstnance. Nejvíce zaměstnanců (v průměru **8,4**) řídí vedoucí zaměstnanec FŘ v Ústí nad Labem, nejméně řízených zaměstnanců připadá na 1 vedoucího zaměstnance FŘ v Praze (v průměru **6,5**).

Nejvyšší podíl vedoucích zaměstnanců vykázalo FŘ v Praze (**15,3%**), naproti tomu **nejnižší podíl** mělo FŘ v Ústí nad Labem, a to **11,9%**.

Ve vedoucích funkcích (2 008) bylo ke 31.12.2000 **celkem 56 % žen** (1 115), což je o 2% větší podíl ve srovnání s rokem 1999, kdy na vedoucích místech bylo 1 060 žen.

Z celkového počtu vedoucích zaměstnanců v roce 2000 mělo **73 % vysokoškolské vzdělání** (1 469). V roce 1999 činil tento podíl 72,5 % (1 413). Do funkcí **ředitelů finančních ředitelství a finančních úřadů byli výhradně jmenováni absolventi VŠ.**

Z hlediska věkového složení dochází u vedoucích zaměstnanců v roce 2000 k posunu do nižší věkové skupiny do 30 let (+1%), u skupin do 40 let a do 50 let se snižuje počet vedoucích zaměstnanců (-1%) a naopak u skupiny nad 50 let se podíl vedoucích zvyšuje (+1%).

- 4 % (76) vedoucích zaměstnanců bylo ve věku do 30 let;
- 26 % (516) vedoucích zaměstnanců bylo ve věku od 31 do 40 let;
- 41 % (830) vedoucích zaměstnanců** bylo ve věku **od 41 do 50 let;**
- 29 % (586) vedoucích zaměstnanců bylo ve věku nad 50 let,
z toho byla **3 % (53) přesluhujících vedoucích zaměstnanců** (což je **o 2 zaměstnance méně** proti roku 1999).

Z hlediska délky trvání pracovního poměru v roce 2000 bylo **92 % vedoucích zaměstnanců** (1 845) v pracovním poměru k ÚFO **déle než 5 let** (92% v roce 1999) a pouze **1 % vedoucích zaměstnanců** (16) bylo v pracovním poměru u územních finančních orgánů **kratší dobu než dva roky.**

Změny ve vedoucích funkcích v roce 2000 - v organizačních stupních FŘ, VZ a FÚ se proti roku 1999 **zvýšil skutečný počet vedoucích zaměstnanců převážně na finančních úřadech, a to o 56 vedoucích zaměstnanců.** Jednalo se zejména o obsazení zřízených funkcí vedoucích referátů (+35) a vedoucích oddělení (+21).

Zvýšený počet vedoucích oddělení finančních úřadů se projevil jednak na základě výjimky Ministerstva financí z organizačního řádu ÚFO, kdy mohla jednotlivá FŘ zřídit na FÚ oddělení specializované kontroly. Dále pak zvýšením počtu zaměstnanců FÚ, kdy rozhodnutím ředitele FŘ došlo ke změnám, a to přesunem FÚ do skupiny s vyšším počtem zaměstnanců (promítá se ve vnitřní struktuře úřadů).

Zřízení vnitřních organizačních jednotek bylo podle organizačního řádu územních finančních orgánů v kompetenci ředitelů finančních ředitelství. Ministerstvo v roce 2000 nové organizační útvary zřizovalo u FŘ pro hl. m. Prahu (vyhledávací oddělení) a u FŘ v Praze (oddělení dotací) na základě žádosti FŘ o výjimku z organizačního řádu ÚFO.

3. Obměna zaměstnanců

V roce 2000 bylo do pracovního poměru **přijato celkem 1 545 zaměstnanců**, tj. 10,5% ze stavu zaměstnanců ÚFO (v r. 1999 činil podíl přijatých zaměstnanců 6,1 %). Počet nástupů proti předchozímu roku výrazně vzrostl v souvislosti se zvýšením limitu počtu zaměstnanců od 1.7.2000.

Ve sledovaném období pracovní poměr **ukončilo celkem 999 zaměstnanců**, což je 6,8 % ze stavu zaměstnanců (v r. 1999 činil podíl odchodů 5,8 %). Z celkem ukončených pracovních poměrů bylo **224** (22,4 %) **tzv. brigádníků** tj. zaměstnanců v krátkodobém pracovním poměru (v r. 1999 jich odešlo 168 a podíl činil 20,5 %).

Celkový podíl odchodů byl vyšší z důvodu zrušení pracovního poměru ve zkušební době, dále se výrazně zvýšil počet odchodů do starobního důchodu (o 103 proti roku 1999) a zvýšil se i počet ukončení pracovního poměru uplynutím sjednané doby u tzv. brigádníků (o 56 odchodů).

Podíl neplánovaných odchodů se přesto nezvýšil a míra fluktuace zůstala shodná s rokem 1999 tj. **3,6 %**, což jsou nejnižší hodnoty od vzniku ÚFO.

Tento **příznivý faktor** byl v roce 2000 nejvýrazněji zaznamenán u FŘ v Ostravě (míra fluktuace klesla na **2,4%**) a FŘ v Ústí nad Labem (míra fluktuace **2,6 %**), naproti tomu se počet neplánovaných odchodů a tím i **míra fluktuace zvýšila** u FŘ v Praze (podíl činil **5,5%**) a u FŘ pro hl. m. Prahu (**5,4%**).

Z celkového počtu 999 ukončených pracovních poměrů k ÚFO se týkalo:

a) **z hlediska činnosti**

93,1 % (930) **odborných zaměstnanců;**

6,9 % (69) **obslužného personálu;**

Proti předchozímu roku se zvýšil počet odchodů odborných zaměstnanců (751 v r. 1999).

a) **z hlediska organizačního začlenění**

88,0 % **zaměstnanců z FÚ;**

8,0 % **zaměstnanců z FŘ;**

4,0 % **zaměstnanců z VZ;**

Rozložení odchodů podle organizačních jednotek je obdobné ve srovnání s rokem 1999.

a) **z hlediska délky pracovního poměru**

z 93 % odchodů odborných zaměstnanců bylo realizováno:

16 % (156) odchodů zaměstnanců s trváním pracovního poměru k ÚFO **do 3 měsíců**, z toho v 70 případech byl zrušen pracovní poměr ve zkušební době;

- 12 % (125) odchodů zaměstnanců s trváním pracovního poměru **3 měs. až 1 rok**, kde tento počet ovlivnilo FŘ v Ústí nad Labem, které z toho ve sjednané době nebo po jejím uplynutí ukončilo pracovní poměr v 60 případech;
- 7 % (73) odchodů zaměstnanců s trváním pracovního poměru **1 až 2 roky**, z toho nejvíce odchodů v této skupině vykázalo FŘ pro hl. m. Prahu (19);
- 17 % (167) odchodů zaměstnanců s trváním pracovního poměru **2 až 5 roků**, z toho 35 odchodů se uskutečnilo na FŘ pro hl. m. Prahu a na FŘ v Brně o jeden méně (34);
- 41 % (409) odchodů zaměstnanců, kteří byli v prac. poměru ÚFO **déle než 5 roků**, z toho největší počet vykázalo FŘ pro hl. m. Prahu (87) a FŘ v Praze (66) a naopak FŘ v Ústí nad Labem vykázalo pouze 27 odchodů zaměstnanců s touto delší praxí.

a) **z hlediska pracovních pozic**

z 93,1 % odborných zaměstnanců ukončilo pracovní poměr:

85,2 % odborných zaměstnanců FÚ (851),

z toho 0,5 % = 5 ředitelů FÚ, a to u FÚ,
pro Prahu 2 (FŘ pro hl. m. Prahu), v Soběslavi
(FŘ v Českých Budějovicích), ve Žďáru nad Sázavou
(FŘ v Brně), v Hrušovanech nad Jeviš. (FŘ v Brně),
ve Šternberku (FŘ v Ostravě),

0,1 % = 1 ZŘFÚ v Ostravě III. (FŘ v Ostravě),

2,4 % = 24 vedoucích oddělení FÚ,

2,1 % = 21 vedoucích referátů FÚ,
z toho 7 z FŘ pro hl. m. Prahu,

80,1 % = 800 referentů FÚ,

7,1 % odborných zaměstnanců FŘ (71),

z toho 0,1 % = 1 ředitel FŘ z FŘ v Plzni,

0,1 % = 1 vedoucí odboru z FŘ v Praze,

0,4 % = 4 vedoucí oddělení FŘ z FŘ pro hl. m. Prahu (1),
z FŘ v Plzni (2),
z FŘ v Brně (1),

0,1 % = 1 vedoucí referátu FŘ z FŘ pro hl. m. Prahu,

6,4 % = 64 referentů FŘ,

0,8 % odborných zaměstnanců vzdělávacích zařízení (8),

z toho 3 z VZ Vltava ve Smilovicích,

5 z VZ Přehrada v Luhačovicích.

4. Odměňování

Průměrný plat zaměstnance územního finančního orgánu v roce 2000 činil 14 626 Kč; byl vyšší o

- 338 Kč, tj. o 2,4 % proti plánované výši průměrného platu, která po úpravě limitu prostředků na platy činila 14 288 Kč,
- 357 Kč, tj. o 2,5 % proti skutečnému průměrnému platu (14 269 Kč) dosaženému v roce 1999.

Z přehledu složek platu podle nákladů za prosinec r. 2000, porovnáním s údaji za prosinec předchozího roku, vyplynulo, že v průměrném platu

- byl o 1 % snížen podíl tarifního platu a představoval 75 %, tj. 10 981 Kč,
 - naproti tomu došlo ke zvýšení podílu nadtarifních složek 25 %.
- na

Zvýšení podílu nadtarifních složek platu bylo v hodnoceném období ovlivněno

- a) zvýšením zvláštních příplatků,
- b) výplatou mimořádných odměn.

Ostatní nadtarifní složky, tj. příplatky za vedení, osobní příplatky, další plat, ostatní příplatky (za noční práci, práci v sobotu, v neděli a ve svátek, za práci přesčas, včetně odměn za pracovní pohotovost) a náhrady platu v r. 2000 byly vypláceny v průměrné částce na jednoho zaměstnance ve stejné úrovni jako v r. 1999.

ad a)

V roce 2000 vláda schválila nařízení vlády č. 126/2000 Sb., ve kterém mimo jiné, výrazně zvýšila horní hranici poskytovaných zvláštních příplatků zaměstnancům územních finančních orgánů.

K zapracování úpravy zvláštního příplatku do nařízení vlády došlo na základě usnesení vlády č. 552/1999, kterým vláda reagovala na zprávu o různých formách útoků, vedených v souvislosti s daňovým řízením na pracovníky územních finančních orgánů, a kterým uložila ministři práce a sociálních věcí zapracovat do návrhu novely nařízení vlády č. 253/1992 Sb., zvláštní příplatek pro nejvíce ohrožené skupiny zaměstnanců územních finančních orgánů.

Vzhledem k vážnosti situace na finančních úřadech bylo v závěru roku 2000 uvolněno z finančních zdrojů 15 mil. Kč, aby s účinností od 1.11.2000 mohla být provedena úprava zvláštních příplatků u těch zaměstnanců ÚFO, jejichž práce je spojena s mimořádným rizikem při ochraně zájmů státu proti neoprávněným individuálním zájmům, které spočívají v ohrožení života nebo zdraví, nebo je spojeno s jiným závažným rizikem.

Zvláštní příplatky byly zvýšeny především zaměstnancům na finančních úřadech. Zatím co průměrný zvláštní příplatek u pracovníků FÚ v prosinci r. 1999 činil 572 Kč, od listopadu r. 2000 byl zvýšen o 80 % na průměrnou výši 1 026 Kč (přiznán 10 765 zaměstnancům FÚ).

ad b)

Vytvořené vlastní finanční zdroje FR (z úspor z nemocnosti, příp. z neobsazených míst) umožnily přiznat zaměstnancům ÚFO odměny za plnění mimořádných úkolů, a to

v průměrné výši na jednoho zaměstnance 9 268 Kč za rok, což bylo o 66 % více proti roku 1999,
kdy průměrná výše roční odměny připadající na jednoho zaměstnance činila 5 580 Kč.

Další úkoly na úseku personální práce

V roce 2000 byly pracovníky personálních oddělení zajišťovány další úkoly, vyplývající ze změn právních předpisů.

- c) Na základě zákona č. 311/1999 Sb., kterým byly schváleny nové vzory služebních průkazů pro pracovníky finančních ředitelství a finančních úřadů, se uskutečnilo k 1. lednu 2000 vydání **nových služebních průkazů** všem zaměstnancům, vykonávajícím daňovou a finanční správu.
- d) Na základě nařízení vlády č. 126/2000 Sb., kterým došlo ke změně
- kvalifikačních předpokladů vzdělání pro výkon prací v jednotlivých platových třídách, bylo třeba **přehodnotit plnění kvalifikačního předpokladu vzdělání** u všech zaměstnanců;
 - výše zvláštních příplatků u zaměstnanců ÚFO, a návazně na pokyn ÚFDŘ, bylo provedeno **přehodnocení míry rizika**, spojené s výkonem práce zaměstnanců a v souvislosti se změnou byly vyhotoveny nové platové výměry.
- e) Na základě zákona č. 132/2000 Sb., kterým došlo ke změně v územní působnosti finančních ředitelství, byly zajištěny **veškeré úkony v pracovněprávních vztazích** vůči zaměstnancům finančních úřadů převáděných do působnosti jiného FŘ (FŘ v Brně, FŘ v Českých Budějovicích, FŘ v Ústí nad Labem, FŘ v Hradci Králové a FŘ v Ostravě).
- f) Na základě návrhu služebního zákona bylo třeba pro přípravu systemizace služebních úřadů zpracovat podklady o organizační struktuře FÚ, FŘ, VZ, vymezit pracovní místa, na která se bude vztahovat služební zákon a na která nadále zákoník práce, zpracovat popisy všech funkčních míst.

V. Vzdělávání zaměstnanců

Vzdělávání zaměstnanců vycházelo v roce 2000 ze schválené "Koncepce rozvoje vzdělávání zaměstnanců územních finančních orgánů" (č.j.: 484/67 719/1999) se zřetelem na připravovaný Služební zákon a připravovanou Koncepti přípravy pracovníků veřejné správy, jejímž garantem je odbor přípravy pracovníků ve veřejné správě Ministerstva vnitra.

Koncepte přípravy pracovníků veřejné správy počítá s akreditací jednotlivých modulů (kurzů) pracovníky Institutu státní správy, který má vzniknout v polovině roku 2001. Schválené učební osnovy na ÚFDŘ, určené k přípravě zaměstnanců územních finančních orgánů, splňují již v současné době podmínky nutné k akreditaci jednotlivých modulů (kód modulu a název, časový rozsah, obsahové vymezení, doporučené výukové formy a metody, způsob ukončení, vydávání osvědčení, vedení databáze o účastnících).

Obsahově je vzdělávání podle požadavků odboru pro přípravu pracovníků ve veřejné správě MV zaměřeno:

1. na vstupní školení nových zaměstnanců,
2. školení odborných zaměstnanců,
3. přípravu nižšího a středního managementu,
4. přípravu vrcholového managementu, jehož doškolování by měl postupně převzít Institut pro státní správu při Úřadu vlády.

Jednotlivé profesní skupiny zaměstnanců jsou školeny především v oblasti správy daní, dotací, ekonomie, účetnictví, práva, výpočetní techniky, úlohách ADISu a AVISu, psychologie včetně komunikace s daňovým poplatníkem, problematiky vstupu České republiky do Evropské unie a na úrovni řídicích pracovníků i v oblasti managementu.

Ve **vstupním školení nových zaměstnanců** územních finančních orgánů nedošlo v roce 2000 v porovnání s rokem 1999 k podstatným změnám. S rozšířením nabídky profilujících kurzů se však počítá v roce 2001. V semestru od února 2001 byl zařazen do výuky nový kurz B8 – Registrace daní a od září 2001 se předpokládá zařazení kurzu B10 – Evidence daní. K uvedeným změnám dochází na základě požadavků finančních ředitelství a výsledků vyhodnocení anket účastníků a lektorů kurzů s cílem zdokonalit specializaci obsahu přípravu správců daní.

Vzdělávací zařízení ÚFO Přehrada v Luhačovicích nabízelo v roce 2000 následující fakultativní kurzy:

- základy jednoduchého účetnictví (Ca),
- základy podvojného účetnictví (Cb),
- úlohy ADIS – 5 modulů podle daní,
- základy asertivní komunikace (E),
- správa a kontrola dotací (F),
- výpočetní technika pro začátečníky (G) - nový kurz.

Předpokládá se, že od září 2001 se rozšíří nabídka o fakultativní kurz s názvem Osobnost a základy komunikace.

Kurz s názvem Správa a kontrola dotací byl od února 2001 přeřazen z dosavadního fakultativního kurzu do profilujících kurzů typu B, protože pro nové pracovníky zabývající se problematikou dotací je jeho absolvování nezbytné (nyní povinné). V semestru od února 2001 začíná jeho výuka podle podstatně rozšířeného učebního plánu i obsahově rozšířených učebních osnov (modul B9). Pro výuku ve vzdělávacích zařízeních bude v roce 2001 k dispozici celkem 10 profilujících kurzů typu B a 10 fakultativních kurzů.

Po absolvování vstupního školení a jednorochní praxi ve výkonu správy daní začíná **školení odborných zaměstnanců správy daní**. Obdobně jako v roce 1999 se odborní zaměstnanci školí v některém z **pěti odborných kurzů (OK)**, zaměřených na:

- daň z nemovitostí (OK1),
- daň dědickou, daň darovací a daň z převodu nemovitostí (OK2),
- vymáhání (OK3),
- vyměřování (OK4),
- daňovou kontrolu (OK5).

Absolventi vstupního školení a vybraného odborného kurzu absolvují po tříleté praxi na ÚFO některý ze **16 odborně specializačních kurzů (OSK)**. V porovnání s rokem 1999 došlo v roce 2000 k zařazení dvou nových kurzů, a to neziskové organizace (OSK16) a likvidace a transformace obchodních společností (OSK17). Kurz OSK15 byl zrušen a jeho obsah transformován do modulu B9. Na základě aktuálních připomínek posluchačů a lektorů ve VZ ÚFO Přebrada bude přeřazen od září 2001 mezi výběrové kurzy odborně specializační kurs 13a – Aplikace produktů Microsoft pro pokročilé, aby bylo možné umožnit vybraným zaměstnancům prohloubení znalostí s výpočetní technikou v co nejkratším termínu od nástupu na ÚFO. Předpokládá se dále zavedení kurzu (OSK18) s názvem Mezinárodní zdanění, a to rovněž v semestru od září 2001.

Po čtyřleté praxi jsou pro zkušené pracovníky ÚFO připraveny **aktualizační kurzy** (již 10 druhů kurzů podle specializace uchazečů) nebo výběrové kurzy **s daňovou problematikou** (zůstává 22 druhů kurzů) či **právní problematikou** (zde opět 7 druhů kurzů). V případě potřeby finančního ředitelství a kapacitních možností VZ ÚFO Vltava mohou vybraní zaměstnanci absolvovat několik výběrových kurzů. **Metodici** finančních ředitelství mají k dispozici celkem 7 druhů kurzů, které jsou zaměřeny na kontrolu podřízených FÚ, problematiku uplatňování daňových předpisů a novel daňových zákonů, komunikační dovednosti a výměnu zkušeností.

Pro nižší a střední management, vedoucí oddělení a referátů finančních úřadů, bylo do učebních osnov v roce 2000 zařazeno celkem 64 kurzů. Z tohoto počtu 26 kurzů s daňovou problematikou, 7 kurzů s problematikou právní, 10 kurzů s daňovou i právní problematikou, 8 kurzů se zaměřením na psychologii a management a 13 kurzů kombinovaných (tyto kurzy jsou zaměřeny současně např. k daňové, právní a psychologické tematice). Nově jsou od února 2001 připraveny pro nižší a střední management kurzy, obsahující současně problematiku daňovou a psychologickou: Výkon kontrolní činnosti u finančních her, sázek, loterií a spotřebitelských soutěží; Rozvíjení komunikačních předpokladů pro protokolované ústní jednání.

Také vzdělávání **vrcholového managementu ÚFO** je obsahově diferencováno. Pro ředitele FŘ a jejich zástupce byl připraven modul k reformě veřejné správy. Ředitelům FÚ a jejich zástupcům jsou určeny kurzy s daňovou problematikou a čtyři druhy kurzů se zaměřením na psychologii, komunikaci a management. Od ledna 2001 byl zařazen do výuky VZ ÚFO Vltava ve Smilovicích kurz Problematika EU pro řídicí zaměstnance.

Vzdělávání zaměstnanců územních finančních orgánů, které bylo konstruováno na základě definování a vymezení profesních skupin a identifikace jejich vzdělávacích potřeb, je otevřeným a flexibilním systémem, který je každoročně aktualizován. Každoroční úpravy pedagogických dokumentů, především učebních plánů a učebních osnov, vycházejí z vyhodnocování anket účastníků všech kurzů včetně lektorů, připomínek finančních ředitelství, metodických dohlídek pracovníků oddělení 484 – výchovy a vzdělávání a podnětů některých odborů MF. Novým prvkem v průběžném zdokonalování centrálních učebních osnov bude od roku 2001 řešitelský tým, podílející se na přípravě zkušební a učební pomůcky

Tax Test. K zvyšování kvality pedagogických dokumentů napomohou i pracovníci zapojení do programu Modernizace daňové správy.

V roce 2000 došlo při vývoji **zkušební a učební pomůcky Tax Test**, kterou vyvíjí firma Konzulta Brno a. s. na základě didaktického projektu odboru 48, k dalšímu zdokonalení. V roce 2001 se předpokládá aktivnější zapojení pracovníků finančních ředitelství a vzdělávacích zařízení ÚFO při testování finálních verzí, a to prostřednictvím garančních skupin (daňové, didaktiky, organizace daňové správy, technické, implementační). Současná verze (CD 1 2001) je již aplikovatelná do zkušebního provozu pro účely výuky, k procvičování a zkoušení znalostí z oboru správy daní, přímých i nepřímých daní, účetnictví a souvisejících předpisů ve školících zařízeních Přehrada i Vltava, ale i v prostředí jednotlivých pracovišť územních finančních orgánů.

Zkušební a učební pomůcka Tax Test se skládá z "knihovny" a testů výstupních, procvičovacích a výukových. Tzv. knihovna obsahuje nejen daňové právní předpisy, ale i učební osnovy profilujících, odborných a odborně specializačních kurzů, obecné předpisy včetně ústavních zákonů, účetnictví, bankovníctví, peněžnictví a cenných papírů, pracovního práva, sociálního zabezpečení a důchodového pojištění, stavebnictví, nemovitostí a přehled judikátů, dotazů a odpovědí včetně stanovisek MF. V distribuci za prosinec 2000 obsahovala testová část téměř 1500 otázek profilujících výukových kurzů (B), odborných kurzů (OK) a odborně specializačních kurzů (OSK). Jednotlivé otázky byly doplněny o odkazy na příslušná místa právních předpisů, řešících daný problém.

Školení k problematice Evropské unie včetně prověření znalostí z oblasti problematiky EU u zaměstnanců ÚFO (T: do 31.12.2002) je zajištěno školícím programem firmy Rentel, a. s. Předpokládáme distribuci základního vzdělávacího modulu k EU na finanční ředitelství a finanční úřady v druhé polovině roku 2001. Forma distančního vzdělávání výrazně sníží požadavky na kapacity vzdělávacích zařízení ÚFO v Luhačovicích a Smilovicích, nedojde k nárůstu cestovních nákladů, zaměstnanci budou pracovat s učebním programem na svém pracovišti a ověřování znalostí bude objektivní a časově nenáročné.

Elektronický **informační systém VZD/Vema**, který slouží k rychlejšímu a úplnějšímu předávání informací o vzdělávacích akcích mezi odborem 48, finančními ředitelstvími a vzdělávacími zařízeními územních finančních orgánů, je stále vyvíjen a zdokonalován na základě poznatků přímých uživatelů. Dodavatelská firma Vema vyvinula v roce 2000 novou řadu produktů HR/Win, která také obsahuje modul VZD. Tato řada produktů je určena pro platformu Windows a bude převzata do prostředí ÚFDŘ, FŘ a VZ ÚFO, čímž se zdokonalí práce s modulem.

1. Vzdělávání, realizované ve vzdělávacích zařízeních územních finančních orgánů Přehrada a Vltava

Ministerstvo financí stanovuje tematický obsah, časový rozsah a kritéria výběru účastníků vzdělávání odborných a řídicích zaměstnanců územních finančních orgánů ve vzdělávacích zařízeních, usměrňuje formy a metody výuky, její organizaci, lektorské zabezpečení, způsob ukončování kurzů a vedení databáze o vzdělávacích akcích, účastnících a lektorech v modulu VZD/HEMA. Vlastní realizaci vzdělávání zajišťují vzdělávací úseky VZ ÚFO Přehrada v Luhačovicích a Vltava ve Smilovicích.

Ve VZ ÚFO Přehrada umožňuje kapacita čtyř učeben a dvou počítačových pracoven současně vzdělávat 175 účastníků kurzů. Ve VZ ÚFO Vltava lze, vzhledem k nižší ubytovací kapacitě, současně vzdělávat 160 osob rozmístěných nejvíce do osmi učeben a dvou pracoven počítačových. Obě vzdělávací zařízení disponují moderní výukovou technikou: zpětnými

projektory, videoprojektory, dataprojektory, počítači navzájem propojenými v síti aj. V roce 2001 se předpokládá rozšíření vybavení vzdělávacích zařízení výpočetní technikou tak, aby bylo možné na obou vzdělávacích zařízeních vytvoření minimálně pěti specializovaných pracovních míst pro práci s učební a zkušební pomůckou Tax Test.

Výuka ve VZ ÚFO se koná podle schválených centrálních učebních plánů a učebních osnov, které mají k dispozici lektoři i účastníci vzdělávání. Kurzy zařazené do výuky ve vzdělávacích zařízeních jsou dotovány podle učebního plánu 16 až 240 vyučovacími hodinami. Lektoři na začátku každého dne kontrolují účast na výuce, přerušení kurzu nebo předčasný odjezd některým z účastníků je pouze výjimečný (pouze na základě závažných důvodů a s vědomím vedoucího vzdělávacího úseku).

Značný důraz je kladen na duševní hygienu vzdělávacího procesu. Vedoucí vzdělávacích úseků se snaží zařazovat náročnější předměty na dopolední hodiny. Lektoři jsou vedeni k dodržování přestávek podle rozvrhu a ke střídání výukových metod včetně zařazování audiovizuální techniky. Od jednotlivých lektorů dostávají účastníci připravené studijní materiály nebo alespoň přehledy obsahu přednášek. Příznivou studijní atmosféru dotváří i esteticky koncipovaná síť nástěnek s informacemi o rozvrhu hodin, o činnosti odborné knihovny, o vnitřním řádu vzdělávacích zařízení apod.

Účastníci vzdělávacích akcí mohou ke svému studiu používat v obou vzdělávacích zařízeních knihovnu. Výpůjční fond knihoven obsahuje nejen odbornou daňovou literaturu a odborné časopisy, ale rovněž jsou zde k dispozici neustále aktualizované publikace k problematice Evropské unie. Pro samostudium cizích jazyků mají účastníci kurzů možnost zapůjčení učebnic se zvukovými nahrávkami a přehrávačem. Podle vyjádření frekventantů v anketách mají odborné knihovny ve vzdělávacích zařízeních k dispozici většinu studijní literatury pro samostatné studium k probíranému obsahu různých školení, a to nejen k daňové problematice. Možnosti seznámit se podrobněji s materiály a studijní literaturou v odborných knihovnách využívá v průměru jedna třetina frekventantů.

V roce 2000 působilo ve vzdělávacích zařízeních celkem 218 lektorů. Z tohoto počtu bylo pouze 9 stálých. Největší počet odučených hodin je evidován, obdobně jako v předchozích letech, u lektorů z finančních ředitelství a finančních úřadů viz. následující **Tabulka č. 38**.

Tabulka č. 38

**Přehled lektorů a odučených hodin centrálního vzdělávání ve VZ ÚFO Vltava
 a Přehrada za školící období leden 2000 – prosinec 2000**

Typ lektora	VZ Vltava		VZ Přehrada		Celkem		
	lektorů	hodin	lektorů	hodin	lektorů	odučené hodiny	% podíl odučených hod.
1. Resortní lektoři z toho:							
- FŘ + FÚ	109	2 305	84	4 732	184*	7 037	88,2%
- MF	54	1 267	76	3 054	123*	4 321	54,2%
- stálí lektoři VZ	52	492	2	20	52*	512	6,4%
2. Mimoresortní	3	546	6	1 658	9	2 204	27,6%
CELKEM	22	629	12	308	34	937	11,8%
	131	2 934	96	5 040	218*	7 974	100%

Legenda: * sedm lektorů FŘ a dva lektoři MF působili v obou vzdělávacích zařízeních, proto je celkový součet lektorů nižší než by udával prostý součet.

*Poznámka: v prvním čtvrtletí roku 2001 se snížil počet stálých lektorů ve VZ ÚFO
Přehrada na 5.*

Vzdělávací zařízení Přehrada v Luhačovicích zajišťovalo, stejně jako v předchozích letech, výuku nových zaměstnanců v profilujících kurzech typu B (431 absolventů). V porovnání s předchozími lety došlo ke snížení počtu absolventů těchto kurzů o 25% především v důsledku menší fluktuace nových zaměstnanců. Pokračovala dále výuka pěti odborných kurzů, obsahově navazujících na profilující kurzy (284 absolventů) a sedmnácti odborně specializačních kurzů (1 576 absolventů).

V roce 2000 bylo zavedeno rozhodnutím ředitele odboru 48 rovněž ukončování odborně specializačních kurzů výstupním testem, který skládají účastníci profilujících kurzů a odborných kurzů postupně již od září roku 1999. Úspěšnost frekventantů kurzů ve výstupních testech přesahuje 90%. Neúspěšní řešitelé mají možnost vykonat opravnou zkoušku na finančním ředitelství za přítomnosti pověřeného metodika. Výsledky výstupních testů a opravných zkoušek vkládají pověření pracovníci VZ ÚFO Přehrada do modulu VZD/VEMA. Úspěšní řešitelé testu nebo opravné zkoušky získávají osvědčení o absolvování příslušného kurzu a stupně resortního vzdělávání. Uvedený způsob ukončování kurzů, databáze o absolventech a vydávání osvědčení je v souladu s doporučením odboru přípravy pracovníků ve veřejné správě MV (v připravované Koncepti vzdělávání státních zaměstnanců se uvažuje o ukončování vzdělávání rozsáhlejších modulů pro nové zaměstnance, odborné zaměstnance i managementu ústní zkouškou).

Pokračoval značný zájem ze strany územních finančních orgánů o výběrové kurzy pro nové zaměstnance: účetnictví (107 absolventů), správu úloh ADIS (231 absolventů), základy asertivní komunikace (55 absolventů), správu a kontrolu dotací (49 absolventů) a výpočetní techniky pro začátečníky (138 absolventů).

Podrobnější specifikaci účastníků ve VZ ÚFO Přehrada prezentují **Přílohy č. 39 - 41**.

Vzdělávací zařízení ÚFO Vltava ve Smilovicích poskytuje nadále většinu vzdělávací a ubytovací kapacity pro zkušené a řídicí zaměstnance územních finančních orgánů. Nejvíce účastníků bylo registrováno v třídených výběrových kurzech pro zkušené zaměstnance k problematice daní (911 absolventů), odborných aktualizacích kurzech, určených pro zkušené zaměstnance (724) a výběrových kurzech s právní problematikou pro zkušené zaměstnance (210 absolventů). V kurzech určených managementu, oblast daňová, právní, psychologická včetně řízení, bylo proškoleny 887 absolventů. Z nových kurzů jsou pozitivně účastníky hodnoceny zejména kurzy určené pro ředitele FÚ a jejich zástupce, které prohlubují problematiku psychologie a managementu (ŘZ I/2.3) a komunikaci při ústním jednání v daňovém řízení (ŘZ I/2.4). Při této příležitosti je však důležité zdůraznit, že v obou vzdělávacích zařízeních nepřesahují podstatné připomínky respondentů v anketách k obsahu nebo k lektorskému zabezpečení kurzů hranici 10%. V připomínkách někteří frekventanti doporučují, aby v dalším období byl při výuce kladen větší důraz na příklady využitelné v praxi finančních úřadů.

Počet účastníků vzdělávání ve VZ ÚFO Vltava ve Smilovicích podle kurzů a FŘ je obsahem **Příloh č. 42 až č.47**.

Další akce, uskutečněné ve vzdělávacích zařízeních, vycházejí převážně z Katalogu výchovně vzdělávacích akcí na příslušný učební rok (semestr), který připravuje odbor 30 MF – Personální a organizačně právní a aktuálních potřeb daňové správy.

Ke zkvalitnění lektorského sboru MF i ÚFO z hlediska didaktického vedení výuky byl realizován ve dvou běžících seminář s názvem Andragogická didaktika v Rokytnici nad Jizerou. Aktivní zapojení účastníků do různých zaměstnání bylo umožněno naplánovaným nižším počtem frekventantů (skupiny po 15 osobách). V tomto zařízení se uskutečnil i seminář o svobodném přístupu k informacím.

Ve VZ Gall v Dolním Dvoře bylo realizováno školení s názvem "Finanční kontrola ve veřejné správě a její vztah k dalším zákonům" a seminář k zákoně o majetku ČR a jejím vystupování v právních vztazích (viz. **Příloha č. 48**).

Protože kapacita VZ ÚFO Přebrada a Vltava je částečně využívána k rekreaci zaměstnanců (během července a srpna) a ke konání regionálních školení v gesci finančních ředitelství, a ve VZ Vltava ve Smilovicích se konají každoročně "sportovní dny", pokračuje neustálý nepoměr mezi požadavky na vzdělávání zaměstnanců ÚFO a vzdělávacími a ubytovacími možnostmi (viz **Tabulka.č.39**).

Přehled poměru (**Tabulka č. 39**) mezi požadavky a uspokojením uchazečů o resortní vzdělávání zaměstnanců územních finančních orgánů ve VZ ÚFO Přebrada a Vltava v roce 1999 a 2000

Tabulka č. 39

Vzdělávací zařízení územních finančních orgánů	Kategorie vzdělávání	Počet absolventů v roce		Uspokojení požadavků v %	
		1999	2000	1999	2000
Přebrada	profilující kurzy typu B	582	431	100	86
Přebrada	fakultativní kurzy	485	580	41	41
Přebrada	odborné kurzy	235	284	35	48
Přebrada	odborné specializační kurzy	1 917	1 576	21	20
Přebrada	celkem	3 219	2 871	28	28
Vltava	celkem	3 373	2 732	60	51,5

Poznámka: členění kurzů VZ ÚFO Vltava není uvedeno z důvodu četnosti a typové různorodosti

Neuspokojení požadavků o povinné profilující kurzy v roce 2000, jak vyplývá z **Tabulky č. 39**, je způsobeno snahou vzdělávacího zařízení otevírat pouze kurzy plně obsazené. Nepoměr mezi požadavky a uspokojením uchazečů o resortní vzdělávání finančních územních orgánů se řeší přípravou distančního studia (modul o Evropské unii, učební a zkušební pomůcka Tax Test), i pokusy získat další vzdělávací zařízení. Uvažuje se i o možnosti využití vzdělávacích zařízení ÚFO Přebrada a Vltava pro jazykovou výuku vybraných specialistů a vedoucích zaměstnanců ÚFO včetně sobot a nedělí.

2. Vzdělávání, zajišťované z úrovně finančních ředitelství a z úrovně finančních úřadů

Regionální vzdělávání se realizuje většinou v učebnách finančních ředitelství a v poskytnuté kapacitě vzdělávacích zařízení ÚFO Přebrada a Vltava. Každé finanční ředitelství má ke školení vybudovanou minimálně jednu počítačovou učebnu s výukovým softwarovým vybavením a další učebnu vybavenou audiovizuální technikou. Stále větší počet lektorů z finančních ředitelství působících v regionálním i celoresortním vzdělávání vykonává uvedenou činnost v rámci své pracovní náplně. Finanční ředitelství dále vycházela ze Zásad zajišťování a odměňování lektorské, překladatelské a tlumočnické činnosti v resortu MF, č.j. 301/53417/1999, ze dne 30. 8. 1999 a považovala lektorskou činnost vlastních zaměstnanců za plnění mimořádného nebo zvlášť významného pracovního úkolu.

Finanční ředitelství zajišťovala po odborné stránce všeobecné vstupní školení pro nové zaměstnance (typu A) podle modifikovaných centrálních učebních osnov MF (v roce 2000 evidujeme 631 absolventů). Velká finanční ředitelství realizují výuku kurzu typu A ve dvou částech:

- a) **jednodenního úvodu**, kde jsou nastupující zaměstnanci seznámeni s obsahem organizačního a pracovního řádu, kolektivní smlouvou, spisovým a skartačním řádem, bezpečností práce a požární ochranou, informacemi o vzdělávání,
- b) **v týdenním bloku**, který obsahuje problematiku daňových zákonů, ADIS a komunikaci včetně výstupního testu.

Ostatní finanční ředitelství většinou seznamují nové zaměstnance s obsahem "jednodenního úvodu" individuálně. Na pracovištích územních finančních orgánů se dále realizují školení k novelám zákonů, k problematice registrů, ADISu, AVISu, k problematice Evropské unie apod. Pro vzdělávání ve specializovaných činnostech byly většinou využity různé agentury, výjimečně pro větší skupinu zaměstnanců, např. FŘ v Plzni využilo nabídku firmy PVT pro školení MS WORD a MS EXCEL (pro začátečníky a pokročilé - proškoleny bylo 350 zaměstnanců).

Jazykové vzdělávání zaměstnanců probíhalo v roce 2000 na základě dobrovolnosti a finanční ředitelství z tohoto důvodu většinou uvedené aktivity neevidovalo. K vymezení pravidel a ke stanovení metodiky jazykové přípravy ÚFO byl vydán odborem 48 MF Metodický pokyn k jazykové přípravě zaměstnanců ÚFO. Podle tohoto pokynu se mj. předpokládá, že "výuky cizích jazyků se zúčastní pouze ředitelé FŘ a FÚ, vedoucí oddělení FŘ a FÚ a zaměstnanci, kteří využijí své odborné a jazykové znalosti v rámci programu Fiscalis". Jazykových znalostí z anglického jazyka budou potřebovat i zaměstnanci ÚFO, kteří budou v roce 2001 zapojeni do programu Twinning nebo Modernizace daňové správy.

Statistické údaje o absolvování regionálních školení zaměstnanci finančních ředitelství prezentují **Přílohy č. 49/1,2**, a finančních úřadů **Přílohy č. 50/1,2**.

VI. Hospodaření ÚFO

1. Příjmy ÚFO

Příjmy ÚFO dosáhly v roce 2000 výše 16 857 tis. Kč (viz **Příloha č. 51**).

Upravený rozpočet příjmů je překročen o 4 399 tis. Kč, tj. o 35,3 %.

Překročeny jsou zejména ostatní nedaňové příjmy (o 2 669 tis. Kč), které jsou z velké části tvořeny dobropisy z minulého období.

Příjmy z pronájmu majetku (zejména kancelářských prostor) jsou překročeny o dalších 1 122 tis. Kč a příjmy z prodeje investičního majetku (zejména odprodej vyřazených osobních služebních vozidel) o 534 tis. Kč.

Z mimorozpočtových zdrojů nebyly v roce 2000 realizovány žádné příjmy.

2. Výdaje ÚFO

Výdaje na činnost ÚFO dosáhly celkové výše 5 234 320 tis. Kč (viz **Příloha č. 51**).

Mzdové prostředky tvořily 48 % z celkových výdajů.

Čerpání prostředků na platy a ostatní platby za provedenou práci je rovno téměř částce přidělené ze státního rozpočtu:

- upravený rozpočet činil	2 511 363 tis. Kč,	
- čerpání	2 510 333 tis. Kč,	tedy 100 %.

Fondy odměn již finanční ředitelství nedisponují.

Úroveň odměňování zaměstnanců ÚFO nejlépe charakterizuje vývoj průměrného platu, který se z 14 269 Kč dosažených v roce 1999 zvýšil na 14 626 Kč v roce 2000. Plánovaná výše průměrného platu činila 14 288 Kč.

a) Věcné běžné (neinvestiční) výdaje tvořily 38,1 % z celkových výdajů.

Vývoj výdajů na zákonné pojistné a příděly do FKSP je adekvátní vývoji mzdových prostředků.

Zároveň s rostoucím počtem zaměstnanců oproti loňskému roku vzrostlo i čerpání ostatních běžných výdajů v roce 2000 (1 069 888 tis. Kč) oproti čerpání v roce 1999 (904 734 tis. Kč) na 118,3 %. Ostatní běžné výdaje na jednoho zaměstnance byly čerpány na 117,3 % (75 027 Kč v roce 2000 oproti 63 975 Kč v roce 1999). Důvodem vzrůstu těchto výdajů je zejména posílení rozpočtu výdajů na vybavení kancelářských prostor včetně výpočetní techniky pro nové zaměstnance.

Upravený rozpočet ostatních běžných výdajů ve výši 1 073 286 tis. Kč byl čerpán téměř v plné výši (na 99,7 %, na jednoho zaměstnance na 102 % při nenaplněném počtu zaměstnanců). Tato výše je obdobná ve všech podseskupeních položek, takže přidělené finanční zdroje byly v plné míře využity pro stanovené účely.

b) Kapitálové (investiční) výdaje

Z meziročního srovnání let 1999 a 2000 vyplývá, že v roce 2000 došlo proti roku 1999 k vyššímu čerpání kapitálových výdajů ÚFO ze státního rozpočtu celkem o 72 415 tis. Kč (tj. o 11 %) a dále, že proti schválenému rozpočtu na rok 2000 bylo jejich čerpání nižší o 77 466 tis. Kč. Oba tyto rozdíly souvisí s výdaji na výpočetní techniku. Příčinou nárůstu kapitálových výdajů oproti roku 1999 je zavedení nového investičního programu 312 020 do rozpočtu ÚFO, z něhož bylo čerpáno 81,5 mil. Kč. Pokles kapitálových výdajů v průběhu roku 2000 byl zapříčiněn provedením rozpočtového opatření, kterým byly prostředky určené na pořízení programového vybavení ADIS v rámci programu 312 130, převedeny z rozpočtu ÚFO do rozpočtu MF a odtud použity pro daný účel formou centrálně hrazených výdajů.

Skutečné čerpání kapitálových výdajů ÚFO k 31.12.2000, vykazované ve výši 728 738 tis. Kč, představuje proti jejich upravenému rozpočtu ke stejnému datu (ve výši 746 785 tis. Kč, - tj. bez započtení cizích zdrojů) plnění na 97,4 %, po započtení cizích zdrojů činí plnění 97,6 %. V absolutním vyjádření představuje nečerpání celkových rozpočtových prostředků na kapitálové výdaje ÚFO částku 18 047 tis. Kč.

Veškeré investiční prostředky, uvolněné ze státního rozpočtu v roce 2000 na financování kapitálových výdajů ÚFO, měly charakter **systemových dotací**, to znamená, že žádná investiční akce ÚFO nebyla v roce 2000 financována formou individuální investiční dotace.

3. Programové financování ÚFO

1/ Program 312 020 – Pořízení a technická obnova informačních a výpočetních systémů MF

a/ Základní charakteristika programu:

Prostředky tohoto programu jsou určeny na pořízení a technickou obnovu informačních a výpočetních systémů, což umožňuje širokou škálu účelu jejich použití podle konkrétních potřeb.

V roce 2000 byly prostředky použity konkrétně k těmto účelům: na budování náhradních energetických zdrojů u FŘ v Praze a FŘ v Brně ve výši 4 472 tis. Kč, na propojování sítí WAN u FŘ v Brně za 430 tis. Kč a na obměnu zastaralých PC u všech osmi FŘ ve výši 76 585 tis. Kč.

b/ Výsledky rozpočtového hospodaření v programu 312 020:

Investiční program 312 020 byl pro ÚFO nově zaveden až od roku 2000, v důsledku čehož nelze provádět meziroční srovnání rozpočtového hospodaření mezi roky 2000 a 1999.

Schválený rozpočet na rok 2000 činil 111 010 tis. Kč, k 31.12.2000 byl upraven na 81 497 tis. Kč. Rozpočtové prostředky byly plně využity k plánovaným účelům a vyčerpány na 100 %.

2/ Program 312 110 – Pořízení a technická obnova budov a staveb ÚFO

a/ Základní charakteristika programu:

Prostředky tohoto programu slouží k zabezpečování základních potřeb ÚFO z hlediska jejich dislokačního umístění, tj. zejména: k eventuální výstavbě nových objektů pro ÚFO, k nezbytným rekonstrukcím jejich stávajících objektů a v neposlední řadě též k odkupům již dostavěných a k prodeji nabízených objektů pro nové umístění některých FÚ v případech,

kdy jejich objekty již nadále kapacitně nevyhovují (jako je tomu např. v současné době z důvodu potřeby zajistit realizaci novely zákona č. 531/1990 Sb., o územních finančních orgánech – která vyžaduje vytvoření podmínek pro možnost umístění dalších pracovníků pro výkon daňové správy v řádu několika tisíc, a to v průběhu několika málo let).

b/ Výsledky rozpočtového hospodaření v programu 312 110:

Prostředky z tohoto programu byly použity jednak na pokračující financování celkem 10 rozestavěných investičních akcí, přecházejících z minulosti, a jednak na zahájení dalších 7 nových investičních akcí.

Čerpání systémových investičních dotací v programu 312 110 na pořízení a technickou obnovu budov a staveb ÚFO ve výši 397 647 tis. Kč představuje – ve vztahu k jejich upravenému rozpočtu k 31.12.2000 ve výši 415 703 tis. Kč – plnění na 95,7 %.

3/ Program 312 120 – Pořízení a technická obnova strojů a zařízení (vybavenost)

a/ Základní charakteristika programu:

Z investičního programu 312 120 se pro ÚFO hradí předměty z oblastí: audio a videotechniky (slouží FŘ k pořizování audio a videozáznamů z prováděných exekucí a dražeb), komunikační techniky (nákup vysílaček a mobilních telefonů pro pracovníky, vykonávající svoji agendu často mimo své pracoviště – při daňových kontrolách v terénu, při výkonu exekucí a dražeb apod.), techniky pro podatelnu a výpravnu (technika pro pořizování záznamů došlých písemností, zejména pro registraci přijatých daňových příznání; nákup frankovacích strojů pro vypravování písemností apod.), techniky pro archivaci a skartování (řadiče archivovaných spisů, skartovací stroje), kancelářské techniky (nákup PC pro oddělení vnitřních správ a personálních oddělení, nákup drobné kancelářské techniky pro zaměstnance – zejména kopírovacích strojů apod.), dále se nakupují osobní a dodávkové automobily (pro účely provádění kontrol daňových poplatníků a exekucí), hradí se náklady, spojené s postupným budováním programového vybavení AVIS (automatizovaný vnitřní informační systém), případně se pořizují ještě některé další předměty, které nelze zcela jednoznačně zařadit do žádné z výše samostatně specifikovaných kategorií).

b/ Výsledky rozpočtového hospodaření v programu 312 120:

Prostředky, přidělené ÚFO v programu 312 120 – Pořízení a technická obnova strojů a zařízení (vybavenost), byly vyčerpány v celkové výši 38 015 tis. Kč, což představuje ve vztahu k jejich upravenému rozpočtu ve výši 38 301 tis. Kč plnění na 99,3 %. Proti skutečnosti roku 1999 bylo čerpání v tomto druhu výdajů nižší o 13 379 tis. Kč.

Na vybavenost (bez výdajů na AVIS a VEMA) bylo vyčerpáno celkem 34 032 tis. Kč, tj. proti jejich upravenému rozpočtu ve výši 34 155 tis. Kč čerpání na 99,7 %.

Stejně jako v roce předchozím byl i v roce 2000 pro většinu FŘ jednou z hlavních priorit nákup osobních vozidel - z důvodu nutnosti zajišťovat průběžnou obnovu technického stavu vozidel v jejich autoparcích. Na tento účel bylo vynaloženo celkem 10 066 tis. Kč, tj. 26,5 % z čerpání celého programu.

Další prioritou, stanovenou pro rok 2000, bylo postupné vybavování ÚFO dokonalejší archivační technikou (tzv. ROROMATY). V kategorii "Technika pro archivaci a skartování" bylo proto zejména k tomuto účelu vynaloženo celkem 10 225 tis. Kč, což představuje rovněž 26,5 % z čerpání celého programu.

Největší objem prostředků – ve výši 10 323 tis. Kč – však byl použit na nákup kancelářské techniky, a to převážně kopírovacích strojů, neboť jejich rychlé opotřebovávání

se je obecně v podmínkách jednotlivých FÚ přímo úměrné četnosti jejich využívání. Na celkovém čerpání programu se nákup kancelářské techniky podílí 27,2 %.

Dále z tohoto programu byly využity prostředky na nákup techniky pro podatelnu a výpravnu (996 tis. Kč, tj. 2,6 %), na provoz dvou vzdělávacích zařízení (1 286 tis. Kč, tj. 3,4 %) a na ostatní účely 1 221 tis. Kč (3,2 %).

Prostředky, rozpočtované na pořízení techniky pro *AVIS a VEMA*, byly vyčerpány ve výši 3 983 tis. Kč, což představuje – proti jejich upravenému rozpočtu ve výši 4 146 tis. Kč – plnění na 96,7 %.

Prostředky byly použity zejména na nákup počítačů pro spisovou službu, na nákup snímačů čárkového kódu, na rozšiřování hardware serverů apod.

4/ Program 312 130 – Pořízení a technická obnova informačního systému správy daní (ADIS):

a/ Základní charakteristika programu:

Prostředky, plánované v programu 312 130 – Pořízení a technická obnova informačního systému správy daní (ADIS) pro veškeré územní finanční orgány, jsou určeny a používány na: nákup serverů a jejich příslušenství, budování nových datových, telefonních a silových sítí, budování pobočkových ústředí a jejich příslušenství, nákup personální výpočetní techniky a jejího příslušenství, budování EZS a EPS, bezpečnostní studie, nehmotný investiční majetek, klimatizaci serverů a ostatní vybavení serveroven a na nehmotný investiční majetek – aplikaci ADIS.

b/ Výsledky rozpočtového hospodaření v programu 312 130:

Prostředky, určené v rámci programu 312 130 na budování systému správy daní (ADIS), byly vyčerpány ve výši 210 059 tis. Kč, což proti jejich upravenému rozpočtu ve výši 211 284 tis. Kč představuje plnění na 99,4 %. Ve srovnání s rokem 1999 bylo jejich čerpání nižší o 34 088 tis. Kč.

Největší část prostředků byla použita na nákup serverů a jejich příslušenství (54 578 tis. Kč), na vybavení zaměstnanců personální výpočetní technikou (42 698 tis. Kč), na budování systémů EZS a EPS (35 282 tis. Kč), na výstavbu datových a telefonních sítí (46 173 tis. Kč) a na budování pobočkových ústředí a jejich příslušenství (16 224 tis. Kč). Menší částky byly vynaloženy na vybavení serveroven (9 100 tis. Kč), na budování silových sítí (4 414 tis. Kč) a na "ostatní" – tj. jiné účely (1 590 tis. Kč).

Vysoké % plnění svědčí o tom, že účelově určené prostředky na všechny tyto účely byly téměř beze zbytku využity.

4. Mimorozpočtové zdroje

Cizí zdroje, zahrnuté do čerpání kapitálových výdajů ÚFO v roce 2000 ve výši 1 530 tis. Kč, představují zapojení "cizích" (tj. mimorozpočtových) zdrojů do jejich rozpočtů. V roce 2000 se takto uskutečnil převod částky 1 530 tis. Kč z prostředků FKSP na investiční účet u FŘ v Praze. Prostředky byly použity na úhradu za rekonstrukční práce stavebního charakteru v rekreačním objektu FŘ v Josefově Dole.

Územní finanční orgány vyčerpaly v roce 2000 přidělené prostředky na kapitálové výdaje na 97,4 %. Z vykázaného čerpání vyplývá, že v žádném případě nepřekročily limity výdajů státního rozpočtu v jednotlivých investičních programech a že všechny přidělené investiční prostředky využily ke stanoveným účelům.

Přehled o čerpání investičních prostředků je uveden na **Příloze č. 51** (Územní finanční orgány – Plnění vybraných ukazatelů státního rozpočtu k 31.12.2000 dle finančních výkazů Fin RO 2-04 – v tis. Kč) a **Příloze č. 52** (Čerpání kapitálových výdajů ÚFO v roce 2000 podle jednotlivých investičních programů – v tis. Kč).

Vývoj celkových výdajů

Následující **Tabulka č. 40** uvádí **vývoj celkových výdajů** na daňovou správu ve srovnání s **vývojem státních příjmů** spravovaných finančními úřady od roku 1995:

Tabulka č. 40

ROK	Státní příjmy - Inkaso (Tabulka č. 1)	Výdaje celkem skutečnost k 31. 12. (Příloha č. 51)	Celkové výdaje na 1 000,- Kč Státních příjmů - Inkasa
	mld. Kč	mil. Kč	Kč
1995	171	4 637	27,12
1996	172	5 096	29,63
1997	166	4 531	27,30
1998	171	4 581	26,79
1999	183	4 887	26,70
2000	151	5 234	34,66

VII. Automatizované informační systémy

1. Automatizovaný daňový informační systém (ADIS)

je technickou podporou daňové správy.

Aplikační verze programů se skládá z modulů pro zpracování daňových příznání jednotlivých daní, z modulů společných průřezových činností, které jsou potřebné pro správu a evidenci vybrání daní a z modulů nezbytné systémové podpory.

Rozvoj systému ADIS v roce 2000 byl zaměřen do několika základních oblastí:

- Zvyšování požadavků bezpečnosti provozu systému;
- Plné zajištění automatizované podpory správy daní vyplývající z legislativních úprav;
- Podpora daňových kontrol;
- Zpracování dat z externích zdrojů;
- Vytvoření manažerského systému ADIS;
- Posílení hardwarové podpory systému.

V souladu s bezpečnostní strategií byl v průběhu roku 2000 zahájen pilotní projekt **autentizovaného přístupu uživatelů ADIS** k vlastní aplikaci. K zajištění bezpečného autentizovaného přístupu je použit autentizační předmět ve formě čipové karty a asymetrické šifrovací techniky. Tento způsob identifikace je koncipován jako obecný přístup a bude ho možné postupně rozšiřovat i mimo rámec systému ADIS.

V aplikačním programovém vybavení byla zvláštní pozornost věnována novele zákona 587/192 Sb. o **spotřebních daních**, kde došlo v souladu se změnami legislativy k rozsáhlým úpravám. Se zřetelem na předcházení daňovým únikům byla zavedena standardní podoba daňové úlohy v ADISu pro správu DSD – "zelená nafta".

Systém ADIS řešil dopady zákona 132/2000 Sb., kterým došlo k 1.1.2001 k **převedení některých finančních úřadů pod jiná finanční ředitelství**. Z hlediska IT musela být upravena komunikační infrastruktura a provedeny úpravy aplikace na všech úrovních (FÚ, FR, MF).

Na základě analýzy úlohy "Výběr daňových subjektů ke kontrole", která probíhala roce 1999, byl v roce 2000 zahájen pilotní provoz této úlohy. Zavedení této úlohy do rutinního provozu se předpokládá v prvním čtvrtletí roku 2001. Využití podkladů z této úlohy by mělo přispět k zefektivnění činnosti kontrolních orgánů na všech úrovních i k zlepšení práce správců daně.

V rámci spolupráce s ostatními resorty státní správy v oblasti využívání datových zdrojů, byl v průběhu roku 2000 zrealizován pravidelný přenos informací z **databáze úpadců**, která je centrálně spravovaná Ministerstvem spravedlnosti. Do systému ADIS pro zkvalitnění a zefektivnění informatické podpory pro činnost ÚFO je denně přenášen seznam subjektů, kteří byli zaneseni v databázi úpadců. Příslušný správce daňového subjektu je o této skutečnosti automaticky informován prostřednictvím ADISu.

Další významnou podporou při zpracovávání registru daňových subjektů v ADIS na finančním úřadě, je možnost přímého odeslání dotazu do **databáze obchodního rejstříku** po síti FINet a následně příjem, zobrazení, kontrolu a využití dat z obchodního rejstříku.

Automatizovaný daňový informační systém pružně reaguje na vývoj v oblasti možností používání prostředků informačních technologií. Možnost podat daňové **příznání na technickém nosiči dat** byla rozšířena pro daň z nemovitosti. Zatím je řešeno pouze

jako pilotní zpracování. Současně se rozvíjí projekt na řešení přijímání daňových přiznání po Internetu.

Pro podporu vrcholového řízení je postupně budován nový systém – **Manažerský systém ADIS**, který využívá nejmodernějších informačních technologií. Na základě provedené analýzy, byla v roce 2000 zrealizována první etapa tohoto systému. Systém získává, uchovává, přenáší a prezentuje analytická data z oblasti evidence daní. Zajišťuje jednotnou prezentaci dat na všech úrovních. Po plném odzkoušení tohoto systému, budou realizovány další etapy projektu, kdy do systému budou zpracovávány data z jednotlivých aplikačních oblastí. Systém by se postupně měl stát mocným nástrojem pro tvorbu analýz, statistik a statistických odhadů.

Stále nové požadavky kladené na automatizovaný daňový systém si vynucují posílení a obnovu **hardware**. Výpočetní technika finančních úřadů se postupně obnovuje. V roce 2000 bylo zakoupeno 3500 kusů nových PC jako náhrada za techniku z roku 1992. Na ÚFO se průběžně provádí upgrade serverů za výkonnější stroje, které odpovídají zatížení jednotlivých finančních úřadů. Výkonnost centra byla posílena novým serverem S80.

V rámci **dalšího vývoje** automatizovaného daňového informačního systému se budeme zaměřovat zejména na následující oblasti:

- V souladu s měnící se legislativou a požadavky daňové správy zajišťovat úpravy do systému;
- Rozšíření podpory pro oblast kontrolních činností správy daní;
- Napojení ADIS na EU, podpora systému Vies;
- Systémová inovace ADISu;
- Elektronické daňové řízení.

2. Automatizovaný vnitřní informační systém (AVIS)

Informační systém AVIS komplexně řeší problematiku vnitřního informačního systému územních finančních orgánů. **Jedná se o modulární systém, jehož jednotlivé moduly tvoří vnitřní agendy ÚFO, a to účetnictví, rozpočet, pokladna, evidence majetku, fakturace, spisová služba, plánování, investice, sklad a další agendy včetně modulů pro řídicí**

a rozhodovací činnost. IS AVIS je systém, který umožňuje propojení všech jednotlivých složek organizace. **Stav nasazení jednotlivých modulů na FŘ je uveden v Tabulce č. 41.**

Tabulka č. 41

FŘ	Modul *												
	RZ	GČ	RO	PU	FA	SB	PO	EM	SO	OP	IN	SS	HL
pro hl. m. Prahu	V	V	V	V	V	V	V	V	Č	Č	Č	N	V
v Praze	V	V	V	V	V	V	V	V	Č	Č	N	N	V
v Českých Budějovicích	V	V	V	V	V	V	V	V	Č	Č	Č	V	V
v Plzni	V	V	V	V	V	V	V	V	Č	Č	N	N	V
v Ústí nad Labem	V	V	V	V	V	V	V	V	V	Č	N	N	V
v Hradci Králové	V	V	V	V	V	V	V	V	N	Č	N	N	V
v Brně	V	V	V	V	V	V	V	V	N	Č	N	N	V
v Ostravě	V	V	V	V	V	V	V	V	Č	Č	N	N	V

Vysvětlivky: V – využíván plně N – dosud nevyužíván Č – částečně využíván

Modul * **RZ** - Registr zaměstnanců **GČ** - Globální číselníky
RO - Rozpočet **PU** - Účetnictví a výkaznictví
FA - Fakturace **SB** - Styk s bankou
PO - Pokladna **EM** - Evidence majetku
SO - Smlouvy a objednávky **OP** - Obchodní případ
IN - Investice **SS** - Spisová služba
HL - Hot-line

Cílem projektu AVIS je získat automatizované výstupy pro řízení, zprůhlednit finanční toky prostředků státního rozpočtu určených pro zajištění činnosti těchto orgánů, sjednotit jednotlivé agendy na všech osmi finančních ředitelstvích a v neposlední řadě poskytnout pracovníkům nástroj k zefektivnění práce, získat vyšší vypovídací schopnost výstupů a snížit chybovost při zabezpečení agend vnitřní správy, dále pak zkvalitnit plánování a automatizovaným sledováním předběžného čerpání zajistit lineární čerpání rozpočtu.

V 1. čtvrtletí roku 2000 proběhl zkušební provoz pilotního projektu řešení využívajícího technologie tenkého klienta pro zajištění vzdáleného přístupu ke zpracovávaným datům. **Pozitivní výsledky zkušebního provozu vedly v tomto roce k zahájení implementace AVIS na úrovni finančních úřadů, a to u modulů Pokladna, Evidence majetku, Fakturace a Rozpočet.** Implementace byla postupně zajišťována na finančních úřadech FŘ v Praze, FŘ v Hradci Králové a FŘ v Brně. Na konci roku proběhly přípravné práce pro plošné nasazení AVIS v roce 2001 na územních finančních orgánech.

Spolu s uvedeným vyhodnocením projektu předložil dodavatel IS **AVIS návrh na inovaci použitých technologií systému (použití třívrstvé architektury a centralizace databází).** V této souvislosti byla zpracována v rámci všech provozovaných modulů tzv. stabilizační verze, jako výchozí stav pro inovaci systému. Souběžně **byl zpracován realizační projekt technologického povýšení systému.**

Na konci prvního pololetí byl dopracován modul **Generátor sestav**, který umožňuje zpracovávat náročnějším uživatelům **různé pohledy na data pořízená v systému AVIS**.

V roce 2000 také proběhl pilotní provoz modulu **Spisová služba na FŘ v Českých Budějovicích**. Na konci roku byla **zahájena** implementace Spisové služby **i na FŘ v Praze**, realizovány byly přípravné **kroky pro zprovoznění tohoto modulu na FŘ v Ostravě**.

V roce 2000 proběhl audit informačního systému AVIS. Z hodnocení auditu vyplynulo, že audit splnil hlavní cíle zadání, dále pak pozitivní hodnocení využití tzv. tenkého klienta (vzdáleného přístupu k datům), velmi kladně je hodnocen celý systém správy a inventarizace majetku pomocí štítů s čárovými kódy. Audit doporučil další rozvoj AVIS v nových výše zmíněných technologiích.

Zásadní změnou v průběhu tohoto roku byla i změna zabezpečení přístupů k datům tohoto informačního systému.

3. Systém VEMA

Pro uspokojování informačních potřeb strategického a operativního řízení lidských zdrojů v resortu Ministerstva financí ČR na úrovních ÚFDŘ, FŘ a vzdělávacích zařízení (VZ) je určen informační systém pro řízení lidských zdrojů (VEMA/HR). V tomto systému probíhá v současné době automatizované zpracování informací v oblasti mzdové (modul PAM/VEMA), personální (PER/VEMA) a vzdělávání (VZD/VEMA), a to na úrovních finančních ředitelství a vzdělávacích zařízení a dále v modulu HRF na úrovni Ústředního finančního a daňového ředitelství. Data jsou pořizována na úrovni FŘ a VZD. Vybraná data z finančních ředitelství jsou zasílána automatizovaným výstupem ve formě elektronických zpráv k dalšímu zpracování do centrální databáze na ÚFDŘ, kde jsou dále využívána k metodickému řízení FŘ v oblasti lidských zdrojů.

V roce 2000 pokračoval vývoj - modulů VEMA/PAM, VEMA/PER VEMA/VZD a VEMA /HRF a dále byly provedeny úpravy v IS VEMA v návaznosti na legislativní změny. Současně byly zapracovány i požadavky finančních ředitelství a ÚFDŘ.

Práce pokračovaly i na vývoji informační báze v MS Excelu s možností generování kontingenčních tabulek. Tyto tabulky poskytují průřezové pohledy na data pořízená v centrální databázi VEMA/HRF, z nichž čerpají údaje. Z celkové excelovské tabulky

je využíván datový sklad HRF i pro jednotlivá FŘ, kterým jsou **údaje** předávány ve formě elektronických zpráv.

V průběhu roku byl také aktualizován bezpečnostní projekt IS-HR.

Ke konci roku byly připraveny úpravy podle zákona č. 132/2000 Sb. které souvisí se změnou územní působnosti FŘ v Českých Budějovicích, Hradci Králové, Ústí nad Labem, Brně a Ostravě. Byl zabezpečen automatický přenos personální údajů, včetně související dokumentace uložené v systému VEMA, zaměstnanců příslušných FÚ ze stávající působnosti FŘ do nové působnosti FŘ.

Proběhlo ověření IS-HR v režimu server/tenký klient s využitím **technologie V3** pro zpracování oblastí PAM a PER na FŘ v Brně.

V roce 2000 byly zahájeny práce na vytvoření modelu optimálního rozmístování zaměstnanců územních finančních orgánů. Předpokládá se zařazení tohoto modelu

do informačního systému systemizace, což zvýší automatizaci procesu rozmístování zaměstnanců ÚFO.

VIII. Podání dle vládní vyhlášky č. 150/1958 Ú. I.

V roce 2000 došlo na FÚ a FŘ celkem **776 podání**, která byla řešena dle vl. vyhlášky č. 150/1958 Ú. I. 1958 Ú. I.

Z celkového počtu 776 podání :

řešitel finanční ředitelství	200 podání	tj. 26%
řešitel finanční úřady	576 podání	tj. 74%

na činnost FŘ směřovalo	17 podání	tj. 7%
na činnost FÚ směřovalo	219 podání	tj. 93%

Celkový počet **236 podání směřujících na činnost ÚFO** se dále členil:

anonymní oznámení	8	tj. 3%
oznámení	3	tj. 1%
podnět	3	tj. 1%
stížnost	222	tj. 94%

Následující **Tabulky č. 42 a č. 43** ukazují oprávněnost řešených stížností v členění na FÚ a FŘ, v letech 1999 a 2000.

Tabulka č. 42

Oprávněnost řešených stížností v roce 1999						
Oprávněnost stížností	CELKEM		na činnost FŘ		na činnost FÚ	
		232		12		220
částečně oprávněná	27	12%	0	0%	27	12%
neoprávněná	176	76%	10	83%	166	75%
oprávněná	13	6%	0	0%	13	6%
ostatní *	16	7%	2	17%	14	6%

Tabulka č. 43

Oprávněnost řešených stížností v roce 2000						
Oprávněnost stížností	CELKEM		na činnost FŘ		na činnost FÚ	
		222		16		206
částečně oprávněná	21	9%	3	19%	18	9%
neoprávněná	169	76%	10	63%	159	77%
oprávněná	9	4%	0	0%	9	4%
ostatní *	23	10%	3	19%	20	10%

* *Ostatní* jedná se o stížnosti, které byly podavatelem vzaty zpět, opakované stížnosti, popř. jsou dosud v šetření

Na základě srovnání uvedených let lze konstatovat, že počet řešených stížností, směřujících na činnost územních finančních orgánů, řešených finančními úřady popř. finančními ředitelstvími v roce 2000 mírně (tj. o 4%) poklesl oproti roku 1999.

IX. Napadení pracovníků ÚFO

Následující **Tabulka č. 44** uvádí přehled o napadení pracovníků ÚFO za období 1995 až 1999 .

Tabulka č. 44

Rok	1995	1996	1997	1998	1999
Napadení při výkonu zaměstnání	2	2	4	5	45
Napadení pro výkon zaměstnání	1	1	1	6	14
Ostatní případy*	1	1	4	16	55
CELKEM	4	4	9	27	114

* *Ostatní případy - demonstrace síly, slovní vyhrožování apod. Tyto případy se statisticky zpracovávají až od roku 1997*

Od roku 2000 se výše uvedená **Tabulka č. 44** rozpracovává do následující **Tabulky č. 45**.

Tabulka č. 45

	fyziké napadení	verbální napadení	CELKEM
Napadení při výkonu zaměstnání	4	56	60
Napadení pro výkon zaměstnání	2	18	20
Ostatní případy*	4	9	13
CELKEM	10	83	93

* *Ostatní případy - jsou případy fyzického i verbálního napadení pracovníků ÚFO u kterých nelze prokázat, že byly vedeny v souvislosti s činností ÚFO.*

Z výše uvedených údajů vyplývá, že oproti roku 1999 se celkový počet napadení pracovníků ÚFO **snížil o 18%**, což se jeví jako pozitivní trend, na druhou stranu je třeba konstatovat, že **agresivita útoků narůstá**. V roce 2000 bylo z celkového počtu **93 případů nahláшено 16 případů** (tj. 17%) orgánům činným v trestním řízení. Následující **Tabulka č. 46** mapuje stav vyšetřování. **Objasněnost** případů je tedy pouhých **19% ve vztahu k nahlášeným případům** , ve vztahu k evidovaným jsou to **pouhá 3%**.

Tabulka č. 46

Pachatel zjištěn	poznámka	stav	počet případů	tj. %
ANO	postoupeno přestupkové komisi	odloženo	2	19%
ANO	byl znám napadenému pracovníkovi	odloženo - smrt pachatele	1	
NE	odloženo - nejednalo se o trestný čin ani o přestupek		2	81%
NE	v šetření		1	
NE	ukončeno tj. odloženo		10	

Příklady některých případů napadení pracovníků ÚFO v roce 2000:

- K napadení vedoucího kontrolního oddělení FÚ došlo ve vlastním rodinném domě, pachatelé vnikli do domu v noci vloupáním, pracovníka svázali, bili (jen shodou okolností nepřišel o zrak). Předmětem násilí byli i rodinní příslušníci. Došlo k poškození i krádeži majetku.

**Zranění si vyžádalo 39 dní pracovní neschopnosti;
Případ byl nahlášen Policii ČR;
Stav vyšetřování - odloženo.**

- Po předchozím anonymním telefonickém vyhrožování došlo k fyzickému napadení vedoucího referátu kontrolního oddělení FÚ před jeho rodinným domem. Krátkou kovovou tyčí mu útočník zasadil úder do hlavy.

**Zranění si vyžádalo 124 dní pracovní neschopnosti;
Případ byl nahlášen Policii ČR;
Stav vyšetřování - odloženo.**

- Pracovník kontrolního oddělení FÚ byl fyzicky napaden neznámými pachateli při cestě do zaměstnání. Pro způsobena zranění byla nutná hospitalizace.

**Zranění si vyžádalo 13 dní pracovní neschopnosti;
Případ byl nahlášen Policii ČR;
Stav vyšetřování - pachatel dosud nezjištěn, vyšetřování není ukončeno.**

- K fyzickému napadení ředitele FÚ došlo mimo objekt finančního úřadu. Ve veřejných prostorách bylo napadenému způsobeno lehké zranění a slovně byla napadána činnost finančního úřadu. Při tomto útoku byla také napadena a lehce zraněna manželka napadeného ředitele.

**Případ byl nahlášen Policii ČR;
Stav vyšetřování - pachatel zjištěn (byl znám napadenému), případ byl postoupen a řešen přestupkovou komisí - odloženo.**

- V době závodního stravování, byl napaden vedoucí referátu vymáhacího oddělení FÚ. Tento útok byl veden pro výkon daňové exekuce vedené na osobu útočníka. Pracovník daňové exekuce byl polit studenou tekutinou.

**Případ byl nahlášen Policii ČR;
Stav vyšetřování - pachatel zjištěn (byl znám napadenému), případ byl postoupen a řešen přestupkovou komisí - odloženo.**

- Pracovník kontrolního oddělení FÚ byl neznámými pachateli, fyzicky napaden při cestě do zaměstnání. Jedná se o druhé napadení stejného pracovníka v letošním roce.

**Zranění si vyžádalo 32 dní pracovní neschopnosti;
Případ byl nahlášen Policii ČR;
Stav vyšetřování - odloženo.**

- V sobotu zjistil pracovník vyměřovacího oddělení FÚ, že je sledován zástupcem (osobním strážcem) daňového subjektu, u kterého prováděl vytýkáč řízení. Před bytem tohoto pracovníka stál strážce několik hodin.

**Případ byl nahlášen Policii ČR;
Stav vyšetřování - nejedná ani o trestný čin ani o přestupek - odloženo.**

X. Působnost odboru Kontroly MF vůči ÚFO

1. Vnitřní kontrola

Vnitřní kontrola ukončila v minulém roce 4 kontroly. Předmětem dvou kontrolních akcí uskutečněných na FŘ v Ústí nad Labem a v Plzni bylo čerpání rozpočtových prostředků a efektivnost jejich využití, vybrané údaje účetní závěrky včetně navazujících statistických výkazů, funkčnost a účinnost vnitřního kontrolního systému. Mimořádná kontrolní šetření v oblasti vynaložených rozpočtových prostředků za rok 1999 byla provedena na FŘ pro hlavní město Prahu a na FŘ v Praze.

2. Inspekční činnost

V oblasti vyřizování stížností a podnětů dle vládní vyhlášky č. 150/1958 Ú. l. směřované proti územním finančním orgánům řešilo oddělení 176 - Inspekce MF celkem **57 stížností na pracovníky FÚ a FŘ.**

Z celkového počtu **45 podaných stížností** na FÚ byly **2** hodnoceny jako **oprávněné** a **7** jako **částečně oprávněných**. Ve zbývajících případech se jednalo o stížnosti neoprávněné nebo neprokazatelné (tvrzení proti tvrzení). V jednom případě byla stížnost předána orgánu činnému v trestním řízení.

Podání byla zaměřena zejména na nevhodný postup pracovníků, arogantní jednání a chování, podjatost, nevhodné praktiky v personální práci, event. na domnělou trestnou činnost nebo činnost v rozporu se zákonem.

V souvislosti s FŘ bylo podáno celkem **12 stížností**, přičemž po prošetření nebyla žádná z nich hodnocena jako oprávněná, **3** byly hodnoceny jako **částečně oprávněné** a ostatní byly neoprávněné nebo nebylo možno je prokázat.

V oblasti **inspekční činnosti** provedli pracovníci oddělení inspekce **4 kontrolní šetření** v oblasti **zadávání veřejných zakázek** (na FŘ v Hradci Králové a na FŘ v Praze), **hospodárnosti autoprovozu** (na FŘ v Plzni) a **vnitřního kontrolního systému** (na FŘ v Ústí nad Labem).

Z výsledku uvedených šetření byly pořizeny příslušné zápisy, ve kterých bylo poukázáno na zjištěné nedostatky. Rozsah a závažnost nedostatků nebyly důvodem k vyvozování důsledků z porušení rozpočtové kázně dle zákona č. 576/1990 Sb. a rovněž tak nebyly ukládány pokuty dle § 37 zákona o účetnictví, ale byla přijata opatření k odstranění těchto nedostatků.

3. Školící akce

Odbor 17 pořádal v roce 2000 pro územní finanční orgány 6 tématicky zaměřených školících akcí, jejichž přehled je uveden v **Příloze č. 53.**

XI. ZÁVĚR

V roce 2001 čekají územní finanční orgány další změny organizačního, legislativního i personálního charakteru.

Již od 1.1.2001 musí finanční úřady a finanční ředitelství vytvořit podmínky pro to, aby byly povinně zveřejňované informace (dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím) přístupné i dálkovým způsobem např. pomocí Internetu. Počínaje rokem 2001 mají územní finanční orgány povinnost zveřejňovat výroční zprávu o své činnosti v oblasti poskytování informací za předcházející kalendářní rok.

Lze předpokládat také zmocnění poskytnuté ministerstvem financí k provánění kontrol u subjektů, kterým byla poskytnuta investiční pobídka ve formě slevy na dani z příjmů ve smyslu zákona č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách.

Pracovníci územních finančních orgánů budou muset zvládnout dopady rozsáhlých legislativních úprav ostatních (nedaňových) zákonů jako např. Obchodního zákoníku, zákona o účetnictví, Občanského soudního řádu, apod.

Ve větší míře než dosud by měl být využíván institut výměny informací se zahraničními daňovými správami.

V rámci předvstupní strategie vstupu České republiky do Evropské unie byla v roce 2000 podepsána Ministerstvem financí dvoustranná dohoda (dále jen "projekt Twinning") s daňovou správou Velké Británie. Projekt Twinning je financován z prostředků fondu PHARE a jeho realizace probíhá v období od listopadu 2000 do března 2003. Jeho cílem je posílení správní schopnosti daňových a celních úřadů v oblasti výkonu daňové a celní správy na základě expertní pomoci členské země Evropské unie. Projekt je orientován i na legislativní návrhy s cílem harmonizace českého daňového práva s "acquis communautaire" EU. Do realizace projektu jsou zapojeni pracovníci Ministerstva financí - sekce 051, GŘC a vybraných územních finančních orgánů.

V souvislosti s přijetím zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích a zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla) se mění postavení a způsob hospodaření finančních ředitelství, bývalých rozpočtových organizací s právní subjektivitou, které od 1.1.2001 se stávají organizačními složkami státu a finančních úřadů, které jsou vnitřními organizačními jednotkami organizačních složek státu.

Současně byl zrušen i zákon č. 576/1990 Sb., o rozpočtových pravidlech, jehož součástí byla i pravidla pro přerozdělování daňových příjmů do rozpočtů obcí, okresních úřadů

a státních fondů. Oblast přerozdělování daňových výnosů se nestala součástí nového zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ale byla vyčleněna a byly vytvořeny samostatné zákony: zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní) a zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Těmito zákony dochází od 1.1.2001 k zásadní změně ve způsobu přerozdělení daňových příjmů do státního rozpočtu, rozpočtů samosprávných celků a státních fondů. Zabezpečení přechodu na nová pravidla přerozdělování daní byl velkou zátěží pro pracovníky správy daně na přelomu roků 2000 a 2001. V souvislosti s problematikou financování krajů a zhodnocení dopadů nových pravidel do příjmů místních rozpočtů, se v roce 2001 předpokládá přijetí novely zákona

č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, což bude znamenat další zatížení pracovníků správy daně na přelomu roků 2001 a 2002.

I tyto výše uvedené zásadní legislativní změny mají a budou mít významný dopad do činnosti územních finančních orgánů v roce 2001.

V souvislosti s připravovaným zákonem o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech, o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech (služební zákon), u kterého je navrhována účinnost od 1.1.2002, budou i v roce 2001 pokračovat intenzivní práce na navazujících materiálech k tomuto zákonu. Jedná se zejména o přípravu systemizace a organizačního uspořádání správních úřadů na rok 2002. Tyto práce jsou řízeny a koordinovány odborem státní služby Úřadu vlády. Na přípravě a zpracování těchto materiálů za územní finanční orgány se budou podílet všechna finanční ředitelství.

XII. Přílohy

	strana
II. 8. MÍSTNÍ ŠETŘENÍ	
<i>Příloha 1</i>	83
II. 10. DAŇOVÁ KONTROLA	
<i>Příloha 2</i>	84
<i>Příloha 3</i>	91
11. FINANČNÍ KONTROLY	
<i>Příloha 4</i>	93
III. 1. CENOVÉ KONTROLY	
<i>Přílohy 5 až 7</i>	94
2. DOTACE A HYPOTÉČNÍ ÚVĚRY	
<i>Přílohy 8 až 11</i>	97
IV. PERSONÁLNÍ PRÁCE	
- Vybrané personální údaje	
<i>Přílohy 12 až 22</i>	101
- Vybrané platové údaje	
<i>Přílohy 23 až 31</i>	114
- Vnitřní organizační struktura FÚ	
<i>Příloha 32</i>	123
- Vnitřní organizační jednotky FR	
<i>Přílohy 33 a 34</i>	129
- Plnění limitu počtu zaměstnanců ÚFO	
<i>Příloha 35</i>	131
- Počet zaměstnanců dle FÚ	
<i>Příloha 36</i>	132
- Rozdělení FÚ do skupin dle OŘ ÚFO	
<i>Přílohy 37 a 38</i>	142
V. VZDĚLÁVÁNÍ ZAMĚSTNANCŮ	
<i>Přílohy 39 až 50</i>	152
VI. HOSPODAŘENÍ ÚFO	
<i>Přílohy 51 a 52</i>	166
X. PŮSOBNOST ODBORU KONTROLY MF VŮČI ÚFO	
<i>Příloha 53</i>	168